

*„Strategia
Zrównoważonego
Rozwoju Gminy
Rawicz na lata
2015 – 2020”*

**2015
2020**

Zleceniodawca:

Urząd Miejski Gminy Rawicz

ul. Marszałka Józefa

Piłsudskiego 21

63 – 900 Rawicz

Opracowanie: Mieczysław Bąk

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY RAWICZ NA LATA 2015-2020

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	3
METODOLOGIA.....	9
UCZESTNICY PRAC NAD STRATEGIĄ	10
ANALIZA I DIAGNOZA STANU	12
ANALIZA SWOT	21
MISJA I WIZJA	24
OBSZARY PRIORYTETOWE - CELE I KIERUNKI DZIAŁANIA.....	25
KONKURENCYJNA NOWOCZESNA GOSPODARKA OPARTA NA WIEDZY.....	25
INFRASTRUKTURA.....	48
WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA.....	64
FINANSOWANIE, WDRAŻANIE, MONITORING, EWALUACJA I AKTUALIZACJA STRATEGII.....	77

WSTĘP

Z wyników zdecydowanej większości badań wynika, że poziom rozwoju społeczno-gospodarczego, tzw. „*gmin sukcesu*” zależy przede wszystkim od ilości i jakości oraz możliwości tworzenia nowych miejsc pracy, umiejętności kształtowania optymalnych warunków życia mieszkańców, jakości usług instytucji otoczenia biznesu, organizacji systemu bezpieczeństwa społecznego oraz umiejętności wykorzystania lokalnych zasobów. Rozwój gmin bazuje przede wszystkim na endogenicznych czynnikach, do których należą szeroko rozumiane lokalne zasoby, mieszkańcy, struktury samorządu terytorialnego oraz lokalne organizacje i podmioty gospodarcze¹. Podstawowym zadaniem władz gminy jest dążenie do zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego zharmonizowanego ze środowiskiem przyrodniczym, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb współczesnych i przyszłych pokoleń. Oznacza to konieczność uwzględnienia w strategii wyznaczającej cele i kierunki rozwoju gminy kilku podstawowych składników:

- Ekonomicznego (konieczność rozwoju gospodarczego gwarantującego mieszkańcom wzrost dobrobytu)
- Społecznego (konieczność zaspokajania potrzeb mieszkańców celem zapewnienia równych szans rozwoju)
- Środowiskowego (konieczność racjonalnego wykorzystywania zasobów przyrodniczych)
- Przestrzennego (konieczność zapewniania ładu przestrzennego)
- Instytucjonalnego (konieczność koordynacji działań związanych z planowaniem rozwoju przez działające na terenie gminy instytucje i organizacje).

Czynniki determinujące rozwój gminy można podzielić na cztery podstawowe grupy:

- Czynniki twarde – infrastruktura techniczna (dostęp mieszkańców oraz podmiotów gospodarczych do sieci transportowej, wodno-kanalizacyjnej, energetycznej, gazowej, teleinformatycznej, centralnego ogrzewania, telekomunikacyjnej oraz urządzeń ochrony środowiska)
- Czynniki miękkie - kapitał ludzki (zasoby wykwalifikowanej i wykształconej siły roboczej z dostępem do oferty edukacyjnej, innowacyjność i kapitał społeczny tworzący warunki do budowania gospodarki opartej na wiedzy, baza kulturalna i sportowo-rekreacyjna, wysoka jakość usług edukacyjnych)
- Czynniki finansowe (środki finansowe samorządu, przedsiębiorstw, środki UE, które mogą być przeznaczone na inwestycje powiększające kapitał materialny gminy oraz środki przeznaczone przez mieszkańców na konsumpcję zwiększającą popyt wewnętrzny)

¹ Źródło: W.M. Dyba, „Analiza różnicowań wewnątrzregionalnych województwa wielkopolskiego”, Zakład Polityki Regionalnej i Integracji Europejskiej, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

- Czynniki zewnętrzne (inwestycje zagraniczne, eksport/import, współpraca międzynarodowa, migracje, sytuacja ekonomiczna i polityczna w Europie i na świecie).

„Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Rawicz na lata 2015 – 2020” stanowi bazę wyjściową dla działań gminy, realizowanych programów i przedsięwzięć, polityki przestrzennej, a także formułowania Wieloletnich Planów Inwestycyjnych. Strategia będzie podstawą do korzystania z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i innych zewnętrznych źródeł finansowania. Zgodnie z Dyrektywą Unii Europejskiej każda jednostka samorządowa powinna opierać swoje działania inwestycyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej na planie strategicznym. Strategia zrównoważonego rozwoju gminy tworzy platformę współdziałania zainteresowanych podmiotów (mieszkańców, organizacji pozarządowych i stowarzyszeń, przedsiębiorców oraz władz gminy).

„Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Rawicz na lata 2015 – 2020” jest podstawowym dokumentem strategicznym określającym kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego gminy. Wyznacza cele oraz identyfikuje obszary uznane za najważniejsze z punktu widzenia osiągnięcia tych celów, na których koncentrowane będą działania władz gminy. Strategia zrównoważonego rozwoju gminy Rawicz nadaje priorytet działaniom, jakie będą podejmowane w latach 2015-2020 w celu realizacji misji i wizji gminy. Horyzont czasowy strategii pokrywa się z okresem nowej perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020.

„Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Rawicz na lata 2015 – 2020” zespala wszystkie działania rozwojowe podejmowane na rzecz poprawy warunków społeczno-gospodarczych gminy. Jej zadaniem jest odważne i zarazem realistyczne zaprogramowanie rozwoju i modernizacji gminy, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości wykorzystania obecności Polski w UE, a także wszystkich zasobów i atutów, które gmina posiada, na rzecz rozwoju i poprawy poziomu i jakości życia.

„Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Rawicz na lata 2015 – 2020” stanowi podstawę do efektywnego wykorzystania, na realizację celów społeczno-gospodarczych środków rozwojowych, zarówno lokalnych, jak i krajowych oraz środków Unii Europejskiej, a zarazem podstawę do ich pomnażania przez szybszy i efektywniejszy wzrost gospodarczy. Niniejsza strategia jest kontynuacją dotychczas obowiązującej „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Rawicz” opracowanej w kwietniu 2005 r., „Raportu o stanie miasta i gminy” oraz „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rawicz”. Obszary priorytetowe i cele strategiczne „Strategii Rozwoju Gminy Rawicz na lata 2015 – 2020” są zgodne ze „Strategią Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Polski do roku 2020” oraz ze „Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego na lata 2007-2020”.

„Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Rawicz na lata 2015 – 2020” powstała w oparciu o dokumentację i wyniki prac prowadzonych przez władze gminy, wnioski z analiz

przeprowadzonych przez ekspertów zewnętrznych oraz konsultacje społeczne z przedstawicielami najważniejszych środowisk społecznych i gospodarczych gminy. Dokument uwzględnia wnioski i rekomendacje sformułowane w ramach debat publicznych, badań ankietowych i spotkań konsultacyjnych, których ważnym elementem były spotkania z udziałem przedstawicieli lokalnego biznesu i organizacji pozarządowych.

Do analiz wykorzystano informacje uzyskane od przedstawicieli Urzędu Miejskiego Gminy Rawicz, „*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rawicz*”, publikacje Centrum Badań Strategicznych w Warszawie, Biuletyn Statystyczny Województwa Wielkopolskiego, a także dane zawarte w raporcie „*Atrakcyjność Inwestycyjna Regionów-2014*” opracowanym przez Centrum Analiz Regionalnych i Lokalnych SGH w Warszawie, „*Raportcie Atrakcyjności Inwestycyjnej Europy 2015*” opracowanym przez EY, oraz analizie „*Zróżnicowanie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego gmin województwa wielkopolskiego w świetle realizacji polityki intraregionalnej*” opracowanej w 2012 r. przez IGSE i GP w Poznaniu.

„*Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010–2020*” szczególną uwagę poświęca problematyce podnoszenia poziomu i jakości życia poprzez tworzenie nowych miejsc pracy, budowaniu konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości oraz wzrostowi poziomu spójności społecznej i gospodarczej. Przystępując do aktualizacji i budowania „*Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Rawicz na lata 2015-2020*” zwrócono szczególną uwagę na rolę nowych inwestycji oraz rozwój lokalnej przedsiębiorczości dla podnoszenia jakości życia mieszkańców. Znowelizowana strategia jest najważniejszym dokumentem samorządu lokalnego określającym obszary, cele i kierunki interwencji, tworzy warunki do realizacji kolejnych projektów w nowej perspektywie finansowej UE. Respektując tzw. „*nowy paradygmat rozwoju regionalnego*”, strategia uwzględnia potrzeby i oczekiwania całej wspólnoty gminnej, promując współpracę samorządu z sektorem gospodarczym, organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami mającymi wpływ na realizację celów strategicznych gminy i miasta Rawicz. „*Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Rawicz na lata 2015-2020*” jest narzędziem służącym wspieraniu pozytywnych zmian w całej przestrzeni gminnej oraz niwelowaniu barier pojawiających się w otoczeniu. W tym kontekście szczególnie ważna jest współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, zwłaszcza w ramach subregionu.

„*Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Rawicz na lata 2015-2020*” jest narzędziem kreowania rozwoju ukierunkowującym wykorzystanie dostępnych instrumentów finansowych, obejmuje zagadnienia, na które władze gminy Rawicz i lokalni partnerzy mają rzeczywisty wpływ. Uwzględnia specyfikę zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań rozwojowych i na tej podstawie wyznacza obszary priorytetowe, wyznacza cele, określa kryteria identyfikacji kierunków działań i przedsięwzięć, uzasadnia realizację wskazanych zadań celem uzyskiwania określonych efektów.

W systemie zarządzania polityką rozwoju gminy Rawicz strategia pełni rolę generalnego planu postępowania, ogólnej koncepcji działania i zarazem narzędzia ułatwiającego współpracę władz samorządu gminnego z partnerami samorządowymi, prywatnymi i pozarządowymi. Zapewnia spójność społeczno-ekonomiczną poprzez tworzenie warunków do lepszego wykorzystania potencjału mieszkańców gminy. Na etapie realizacji poszczególnych kierunków interwencji duże znaczenie dla pozyskiwania zewnętrznych zasobów finansowych będzie miało tworzenie partnerstw, zwłaszcza realizacji projektów w formule Partnerstwa Publiczno-Prywatnego wykorzystujących hybrydowy model finansowania.

„Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Rawicz na lata 2015-2020” jest spójna z priorytetami i celami dokumentów szczebla krajowego, takimi jak:

- „Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności” - przyjęta przez Radę Ministrów w czerwcu 2014r.
- „Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjne gospodarka, sprawne państwo” - przyjęta przez Radę Ministrów we wrześniu 2012 r.
- „Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki - Dynamiczna Polska 2020” – przyjęta przez Radę Ministrów w styczniu 2013 r.
- „Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020r.” - przyjęta przez Radę Ministrów w czerwcu 2013 r.
- „Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku, z perspektywą do 2030 roku” – przyjęta przez Radę Ministrów w styczniu 2013 r.
- „Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko - perspektywa do 2020 r.” - przyjęta przez Radę Ministrów w kwietniu 2013 r.
- „Strategia Sprawne Państwo 2020” - przyjęta przez Radę Ministrów dnia 12 lutego 2013 r.
- „Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020” (Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego) – przyjęta przez Radę Ministrów w marcu 2013 r.
- „Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 – regiony, miasta, obszary wiejskie” – przyjęta przez Radę Ministrów w lipcu 2010 r.
- „Strategia rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa (SZRWRiR) na lata 2012–2020” – przyjęta przez Radę Ministrów w kwietniu 2012 r.
- „Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP 2022” – przyjęta przez Radę Ministrów w kwietniu 2013 r.
- „Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030”. W czerwcu 2014 r. Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie przyjęcia KPZK 2030, jest to najważniejszy długookresowy, krajowy dokument strategiczny, dotyczący zagospodarowania przestrzennego kraju.

„Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Rawicz na lata 2015-2020” jest również spójna z priorytetami i celami dokumentów szczebla regionalnego:

- „Strategię rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2020”
- „Regionalną strategię innowacyjności dla Wielkopolski na lata 2010 -2020”
- „Strategię wzrostu efektywności energetycznej na rozwoju odnawialnych źródeł energii w Wielkopolsce na lata 2010-2020”

„Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku” stanowi najważniejszy dokument wskazujący kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego regionu na lata obejmujące kolejny okres programowania Unii Europejskiej. Cel generalny tej strategii, to poprawa jakości przestrzeni województwa, systemu edukacji, rynku pracy, gospodarki oraz sfery społecznej, skutkująca wzrostem poziomu życia mieszkańców. Realizacja czterech celów strategicznych obejmuje:

- Dostosowanie przestrzeni do wyzwań XXI wieku
- Zwiększenie efektywności wykorzystania potencjałów rozwojowych województwa
- Wzrost kompetencji mieszkańców i promocja zatrudnienia
- Wzrost spójności i bezpieczeństwa społecznego, mający doprowadzić do osiągnięcia założonego celu generalnego.

Przesłanki budowy „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Rawicz lata 2015-2020”

Opracowanie „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Rawicz na lata 2015-2020” jest odpowiedzią na dynamikę zmian społeczno-gospodarczych zachodzących w obrębie gminy, jak i w jej szeroko rozumianym otoczeniu zewnętrznym. Od 2008 r. gospodarka światowa boleśnie odczuwa skutki kryzysu zapoczątkowanego kryzysem sektora finansów w USA. Załamanie się systemu finansowego przełożyło się na kryzys gospodarczy będący konsekwencją braku pieniędzy na finansowanie nie tylko nowych inwestycji, ale również bieżącej działalności przedsiębiorstw. Kryzys dotarł do Europy z opóźnieniem, tym niemniej kraje takie jak Polska wciąż odczuwają jego negatywne skutki.

Lata 2012 – 2014, to okres tzw. klifu fiskalnego w USA oraz ratowania strefy euro. W drugiej połowie 2014 r. ostre wyhamowanie wzrostu gospodarczego odnotowano w krajach Wspólnoty Niepodległych Państw oraz na Ukrainie, co w połączeniu z embargiem ze strony Rosji i niewypłacalnością ukraińskich importerów negatywnie wpływa na wyniki polskiej gospodarki. Spowolnienie wzrostu gospodarczego odnotowano również w krajach Azji Południowo-Wschodniej, pomimo tego rynki azjatyckie nadal pozostają liderami wzrostu gospodarczego na świecie.

Nieznaczne, ale jednak, ożywienie gospodarcze w UE, które nastąpiło w latach 2013 - 2015 r. jest dla Polski dobrym prognostykiem. Analitycy MFW przewidują wzrost PKB w UE w latach

2015-2016 o 1,2 %, w Polsce do 3,5%². Prognoza Standard & Poor's Ratings Services³ jest bardziej optymistyczna. Przewiduje wzrost gospodarczy Polski na poziomie 3,5% w 2015 r., 4,0% w 2016 r. i 4,2% w 2017 r. Perspektywy rozwoju Polski na 2015 r. i kolejne lata są określane, zarówno przez ekspertów krajowych, jak i zagranicznych, jako umiarkowanie optymistyczne.

Zmiany w otoczeniu zewnętrznym, to ważny, ale nie jedyny powód przystąpienia do prac nad strategią rozwoju gminy Rawicz. Konieczność aktualizacji dotychczasowej strategii rozwoju gminy wynika także z przesłanek formalno-prawnych wskazujących na konieczność aktualizacji i weryfikacji dokumentów strategicznych wszystkich JST celem dostosowania ich do założeń, wytycznych i rekomendacji, które płyną z dokumentów o charakterze nadrzędnym. Wśród kluczowych czynników, determinujących potrzebę przygotowania „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Rawicz na lata 2015-2020”, należy wymienić konieczność dostosowania strategii do nowych dokumentów strategicznych szczebla regionalnego i krajowego, w tym skorelowania horyzontu czasowego strategii z horyzontem czasowym nowego okresu programowania Unii Europejskiej. W zmodyfikowanej strategii uwzględniono nie tylko zmiany społeczne, ale również efekty projektów zrealizowanych w latach 2007-2015, w dużej mierze dzięki środkom UE. Analiza i diagnoza stanu opracowana zastała na podstawie informacji uzyskanych od przedstawicieli Urzędu Miejskiego Gminy Rawicz, raportów i analiz opracowanych przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Szkołę Główną Handlową - Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie oraz o Biuletyn Statystyczny Województwa Wielkopolskiego. W proces tworzenia strategii zrównoważonego rozwoju gminy Rawicz zostało włączonych kilkadziesiąt osób, będących reprezentantami środowisk społecznych, biznesowych, czy samorządowych.

Dokument „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Rawicz na lata 2015-2020” zawiera opcje i warianty rozwoju. Cele i kierunki działania mają charakter otwarty, będą uszczegóławiane w zależności od corocznie uchwalanego budżetu, zawartych umów z powiatem, sejmikiem wojewódzkim, wojewodą oraz od wielkości środków pozabudżetowych, w tym Funduszy Strukturalnych UE i po uzupełnieniu o terminy wykonania poszczególnych zadań staną się Wieloletnim Planem Inwestycyjnym. Sformułowanie strategii jest jedynie początkiem skomplikowanej drogi zmierzającej do osiągnięcia pożądanego celu rozwoju gminy. Dużo trudniejszym będzie wdrożenie strategii, zwłaszcza przełożenie wytyczonych celów i kierunków działania na zadania.

W dalszej części dokumentu przedstawiono obszary priorytetowe, cele i kierunki działań będące kompilacją wyników debat społecznych, badań ankietowych, analizy poprzedniego dokumentu, pn.: „Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Rawicz” oraz prac uczestników

---

² Źródło: raport MFW “World Economic Outlook”, April 2015

³ Źródło: raport Standards & Poors, luty 2015 r.

konsultacji. Strategia określa najważniejsze działania, jakie w najbliższych latach zostaną podjęte przez władze gminy. Projekty i zadania w niektórych przypadkach są kontynuacją przedsięwzięć już rozpoczętych. Wiele z nich, to nowe propozycje wynikające z oczekiwań mieszkańców, potrzeb rozwojowych gminy oraz uwarunkowań zewnętrznych. Zmiana i uzupełnienie poszczególnych celów oraz działań wyznaczonych w „starej strategii” miała na celu dostosowanie wcześniej wypracowanych priorytetów do aktualnej sytuacji społeczno – gospodarczej gminy.

METODOLOGIA

„Strategię Zrównoważonego Rozwoju Gminy Rawicz na lata 2015-2020” opracowano przyjmując za podstawę analizę dokumentów strategicznych gminy, wyniki audytu potencjału gospodarczego i inwestycyjnego, dane z ankiet oraz rezultaty konsultacji i debat społecznych. Przeprowadzono trzy debaty z udziałem liderów lokalnych, reprezentujących środowiska biznesowe, organizacje pozarządowe oraz przedstawicieli lokalnego samorządu. Pierwsza debata odbyła się 19 maja, kolejne w dniach 11 i 12 czerwca 2015 r., a w dniach 06 maja i 10 czerwca przeprowadzono spotkania z lokalnymi i regionalnymi ekspertami. Celem debat, konsultacji i rozmów z ekspertami było zidentyfikowanie celów i kierunków działania w poszczególnych przyjętych wstępnie obszarach życia społeczno – gospodarczego gminy i miasta Rawicz (gospodarki, infrastruktury oraz jakości życia). Analizę i diagnozę stanu, czyli bilans otwarcia, opracowano na podstawie „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Rawicz”, „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rawicz”, „Rocznika Statystycznego Województwa Wielkopolskiego 2014r. oraz wydawnictwa Urzędu Statystycznego w Poznaniu „Województwo Wielkopolskie 2014. Podregiony, Powiaty, Gminy ważniejsze dane o podregionach, powiatach i gminach”.

UCZESTNICZY PRAC NAD STRATEGIĄ

- Grzegorz Kubik, burmistrz gminy Rawicz
- Paweł Szybaj, zastępca burmistrza gminy Rawicz
- Elżbieta Pawlak, sekretarz, naczelnik Wydziału Organizacji i Nadzoru
- Arleta Przydrożna, skarbnik, naczelnik Wydziału Finansowo-Budżetowego
- Stanisław Kmita, naczelnik Wydziału Inwestycyjno-Technicznego^{4*}
- Danuta Przybył, naczelnik Wydziału Edukacji i Spraw Społecznych
- Robert Szudra, naczelnik Wydziału Gospodarki Gruntami, Planowania Przestrzennego i Ochrony Środowiska*
- Władysława Czajkowska, dyrektor Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rawiczu
- Elżbieta Marcinkowska, z-ca dyrektora Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rawiczu
- Jacek Jarczewski, dyrektor Muzeum Ziemi Rawickiej
- Krzysztof Jarosz, dyrektor Zespołu Szkół Zawodowych w Rawiczu
- Mirosława Potkowska, dyrektor Rawickiej Biblioteki Publicznej
- Andrzej Walus, dyrektor Domu Kultury w Rawiczu
- Julita Augustyniak, kierownik Biura Obsługi Inwestora i Przedsiębiorcy
- Honorata Dąbrowicz, Biuro Zarządzania Projektami i Funduszami
- Marta Łyczakowska-Duda, Biuro Zarządzania Projektami i Funduszami
- Katarzyna Staśkiewicz, Biuro Obsługi Inwestora i Przedsiębiorcy
- Michał Turski, Biuro Promocji i Komunikacji Społecznej
- Dorota Zawierta, Zakład Usług Komunalnych
- Marek Przybylski, przewodniczący Rady Miejskiej Gminy Rawicz
- Marek Heinze, wiceprzewodniczący Rady Miejskiej Gminy Rawicz
- Krystyna Zaporowska, liderka lokalna, wiceprzewodnicząca Rady Miejskiej Gminy Rawicz, sołtys wsi Żylce
- Maria Banach, radna Rady Miejskiej Gminy Rawicz
- Tomasz Garbaliński, radny Rady Miejskiej Gminy Rawicz
- Zbigniew Gąsior, radny Rady Miejskiej Gminy Rawicz
- Wioletta Niziołek, radna Rady Miejskiej Gminy Rawicz
- Beata Rak, radna Rady Miejskiej Gminy Rawicz
- Andrzej Walkowiak, radny Rady Miejskiej Gminy Rawicz

⁴ Zgodnie z nową strukturą organizacyjną, która weszła w życie 1 czerwca 2015 roku, dwa wydziały: Inwestycyjno-Techniczny oraz Gospodarki Gruntami, Planowania Przestrzennego i Ochrony Środowiska zostały połączone w jeden - Wydział Inwestycji i Rozwoju.

- Zofia Adamska, sołtys wsi Dębno Polskie
- Robert Bałuniak, sołtys wsi Sierakowo
- Elżbieta Brzezińska, sołtys wsi Załęcze
- Hanna Frankowiak, sołtys wsi Folwark
- Michał Hoffmann, sołtys wsi Izbice
- Roman Klima, sołtys wsi Dąbrówka
- Janusz Kryś, sołtys wsi Łaszczyn
- Marek Maćkowiak, sołtys wsi Sarnówka
- Zbigniew Marcinkowski, sołtys wsi Konarzewo
- Ryszard Materkowski, sołtys wsi Łąka
- Jerzy Mielcarek, sołtys wsi Masłowo
- Józef Mikołajczak, sołtys wsi Ugoda
- Barbara Niwczyk, sołtys wsi Słupia Kapitulna
- Florian Ptak, sołtys wsi Stwolno
- Rafał Rojda, sołtys wsi Żołędnica
- Leszek Skupin, sołtys wsi Zawady
- Antoni Śliwiński, sołtys wsi Wydawy
- Leon Światała, sołtys wsi Zielona Wieś
- Krzysztof Wieczorek, sołtys wsi Kąty
- Florian Zawieja, sołtys wsi Sikorzyn
- Tadeusz Matuszewski, przewodniczący Rawickiej Rady Przedsiębiorczości
- Dawid Ciesielski, Rawicka Rada Przedsiębiorczości
- Andrzej Kulczyński, Rawicka Rada Przedsiębiorczość
- Mieczysław Bąk – ekspert zewnętrzny (firma Jarpol Enterprise).

ANALIZA I DIAGNOZA STANU

Z badań atrakcyjności gospodarczej gmin i regionów Polski wynika, że województwo wielkopolskie jest silnie zróżnicowane pod względem poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego⁵. Ziemia Rawicka leży w południowo - zachodniej części Wielkopolski, ok. 120 km od Poznania oraz 64 km od Wrocławia, przy głównej trasie E 261(DK5) Wrocław – Poznań. Graniczy z wielkopolskimi gminami: Bojanowo, Miejska Górka i Pakosław oraz gminami Wąsosz, Milicz i Żmigród, wchodzącymi w skład województwa dolnośląskiego. Rawicz obejmuje od północnego zachodu część Wysoczyzny Leszczyńskiej, od północnego wschodu sięga Wysoczyzny Kaliskiej, od południa graniczy z Kotliną Żmigrodzką („Rawicz południową bramą Wielkopolski”). Gmina Rawicz charakteryzuje się wysokim poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego, przedsiębiorczością i wysokim poziomem wykształcenia mieszkańców. Władze gminy tworzą korzystne warunki do rozwoju istniejących podmiotów, lokalizacji nowych firm krajowych i zagranicznych oraz rozwoju społecznego.

Gmina Rawicz odgrywa istotną rolę gospodarczą w Wielkopolsce, wysokotowarowa produkcja roślinna i zwierzęca, dynamicznie rozwijające się małe i średnie firmy różnych branż, to czynniki wyznaczające ziemi rawickiej ważne miejsce na mapie gospodarczej Wielkopolski. Jest to gmina i subregion dużych możliwości rozwoju w oparciu o wykorzystanie potencjału inwestycyjnego (tereny inwestycyjne), potencjału intelektualnego (rynek pracy) oraz potencjału surowcowego (gaz ziemny, wody termalne).

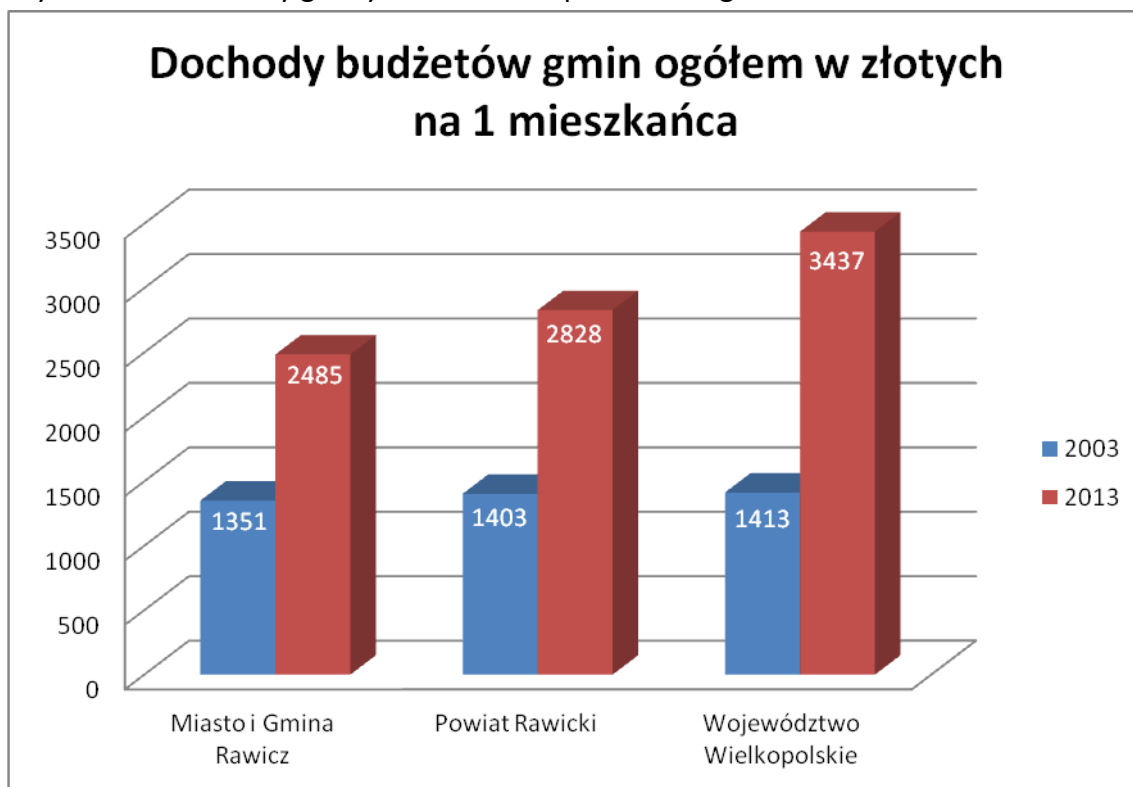
Gmina Rawicz znana jest z bogatych tradycji gospodarczych. Hodowla wielkotowarowa, przemysł metalowy, budowlany, odzieżowy, przetwórstwo rolno-spożywcze, przemysł spożywczy, papierniczy, elektroniczny, produkcja akcesoriów samochodowych, obróbka metali i drewna skupione są w kilku dużych oraz wielu małych i średnich przedsiębiorstwach. Miasto i subregion oferuje wysoko wykwalifikowanych, wydajnych pracowników.

Atutem atrakcyjności inwestycyjnej Rawicza jest możliwość dogodnej lokalizacji firmy w stosunku do głównych dróg (S5 łączącej Poznań z Wrocławiem oraz drogi DK 36), a także bliskość lotnisk oraz dużych ośrodków miejskich, takich jak: Wrocław, czy Poznań. Istniejąca infrastruktura komunalna – łączność, drogi, kanalizacja, sieć gazowa, oczyszczalnia ścieków, tereny inwestycyjne – stwarzają bardzo dobre warunki do inwestowania. Gmina stwarza również możliwości szerokiej współpracy z partnerami zainteresowanymi tworzeniem nowych lub rozwojem istniejących przedsiębiorstw. Dodatkową zachętą dla inwestorów krajowych i zagranicznych jest wdrażany i udoskonalany system profesjonalnej obsługi inwestora i przedsiębiorcy.

⁵ Źródło: Dr hab. Prof. H. Godlewska-Majkowska, „Atrakcyjność inwestycyjna regionów – województwo wielkopolskie 2014”, SGH, Warszawa, 2015r.

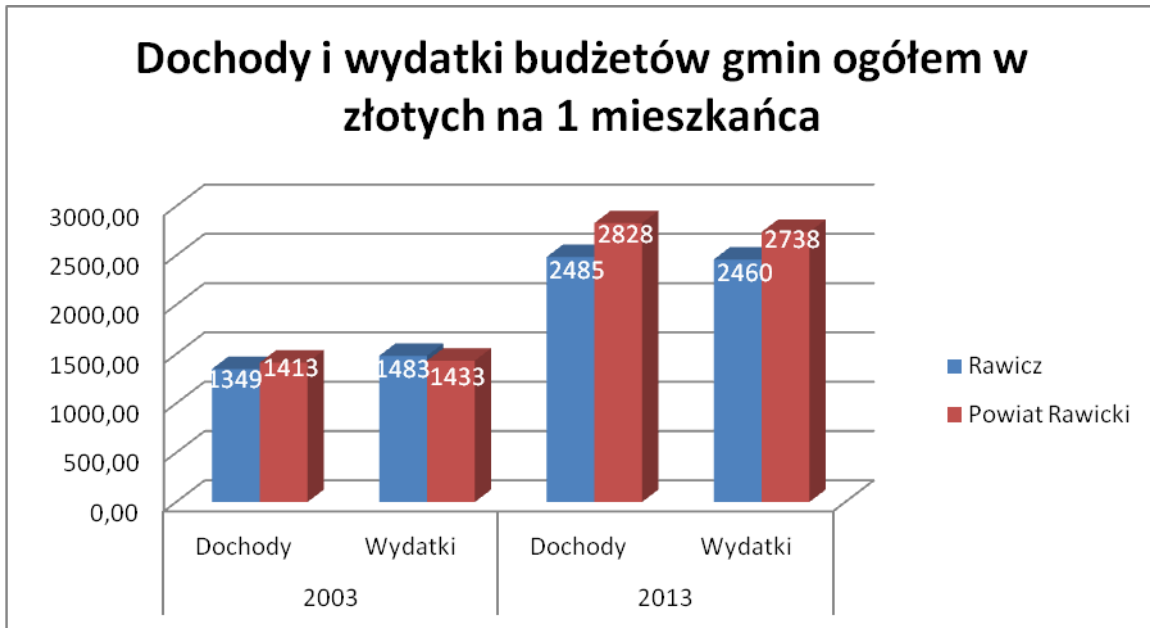
Rawicz otwarty jest na wszelkie inicjatywy kapitału krajowego i zagranicznego w zakresie rozwoju przemysłu, rzemiosła, handlu, jak również turystyki. Bezpośrednie kontakty z potencjalnymi inwestorami krajowymi i zagranicznymi otwierają nowe szanse dla ziemi rawickiej. Unikatowe tereny zielone, prawie 380 letnia historia, liczne zabytki i ciekawy folklor, to atrakcje przekładające się na rozwój szeroko rozumianej turystyki.

Wykres nr 1. Dochody gminy Rawicz na tle powiatu i regionu

Źródło: Rocznik Statystyczny GUS, lipiec 2015 r., Baza Danych Lokalnych GUS (<http://www.stat.gov.pl>)

Wykres nr 2. Dochody i wydatki gminy Rawicz na tle powiatu

Źródło: Rocznik Statystyczny GUS, luty 2015 r., Baza Danych Lokalnych GUS (<http://www.stat.gov.pl>)

Tabela nr 1. Projekty realizowane przez gminę Rawicz, które otrzymały dofinansowanie ze środków zewnętrznych w latach 2005-2015:

Lp.	Nazwa zadania	Program	Wartość projektu	Dofinansowanie
1	Rozwiązanie gospodarki wodno-ściekowej podrawickich miejscowości Masłowo etap 3-4 i Szymanowo	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	8 146 137,40	4 094 289,38
2	e-Rawicz szansą rozwoju Gminy	Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka	4 843 985,88	4 843 985,88
3	Budowa drogi od ul. Kamińskiego do ul. Ceglanej w Rawiczu wraz z infrastruktura towarzyszącą	Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych tzw. Schetynówki	4 462 479,67	2 009 107,56
4	Budowa obiektu sportowo-kulturalnego w Masłowie	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013, Ministerstwo Sportu	3 236 948,03	1 062 500,00
5	Budowa kanalizacji sanitarnej, deszczowej i sieci wodociągowej w Dębnie Polskim etap 1	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013	3 012 952,06	1 365 355,85
6	Rozbudowa i modernizacja krytej pływalni w Rawiczu	Program rozwoju bazy sportowej woj.wielkopolskiego na lata 2008-2010	2 997 500,00	700 000,00
7	Budowa kanalizacji sanitarnej, deszczowej i sieci wodociągowej w Dębnie Polskim etap 2	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013	2 665 322,41	1 625 197,00
8	Rozbudowa ulicy Ceglanej w Rawiczu	Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych tzw. Schetynówki	2 641 140,79	598 992,98
9	Budowa ulicy Ogrodniczej i Zimowej	Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych tzw. Schetynówki	2 462 664,42	856 437,52
10	Budowa drogi gminnej w Kątach	Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych tzw. Schetynówki	2 255 574,54	821 720,00
11	Budowa kanalizacji sanitarnej, deszczowej i sieci wodociągowej w Dębnie Polskim etap 2	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013	1 319 233,28	788 792,00
12	Orlik w Sarnowie	Program rządowy "Moje boisko - Orlik 2012"	1 299 609,45	833 000,00
13	Orlik w Zielonej Wsi	Program rządowy "Moje boisko - Orlik 2012"	1 263 196,17	833 000,00
14	Twój wybór Twoja szansa	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013	1 243 772,26	1 057 206,42
15	Kształtowanie centrów wsi wraz z zagospodarowaniem terenów w Zielonej Wsi i Słupi Kapitulnej	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013	1 217 456,64	392 671,00
16	Chcę i potrafię	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013	1 201 434,00	1 021 218,90
17	Orlik w Rawiczu przy SP nr 1	Program rządowy "Moje boisko - Orlik 2012"	1 015 977,64	656 000,00
18	Przebudowa i rozbudowa świetlicy wiejskiej w Zawadach	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013	800 515,63	245 523,83
19	Nowe wyzwania - nowe kompetencje	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013	768 306,00	653 060,10
20	Kampania promocyjna Plant Jana Pawła II oraz układu urbanistycznego Starego Miasta w Rawiczu	Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny 2007-2013	595 603,07	506 262,60
21	Dostawa kinowego sprzętu cyfrowego, zestawu do projekcji trójwymiarowej z instalacją, zestrojeniem i instruktorem obsługi do kina PROMIEŃ w Rawiczu	Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny 2007-2013	488 531,36	146 234,52
22	Indywidualizacja nauczania w klasach I-III w Gminie Rawicz	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013	396 820,80	337 297,68
23	Remont i wyposażenie budynku poszkolnego dla Filii Rawickiej Biblioteki Publicznej w Dębnie polskim wraz z zagospodarowaniem terenu"	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013	351 948,41	143 068,00
24	Opracowanie dokumentacji projektowej przebudowy i rozbudowy oczyszczalni ścieków w Rawiczu	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	338 250,00	233 750,00
25	Okno na świat	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013	291 872,28	248 091,44
26	Otwórzmy się na świat	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013	207 033,54	175 978,51
27	"Sołecki Zakątek" w Kątach	Program Wielkopolska Odnowa Wsi Konkurs "Pięknieje Wielkopolska Wieś"	199 804,94	41 467,62
28	"Żyłice wieś z jajem"	Program Wielkopolska Odnowa Wsi Konkurs "Pięknieje Wielkopolska Wieś"	198 524,19	44 830,00
29	Uczenie się przez całe życie. Zdrowy Europejczyk	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013	96 318,72	77 070,72
30	SarNÓWKA PARK	Program Wielkopolska Odnowa Wsi Konkurs "Pięknieje Wielkopolska Wieś"	83 276,42	30 000,00
31	Mały odkrywca i zaginiona wyspa	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013	49 984,00	42 486,40
32	Mądra główka w Przedszkolu	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013	49 100,00	41 735,00
33	Mali twórcy i zaczerpnięty zajęcia	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013	49 017,04	41 665,01
34	Socrates - Comenius	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013	28 975,36	23 183,36
	RAZEM:		50 279 266,40	26 591 179,28

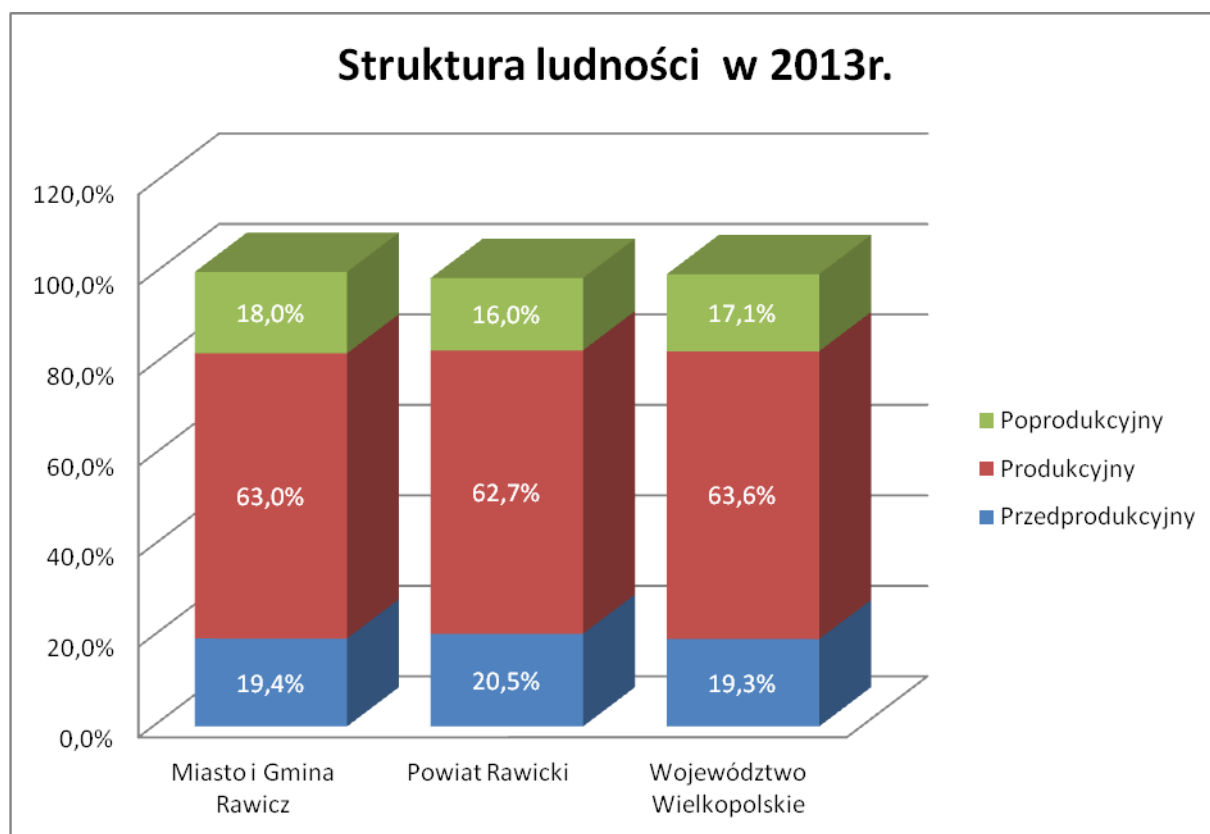
Źródło: Urząd Miejski Gminy Rawicz, 16.06.2015r.

DEMOGRAFIA

W regionie Wielkopolski do 2020 roku prognozowany jest stopniowy wzrost liczby ludności, po czym liczba ta będzie się zmniejszać. W Wielkopolsce, podobnie jak w całym kraju, postępować będzie proces starzenia się ludności. W 2020 roku liczebność osób w wieku poprodukcyjnym ma zwiększyć się w porównaniu z rokiem 2010 o około 30%.

Gmina Rawicz jest gminą miejsko-wiejską, w której zamieszkuje 29.670 osób, z czego ponad 20 tysięcy w mieście Rawicz⁶. W skład gminy Rawicz wchodzi następujące sołectwa: Dąbrówka, Dębno Polskie, Folwark, Izbice, Kąty, Konarzewo, Łaszczyn, Łąka, Masłowo, Sarnówka, Sierakowo, Sikorzyn, Słupia Kapitulna, Stwolno, Szymanowo, Ugoda, Wydawy, Załęcze, Zawady, Zielona Wieś, Żołędnica, Żylice. Powierzchnia gminy wynosi około 134 km².

Wykres nr 3. Struktura ludności gminy Rawicz na tle powiatu i regionu w podziale na grupy wiekowe

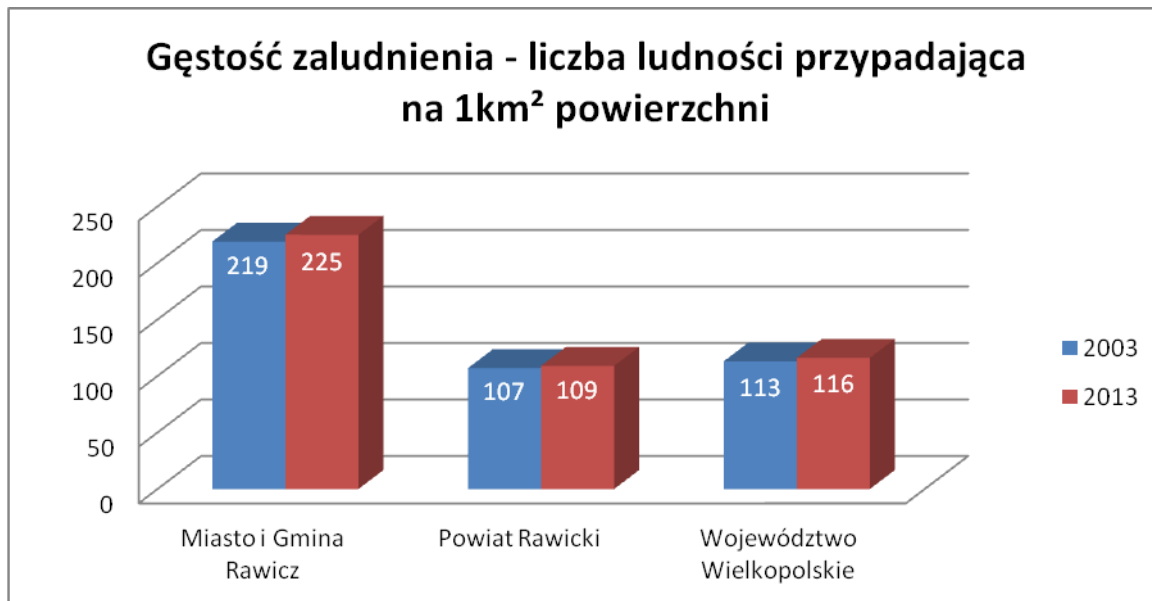

Źródło: Rocznik Statystyczny GUS, maj 2015r., Baza Danych Lokalnych GUS (<http://www.stat.gov.pl>)

⁶ Źródło: UG Rawicz, dane z grudnia 2014r.

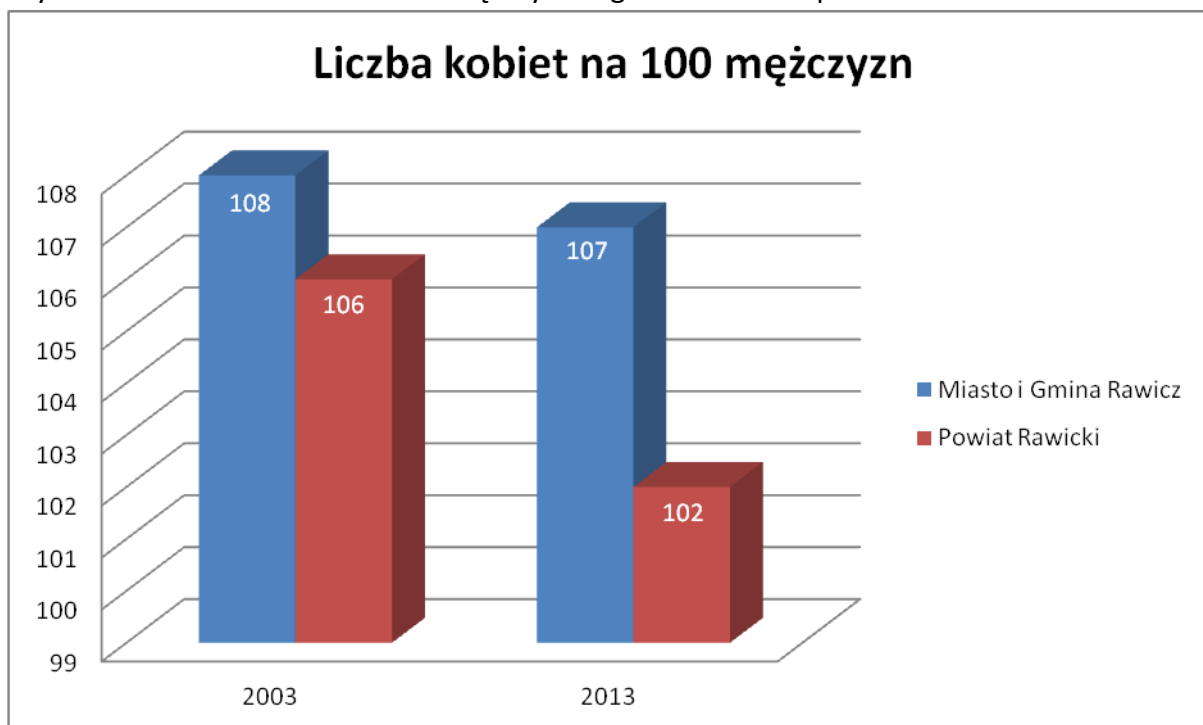

Wykres nr 4. Gęstość zaludnienia w gminie Rawicz na tle powiatu i regionu

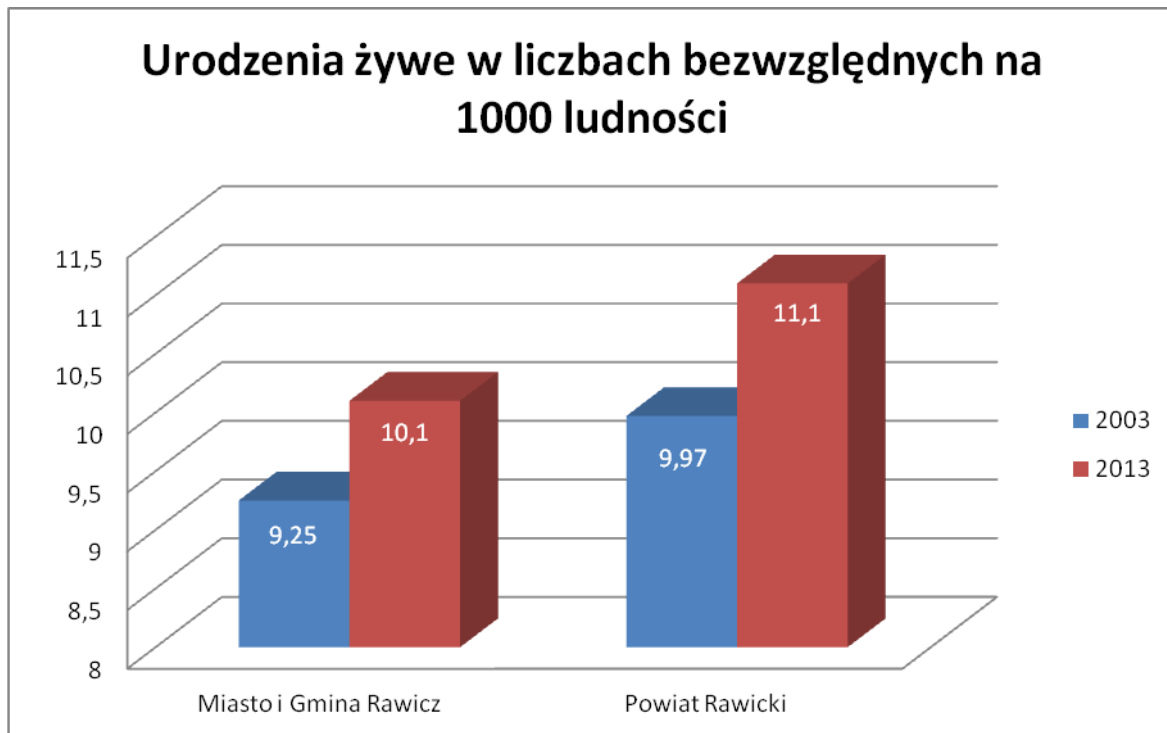
Źródło: Rocznik Statystyczny GUS, maj 2015r., Baza Danych Lokalnych GUS (<http://www.stat.gov.pl>)

Wykres nr 5. Liczba kobiet na 100 mężczyzn w gminie Rawicz i powiecie rawickim

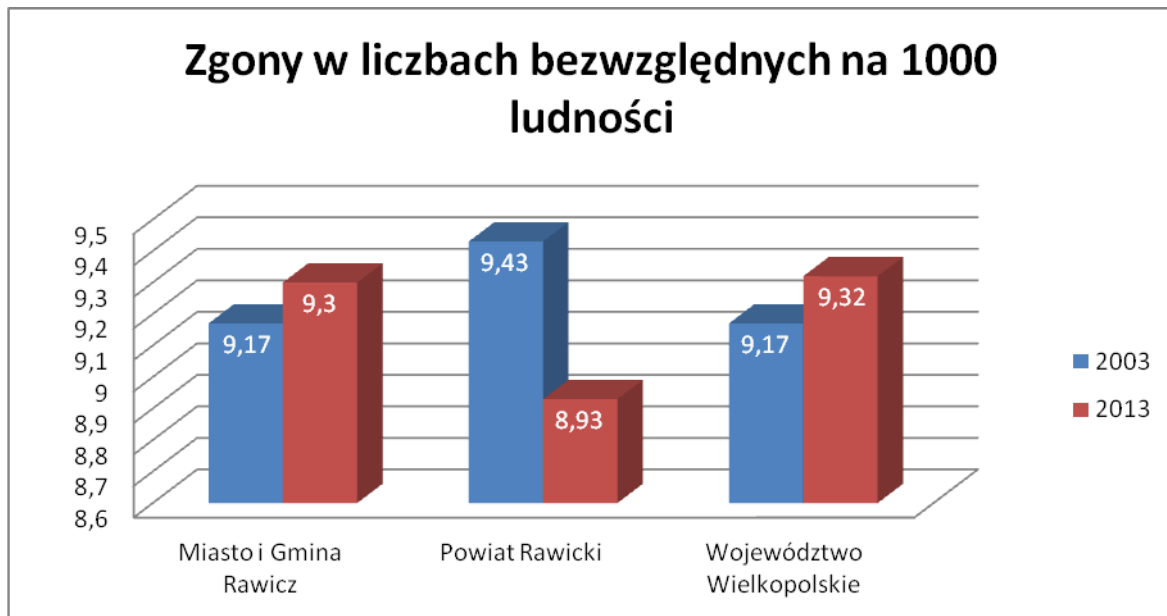
Źródło: Rocznik Statystyczny GUS, luty 2015r., Baza Danych Lokalnych GUS (<http://www.stat.gov.pl>)

Wykres nr 6. Urodzenia żywe w gminie Rawicz na tle powiatu

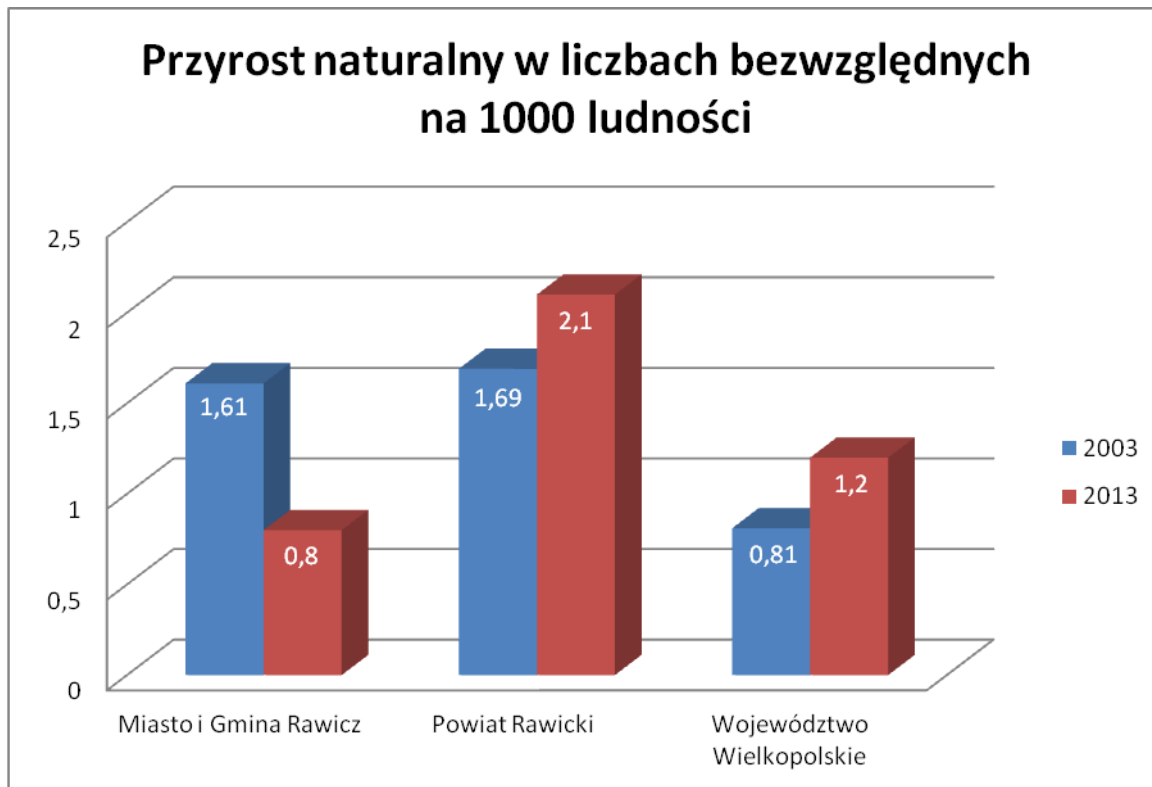
Źródło: Rocznik Statystyczny GUS, maj 2015r., Baza Danych Lokalnych GUS (<http://www.stat.gov.pl>)

Wykres nr 7. Zgony w gminie Rawicz na tle powiatu i regionu

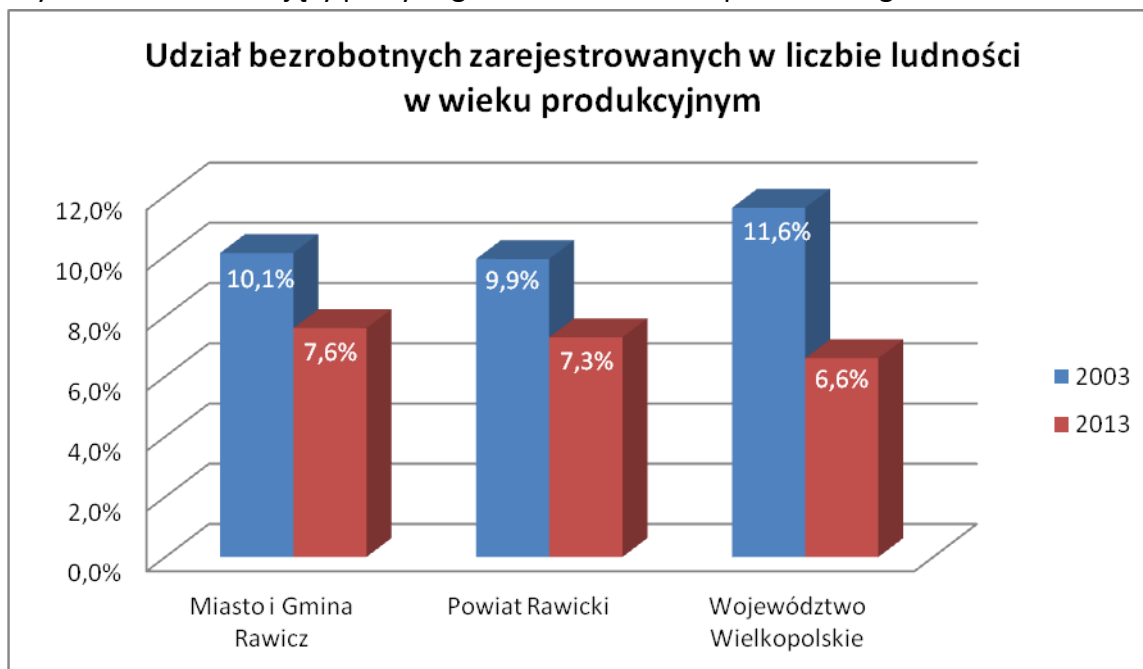
Źródło: Rocznik Statystyczny GUS, kwiecień 2015r., Baza Danych Lokalnych GUS (<http://www.stat.gov.pl>)

Wykres nr 8. Przyrost naturalny w gminie Rawicz na tle powiatu i regionu

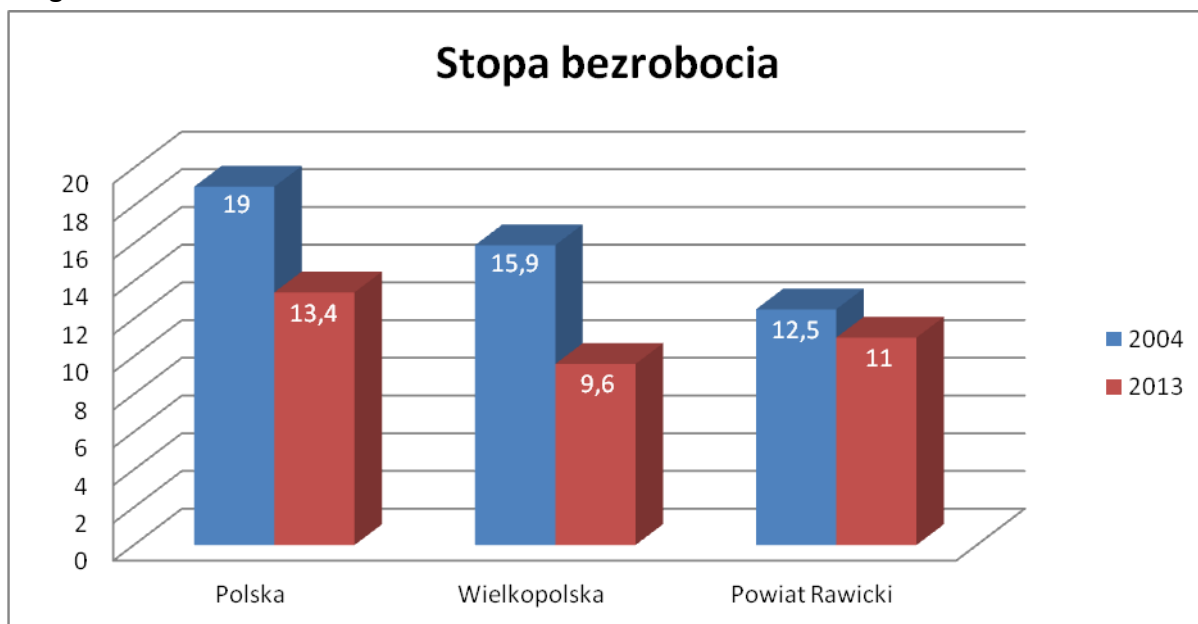
Źródło: Rocznik Statystyczny GUS, kwiecień 2015r., Baza Danych Lokalnych GUS (<http://www.stat.gov.pl>)

Wykres nr 9. Poszukujący pracy w gminie Rawicz na tle powiatu i regionu

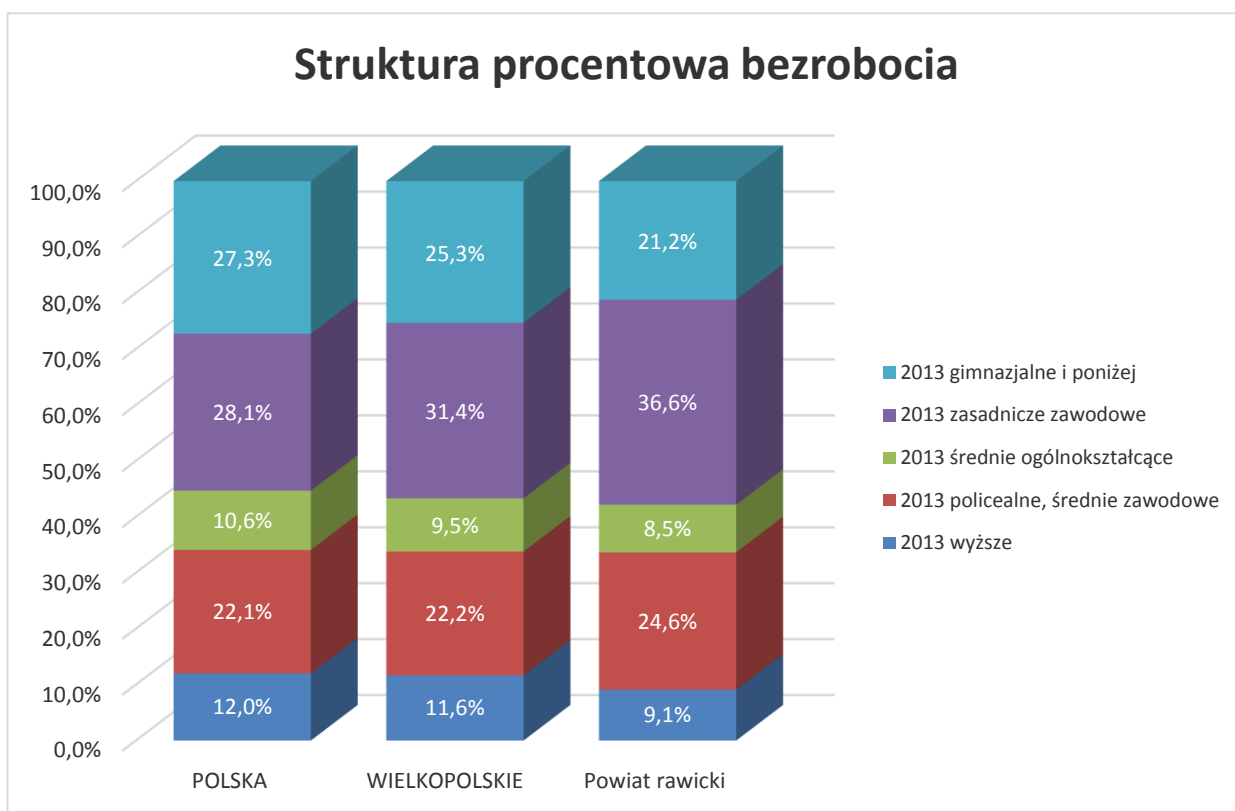
Źródło: Rocznik Statystyczny GUS, kwiecień 2015r., Baza Danych Lokalnych GUS (<http://www.stat.gov.pl>)

Wykres nr 10. Poszukujący pracy w ujęciu procentowym w powiecie rawickim na tle Polski i regionu

Źródło: Rocznik Statystyczny GUS, kwiecień 2015r., Baza Danych Lokalnych GUS (<http://www.stat.gov.pl>)

Wykres nr 11. Struktura poszukujący pracy w powiecie rawickim i regionie w podziale na wykształcenie, dane za 2013r.

Źródło: Rocznik Statystyczny GUS, kwiecień 2015r., Baza Danych Lokalnych GUS (<http://www.stat.gov.pl>)

ANALIZA SWOT

Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów *Strengths* (mocne strony), *Weaknesses* (słabe strony), *Opportunities* (szanse), *Threats* (zagrożenia). Analiza SWOT ma na celu określenie mocnych i słabych stron gminy, i miasta Rawicz, oraz jej szans oraz zagrożeń. W syntetyczny sposób opisuje obecną i prognozowaną sytuację. Stanowi podstawę do określania celów istotnych dla rozwoju społeczno - gospodarczego gminy. Narzędzie to pozwala na kompleksowe zbadanie gminy i otoczenia, przeprowadzenie analizy oraz uporządkowanie informacji. Analiza SWOT odnosi się do wszystkich dziedzin życia, wobec czego odwołuje się do szerszego obszaru, niż zakres kompetencji gminy Rawicz. W analizie SWOT identyfikujemy czynniki kluczowe, które mogą mieć decydujący wpływ na rozwój społeczno - gospodarczy gminy Rawicz.

MOCNE STRONY GMINY RAWICZ:

1. Korzystne położenie geograficzne, dobrze rozwinięta drogowa i kolejowa sieć transportowa wzmacniająca zewnętrzną dostępność komunikacyjną gminy
2. Wysoki poziom identyfikacji mieszkańców z gminą, miastem i subregionem
3. Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców gminy Rawicz
4. Dobra kondycja średnich i dużych przedsiębiorstw
5. Duży obszar terenów wskazanych pod inwestycje, w tym tereny inwestycyjne włączone do SSE
6. Dobrze rozwinięty sektor usług bankowych i instytucji finansowych
7. Samorząd sprzyjający rozwojowi gospodarczemu gminy
8. Stabilność finansowa gminy
9. Rozwinięte przetwórstwo rolno-spożywcze
10. Dobrze zorganizowana gospodarka odpadami komunalnymi i przemysłowymi
11. Dobrze rozwinięta infrastruktura pomocy społecznej
12. Duża aktywność i potencjał organizacji pozarządowych oraz instytucji około biznesowych
13. Szeroka oferta kulturalna
14. Bogata oferta sportowa
15. Unikalny układ urbanistyczny na planie szachownicy, zabytkowe planty
16. Dobrze zorganizowana sieć szkół

17. Bogata i wielowątkowa historia miasta i gminy.

SZANSE GMINY RAWICZ:

1. Środki pomocowe z Unii Europejskiej (nowa perspektywa finansowa na lata 2014-2020)
2. Zwiększająca się powierzchnia gminnych terenów inwestycyjnych
3. Napływ bezpośrednich inwestycji krajowych i zagranicznych
4. Plany rewitalizacji ze szczególnym uwzględnieniem zabytkowego centrum miasta i okalających go plant
5. Plany realizacji inwestycji w formule partnerstwa publiczno - prywatnego
6. Rozwój turystyki w oparciu o unikatowe walory miasta i gminy Rawicz
7. Rozwój układu aglomeracyjnego – współpraca z gminami ościennymi.

SŁABE STRONY GMINY RAWICZ:

1. Niekorzystne trendy demograficzne (zmniejszająca się liczba i starzenie się mieszkańców, ujemne saldo migracji)
2. Relatywnie wysokie bezrobocie, szczególnie wśród młodzieży policealnej i kobiet
3. Nieadekwatny do oczekiwań system wsparcia dla przedsiębiorców
4. Odbiegająca od oczekiwań pracodawców oferta kształcenia zawodowego i technicznego
5. Nie w pełni zadowalający poziom cyfryzacji szkół i urzędów
6. Niezadowalający poziom wyników nauczania
7. Niedostosowana do potrzeb użytkowników gminna infrastruktura drogowa (zbyt mała ilość ścieżek rowerowych i dróg asfaltowych)
8. Niewystarczający poziom zagospodarowanych terenów i obiektów rekreacyjnych (w tym nowoczesnych placów zabaw, ogrodów edukacyjnych)
9. Zaniedbana unikatowa architektura centrum miasta (chaos reklamowy, zły stan techniczny obiektów zabytkowych oraz nawierzchni na terenie *starego miasta*)
10. Bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych, oraz rodziców z małymi dziećmi
11. Uboga oferta usług agroturystycznych
12. Bardzo niski procent pokrycia gminy planami zagospodarowania przestrzennego

13. Brak skutecznego programu wsparcia budownictwa mieszkań dla rodzin średniozamożnych
14. Niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych, ponoszenie przez gminę dużych kosztów na utrzymanie istniejącej bazy socjalnej
15. Niewystarczająca ilość kamer monitoringu miejskiego
16. Niezadawalający stan infrastruktury technicznej (sieć wodociągowa, kanalizacja, niedostatecznie rozwinięta sieć gazowa i drogowa w sołectwach).
17. Niepełna baza infrastruktury sportowo rekreacyjnej
18. Wymagająca remontu baza lokalowa i techniczna Muzeum Ziemi Rawickiej, Domu Kultury w Rawiczu oraz Rawickiej Biblioteki Publicznej
19. Nieadekwatny do oczekiwań mieszkańców poziom publicznej specjalistycznej opieki medycznej
20. Niewystarczający poziom opieki nad osobami starszymi.

ZAGROŻENIA DLA ROZWOJU GMINY RAWICZ:

1. Wahania koniunktury gospodarczej w otoczeniu zewnętrznym, zwłaszcza międzynarodowym
2. Wzrost migracji
3. Częste zmiany i niekorzystne uregulowania prawne na poziomie krajowym
4. Niska skuteczność krajowych programów łagodzenia skutków przemian demograficznych
5. Odpływ mieszkańców, zwłaszcza młodych, do większych ośrodków
6. Konkurencja zewnętrzna w zakresie pozyskiwania inwestorów krajowych i zagranicznych
7. Ograniczone umiejętności przedsiębiorców do aplikowania o wsparcie ze środków nowej perspektywy finansowej UE (nowe zasady i procedury aplikowania).

Na podstawie analizy silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń zidentyfikowano cele, następnie ustalono ich hierarchię i priorytety. Debaty i konsultacje społeczne pozwoliły na określenie obszarów priorytetowych, ustalenie i wybór najważniejszych celów rozwoju społeczno – gospodarczego gminy Rawicz.

Wyróżniono trzy obszary priorytetowe („*Nowoczesna gospodarka oparta na wiedzy*”, „*Infrastruktura*”, „*Wysoka jakość życia*”), wyznaczono cele i kierunki działania, których realizacja przyspieszy rozwój społeczno gospodarczy gminy Rawicz.

WIZJA I MISJA

Wizja określa ideę i przyszły pożądany obraz gminy Rawicz:

**„Gmina i miasto Rawicz subregionalnym
biegunem wzrostu o silnie rozwiniętej
gospodarce i wysokiej jakości życia
mieszkańców”.**

Misja określa, jak działać będą władze gminy Rawicz, aby dążyć do realizacji wizji:

**„Rawicz gminą wspierającą swoich mieszkańców
poprzez nieustanny rozwój przedsiębiorczości,
infrastruktury, kapitału społecznego i usług
publicznych”.**

OBSZARY PRIORYTETOWE - CELE STRATEGICZNE I DZIAŁANIA

CEL NADRZĘDNY:

Dynamizacja gminy Rawicz oparta na innowacyjności i kreatywności mieszkańców oraz efektywnym wykorzystaniu potencjału gospodarczego, intelektualnego i społecznego na rzecz dynamicznego, zrównoważonego i społecznie akceptowanego rozwoju.

CEL GŁÓWNY:

Rawicz gminą o atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni oferującą mieszkańcom i przedsiębiorcom optymalne warunki zamieszkania i pracy, rozwoju i edukacji.

OBSZAR PRIORYTETOWY I.

Konkurencyjna i nowoczesna gospodarka oparta na wiedzy

Cel strategiczny I.1. Rozwój potencjału gospodarczego gminy Rawicz, zwiększenie poziomu atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej

Małe i średnie firmy w Polsce stanowią 99,8% wszystkich firm, tworzą 75% miejsc pracy oraz 67% PKB. Przedsiębiorcy sektora MŚP, pytani w lipcu 2015r. o koniunkturę gospodarczą, bardziej spodziewają się jej pogorszenia (34,5%), niż polepszenia (23,6%). Dużo bardziej optymistycznie są wyniki badania rynku pracy, przedsiębiorcy deklarują podniesienie płac (20,9%) oraz zwiększenie zatrudnienia (24,6%). Ponad połowa badanych (50,2%) jest gotowa inwestować, głównie w branżach: turystyka, technologie komputerowe, chemiczna i edukacyjna⁷.

I.1.1. Rozwój elementów infrastruktury o kluczowym znaczeniu dla atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej

O atrakcyjności gospodarczej gminy decyduje, w znacznym stopniu, dostępność komunikacyjna. Rawicz posiada w tym względzie istotny potencjał, leży bowiem na przecięciu ważnych dróg krajowych, blisko dużych lotnisk, ma także dostęp do nowoczesnej infrastruktury kolejowej. Mimo prowadzonych przez gminę działań jakości infrastruktury kolejowej i drogowej w wielu punktach wymaga poprawy (np.: drogi gminne w sołectwach).

⁷ Źródło: Związek Przedsiębiorców i Pracodawców & Dom Badawczy Maison, „Busometr ZPP – Indeks Nastrojów Gospodarczych”, wyniki badań z lipca 2015r.

I.1.2. Inwentaryzacja publicznych i prywatnych terenów inwestycyjnych gminy Rawicz

Pozyskiwanie nowych podmiotów gospodarczych jest zadaniem skomplikowanym i czasochłonnym. Dbałość o to, by potencjalny inwestor zainteresował się możliwością lokowania przedsięwzięcia na danym obszarze powinna wyrażać się przede wszystkim profesjonalnym przygotowaniem oferty inwestycyjnej.

Władze gminy Rawicz podjęły już działania mające na celu zgromadzenie pełnych informacji o terenach inwestycyjnych należących do gminy oraz osób prywatnych. Dane o terenach, wraz z informacjami uzupełniającymi, wpisywane są we wzorzec formatki Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych S.A. Stworzona została baza terenów inwestycyjnych, co umożliwi lepsze dopasowanie ofert do wymagań podmiotów zainteresowanych realizacją inwestycji na terenie Rawicza. Dla terenów przeznaczonych pod inwestycje gmina sporządza plany miejscowe, co pozwoli na ich umieszczenie w bazie Centrum Obsługi Inwestora oraz bazie Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych S.A. w Warszawie.

I.1.3. Opracowanie i aktualizacja dokumentacji terenów inwestycyjnych

Aspektem niezmiernie istotnym z punktu widzenia inwestorów jest odpowiednie przygotowanie terenów inwestycyjnych pod względem ich przeznaczenia: uzbrojenia oraz stosunków własnościowych. Niekiedy rozdrobnienie terenu staje się barierą i powodem rezygnacji inwestora z danej lokalizacji. Rozpoczęcie przez gminę działań uporządkowania terenów w studium uwarunkowań oraz MPZP pozwala ograniczyć zagrożenie odpływu potencjalnych inwestorów, a jednocześnie ułatwia realizację spójnej i racjonalnej polityki przestrzennej. Władze gminy prowadzą kompleksową analizę dokumentów planistycznych celem ich aktualizacji oraz uwzględnienia obecnych i przyszłych potrzeb inwestycyjnych. Wskazane byłoby również ponowne przeprowadzenie profesjonalnego audytu wszystkich terenów i obiektów inwestycyjnych (prywatnych i gminnych).

I.1.4. Zwiększanie atrakcyjności terenów inwestycyjnych

Przedsiębiorcy poszukują terenów inwestycyjnych, które nie wymagają wysokich nakładów. Władze gminy Rawicz dołożą wszelkich starań, aby zwiększać atrakcyjność terenów inwestycyjnych poprzez ich łączenie, rozbudowę uzbrojenia, zapewnienie dogodnego dojazdu, itp.. Działania te realizowane będą zarówno pod kątem konkretnych inwestycji, jak też obszarów przeznaczanych na przedsięwzięcia inwestycyjne w dalszej perspektywie. Przykładem działań służących realizacji tego zadania będzie kompleksowe przygotowanie terenów inwestycyjnych od strony technicznej (uzbrojenie), a tam gdzie to możliwe, prawnej (scalanie, wykup).

I.1.5. Budowanie zasobów, tworzenie rozwiązań organizacyjnych i technicznych służących profesjonalnej obsłudze inwestorów krajowych i zagranicznych

Silna konkurencja pomiędzy gminami o ograniczoną liczbę inwestorów sprawia, że przedsiębiorcy oczekują ze strony władz samorządowych aktywności i profesjonalizmu przy ich obsłudze. Zasadne jest więc stałe podnoszenie poziomu obsługi inwestorów poprzez

wymianę doświadczeń, uczestniczenie w warsztatach i szkoleniach oraz udoskonalanie metod obsługi przedsiębiorców zainteresowanych realizacją inwestycji na terenie Rawicza.

Władze gminy Rawicz będą kontynuować działania ukierunkowane na zapewnienie środków organizacyjnych i technicznych mających na celu profesjonalne przyciąganie przedsiębiorców wyrażających zainteresowanie realizacją inwestycji na obszarze gminy i miasta.

I.1.6. Aktywne pozyskiwanie inwestycji publicznych (rządowych i samorządowych), prywatnych oraz inicjatyw realizowanych w formule partnerstwa publiczno-prywatnego (w tym hybrydowego)

Z uwagi na rolę, jaką w przyciąganiu kapitału oraz kojarzeniu inwestorów z właścicielami terenów inwestycyjnych odgrywają władze samorządowe, władze gminy Rawicz kontynuować będą działania służące aktywnemu przedstawianiu oferty wszystkich terenów inwestycyjnych dostępnych na jej obszarze. Baza ofert inwestycyjnych gminy Rawicz uzupełniana o informacje dotyczące potencjału intelektualnego, rynku pracy, rynków zbytu i otoczenia biznesowego stanowić będzie podstawę do prowadzenia działań marketingowych na rzecz promocji potencjału gospodarczego gminy. Władze gminy zapewnią warunki, aby oferta terenów inwestycyjnych była budowana zgodnie z oczekiwaniami potencjalnych inwestorów oraz łatwo dostępna (umieszczona w specjalistycznych bazach danych, w szczególności tych, którymi administrują Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych oraz wspierające ją służby podległe marszałkowi województwa).

W III kwartale 2015r. opracowano *"Strategię promocji potencjału gospodarczego i inwestycyjnego gminy Rawicz do roku 2020"*. Działania promocyjne prowadzone będą na starannie wyselekcjonowanych rynkach i sektorach, przy wykorzystaniu skutecznych narzędzi marketingowych adekwatnych do zakładanych celów i posiadanego budżetu. Działania promocyjne adresowane będą zarówno do inwestorów krajowych i zagranicznych, jak i do lokalnych przedsiębiorców, celem stymulowania ich aktywności. Ze względu na ostrą konkurencję ważne będzie nie tylko zapewnienie różnorodności ofert, sprawny system obsługi inwestora, ale również dbałość o zapewnienie zachęt inwestycyjnych, skracanie czasu wydawania decyzji administracyjnych do niezbędnego minimum, oferowanie możliwości realizacji inwestycji w formule Partnerstwa Publiczno-Prywatnego, zwłaszcza modelu hybrydowego.

Tabela nr 2. Przykładowe działania – Cel strategiczny I.1:

<i>Wdrażanie i udoskonalanie procedur służących wypracowywaniu stanowiska gminy Rawicz w odniesieniu do zewnętrznych przedsięwzięć inwestycyjnych mających kluczowe znaczenie dla rozwoju gospodarczego gminy i subregionu</i>
<i>Prowadzenie działań lobbingsowych na rzecz realizacji istotnych dla gminy i miasta inwestycji centralnych i samorządu województwa wielkopolskiego</i>
<i>Gromadzenie informacji o planach rządu i samorządu województwa w zakresie rozbudowy infrastruktury regionu i subregionu</i>
<i>Prowadzenie akcji informujących lokalną społeczność o znaczeniu pozyskiwania inwestorów dla rozwoju gminy i miasta</i>
<i>Opracowanie lub zmiana Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego dla terenów przeznaczonych pod inwestycje</i>
<i>Aktualizacja bazy danych o dostępnych terenach i obiektach inwestycyjnych</i>
<i>Uzbrajanie terenów inwestycyjnych na obszarze gminy Rawicz</i>
<i>Scalanie działek inwestycyjnych udostępnianych na obszarze gminy i miasta</i>
<i>Rewitalizacja i budowa na terenie sołectw dróg, oświetlenia ulic, kanalizacji, wodociągów, sieci gazowej, ścieżek pieszo rowerowych</i>
<i>Utworzenie, w ramach urzędu gminy, zespołu zadaniowego ds. obsługi inwestorów</i>
<i>Uczestnictwo w targach inwestycyjnych i imprezach promocyjnych w kraju i zagranicą</i>
<i>Bieżąca współpraca z PAlilZ w zakresie aktualizacji bazy terenów inwestycyjnych oraz promocji potencjału inwestycyjnego gminy</i>
<i>Identyfikacja i realizacja projektów możliwych do realizacji w formule PPP, zwłaszcza modelu hybrydowym</i>

Cel strategiczny I.2. Rozwój przedsiębiorczości poprzez usprawnienie systemu obsługi przedsiębiorców, rozwój oświaty i instytucji otoczenia biznesu (IOB)

I.2.1. Monitorowanie dostępności usług wsparcia dla zakładających i prowadzących działalność gospodarczą

W ramach promocji przedsiębiorczości władze gminy Rawicz wspierać będą działania instytucji i organizacji oferujących pomoc MŚP oraz mikroprzedsiębiorstwom.

Promowane i wspierane będą wszelkie inicjatywy mające na celu rozwój szeroko rozumianych usług doradczych, jak również organizację szkoleń dla osób zakładających i prowadzących działalność gospodarczą. Monitorowaniu podlegać będzie przede wszystkim faktyczna możliwość skorzystania z usług IOB oraz ich jakość. Monitoring prowadzony będzie w ramach dialogu z organizacjami udzielającymi tego rodzaju wsparcia oraz poprzez

wykorzystanie informacji od przedsiębiorców (ankietowanie, wywiady środowiskowe, panele dyskusyjne, udostępnienie na portalach internetowych formularzy zgłaszania zapotrzebowania na określony rodzaj usług, itp.).

I.2.2. Lobbowanie na rzecz dostarczania przedsiębiorcom szerokiej gamy usług wsparcia

Bezpośrednie udzielanie przez władze gminy wsparcia podmiotom gospodarczym w pełnym zakresie (doradztwo, szkolenia, dotacje) nie jest możliwe ze względu na obowiązujące przepisy. Władze gminy Rawicz będą pełniły w tym zakresie rolę inicjatora i patrona, prowadziły będą działania lobbujące mające na celu wzmocnienie działających na terenie gminy i subregionu organizacji i instytucji wsparcia dla przedsiębiorców w taki sposób, aby zapewnić możliwie najszerszą dostępność i wysoką jakość oferowanych form pomocy.

I.2.3. Wspieranie przedsięwzięć inkubacyjnych

Działania inkubacyjne polegają na udzielaniu pomocy nowym przedsiębiorstwom do momentu uzyskania przez nie stabilnej pozycji rynkowej. Wsparcie to obejmuje, m.in.: wynajem powierzchni biurowej i produkcyjnej, obsługę administracyjną i księgową, usługi marketingowe, pomoc przy pozyskiwaniu finansowania na rozwój działalności, świadczenie doradztwa z zakresu prawa, księgowości, marketingu, itp.

Władze gminy Rawicz pomogą promować działania gminnych instytucji wspierających biznes. Kontynuować będą działania służące wspieraniu przedsięwzięć inkubacyjnych, inspirować nowe formy współpracy z osobami zainteresowanymi rozwojem przedsiębiorczości, w tym rozwojem eksportu towarów i usług.

I.2.4. Inicjowanie rozwoju usług preinkubacji celem aktywizacji zawodowej, zwłaszcza młodzieży

Działania preinkubacyjne polegają na „użyczeniu” osobowości prawnej osobom fizycznym, które z różnych względów nie są jeszcze gotowe założyć własną działalność gospodarczą. Osoba fizyczna, po podpisaniu umowy z preinkubatorem, działa w ramach preinkubatora pod własną nazwą. Wystawcą faktur i stroną umów jest preinkubator, należności z działalności gospodarczej trafiają na wydzielone subkonto bankowe i po potrąceniu zaliczek na podatek dochodowy są wypłacane preinkubowanemu. Dla preinkubowanych dostępne są dodatkowe usługi (szkolenia, prowadzenie księgowości, pomoc prawna, itp.). Władze gminy Rawicz wspierać będą działania i instrumenty służące wspomaganie nowych firm. Działania te obejmować będą między innymi udzielanie wsparcia instytucjom otoczenia biznesu (IOB), w tym powoływanie i wspieranie agencji rozwoju lokalnego, funduszy poręczeń kredytowych, inkubatorów i preinkubatorów przedsiębiorczości.

I.2.5. Wspieranie budowy rynku instrumentów inżynierii finansowej

Instrumenty inżynierii finansowej, to wyodrębnione fundusze tworzone w celu kreowania korzystnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości przez udzielanie pożyczek lub poręczeń. Jednym z instrumentów finansowych posiadających osobowość prawną jest fundusz inwestycyjny zamknięty (FIZ), którego przedmiotem działalności jest lokowanie środków pieniężnych w określonych kategoriach lokat. Jest tworzony, zarządzany, administrowany i reprezentowany przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych, działające jako organ funduszu. Formuła realizacji inwestycji przez FIZ pozwala również na uelastycznienie polityki mieszkaniowej gminy – wspieranie budownictwa socjalnego, komunalnego i społecznego z wykorzystaniem jednej, regulowanej ustawowo struktury organizacyjno-prawnej. Pozwala realizować projekty adresowane do budownictwa społecznego: socjalnego i komunalnego o umiarkowanych czynszach. Proponowana formuła pozwala również na realizację projektów inwestycyjnych w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP).

Władze gminy Rawicz będą podejmować inicjatywy lobbingowe służące zapewnieniu dostępności pożyczek i poręczeń kredytowych dla przedsiębiorstw oraz tworzeniu funduszy inwestycyjnych zamkniętych celem zapewnienia warunków rozwoju gospodarczego oraz poprawy sytuacji mieszkaniowej na terenie gminy.

I.2.6. Tworzenie warunków nauczania sprzyjających przygotowaniu uczniów do wyboru dalszej ścieżki kształcenia dostosowanej do potrzeb lokalnego rynku pracy

Jedną z cech bezrobocia w Polsce jest jego strukturalny charakter, wynikający z niedopasowania wykształcenia i umiejętności potencjalnych pracowników do potrzeb rynku pracy (lokalnego, regionalnego i krajowego). Rolą instytucji edukacyjnych i samorządu jest takie przygotowanie programów kształcenia, aby ich absolwentom nie groziło strukturalne bezrobocie.

Władze gminy wspierać będą inicjatywy na rzecz zdobywania kompetencji naukowo-technicznych, umiejętności uczenia się przez całe życie, inicjatywności i przedsiębiorczości, które w przyszłości pozwolą dostosować się młodym ludziom do potrzeb i oczekiwań rynku pracy. Istotne będzie zapewnienie doradztwa edukacyjno-zawodowego dla uczniów szkół gimnazjalnych, co umożliwi im wybór ścieżki edukacyjnej, a następnie zawodowej, zgodnej z ich predyspozycjami oraz oczekiwaniami lokalnych pracodawców.

Władze gminy Rawicz wspierać będą inicjatywy na rzecz dopasowania profili kształcenia oraz programów nauczania do potrzeb i oczekiwań rynku pracy. Istotne będzie lobbowanie na rzecz zapewnienia doradztwa zawodowego dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych, co umożliwi im wybór ścieżki edukacyjnej a następnie zawodowej zgodnej z ich predyspozycjami oraz oczekiwaniami potencjalnych pracodawców.

I.2.7. Wsparcie dla metod nauczania promujących partycypację, innowacyjność i przedsiębiorczość

Młodzież ma naturalną potrzebę podejmowania wyzwań, a jednocześnie skłonność do odrzucania autorytetów i proponowanych metod rozwiązywania problemów. Konieczne jest zatem dobieranie takich metod nauczania, które pozwolą pogodzić wiedzę merytoryczną wyniesioną z sal wykładowych z metodologią pracy przyjętą w poszczególnych zakładach pracy. Do takich metod należy m.in. nauczanie projektowe, skupiające się na samodzielnym realizowaniu przez uczniów zadań zleconych przez nauczyciela na podstawie wspólnie ustalonych założeń - w tym zakresie gmina ściśle współpracuje z Powiatem Rawickim.

Tabela nr 3. Przykładowe działania – Cel strategiczny I.2:

<i>Współorganizowanie konkursów służących promowaniu wśród uczniów postaw kreatywnych</i>
<i>Budowanie systemu informacji o formach wsparcia działalności gospodarczej dla osób zakładających i rozwijających działalność gospodarczą (Biuro Obsługi Inwestora i Przedsiębiorcy, strona internetowa, Mobilny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich)</i>
<i>Podjęcie starań na rzecz utworzenia na terenie gminy Rawicz preinkubatora przedsiębiorczości</i>
<i>Zachęcanie instytucji otoczenia biznesu (IOB) do zapewnienia dostępności możliwie szerokiego wachlarza usług wsparcia dla mikroprzedsiębiorstw i MŚP</i>
<i>Wspieranie i promowanie działań Rawickiej Rady Przedsiębiorczości, Samorządowego Funduszu Poręczeń Kredytowych, Rawickiego Inkubatora Przedsiębiorczości, Regionalnej Izby Przemysłowo – Handlowej, Mobilnego Punktu Informacyjnego Funduszy Europejskich, Cechu Rzemiosł Różnych i innych Instytucji Otoczenia Biznesu</i>
<i>Organizowanie dodatkowych zajęć szkolnych podnoszących kompetencje kluczowe uczniów. Wspieranie lub inicjowanie projektów promujących wśród uczniów szkół gimnazjalnych postawy prozawodowe.</i>
<i>Podjęcie działań mających na celu utworzenie funduszu inwestycyjnego zamkniętego(FIZ)celem zapewnienia warunków rozwoju gospodarczego oraz poprawy sytuacji mieszkaniowej</i>

Cel strategiczny I.3. Wsparcie konkurencyjności i innowacyjności lokalnej gospodarki

W nowej perspektywie finansowej do 2020 r. suma środków przeznaczonych na wsparcie innowacyjnych przedsiębiorstw wyniesie około 16 mld euro. Przedsiębiorców w sferze rozwoju innowacji wspierać będzie krajowy „Program Operacyjny Inteligentny Rozwój” (POIR). W ramach POIR cele skierowane bezpośrednio do firm dotyczą inwestycji w badania, innowacje oraz podnoszenie konkurencyjności poprzez wdrażane technologie. Firmy z sektora MŚP mogą liczyć na wsparcie z POIR w tworzeniu indywidualnych projektów badawczo-rozwojowych oraz komercjalizację wyników prac badawczych, inicjowanych zarówno przez same firmy, jak i jednostki naukowe.

Na poziomie regionalnym planowane jest wsparcie dla MŚP w zakresie rozwoju produktów i usług opartych na technologiach informatycznych i komunikacyjnych, sprzedaży produktów i usług w Internecie, tworzenia i udostępniania usług elektronicznych, a także wprowadzania procesów modernizacyjnych. Przedstawione informacje obrazują możliwości rozwoju MŚP w oparciu o wsparcie ze środków UE, budowania silnego potencjału gospodarki opartej na wiedzy, technologii i innowacjach oraz ich twórczym wykorzystaniu w biznesie.

1.3.1. Wzmocnienie i profilowanie kierunku oddziaływania instytucji otoczenia biznesu na podnoszenie konkurencyjności i innowacyjności lokalnych przedsiębiorstw

Sprawnie działające instytucje otoczenia biznesu (IOB) pełnią ważną rolę wspierania powstających i działających przedsiębiorstw. Istotne jest, aby ich aktywność przyczyniała się do faktycznego rozwoju podmiotów gospodarczych.

Władze gminy Rawicz podejmą działania mające na celu takie usprawnienie i ukierunkowanie lokalnych i subregionalnych IOB, aby działalność tych instytucji skutkowałą zwiększaniem szeroko rozumianego potencjału innowacyjnego i wzrostem konkurencyjności lokalnych przedsiębiorstw na rynku krajowym i rynkach zagranicznych.

1.3.2. Wdrażanie programów finansowo-doradczych i szkoleniowych

Rozwój przedsiębiorstw realizowany jest na wielu płaszczyznach. Konieczne jest nie tylko wyposażenie lub doposażenie przedsiębiorstw w maszyny, urządzenia i technologie, ale również nabycie specjalistycznej wiedzy, umiejętności, certyfikatów i uprawnień zawodowych. Barięą utrudniającą działania prorozwojowe – szczególnie przedsiębiorcom o krótkim stażu i niewielkiej skali działalności – jest brak środków na finansowanie takich działań.

Władze gminy Rawicz promować będą działania lokalnych i regionalnych instytucji biznesu (np.: Regionalna Izba Przemysłowo-Handlowa, Rawicki Inkubator Przedsiębiorczości) związane z realizacją programów doradczo-finansowych oraz szkoleniowych adresowanych do lokalnych przedsiębiorstw.

1.3.3. Animowanie współpracy regionalnych ośrodków akademickich z lokalnym środowiskiem biznesowym

Katalizatorem rozwoju gospodarczego jest realizacja przedsięwzięć na styku biznesu i środowiska naukowo-badawczego. Motorem napędowym rozwoju społeczno-gospodarczego jest innowacyjność rozumiana jako opracowywanie i wdrażanie oraz komercjalizacja nowych rozwiązań technicznych i organizacyjnych. W wielu przedsiębiorstwach brakuje takich działań, co skutkuje ich mniejszą konkurencyjnością na rynku krajowym i zagranicznym. Zapóźnienia we wprowadzaniu innowacji są często wynikiem braku u przedsiębiorców umiejętności przygotowywania i wdrażania projektów. Odpowiedni potencjał intelektualny, pozwalający na przygotowywanie innowacyjnych projektów, posiadają ośrodki akademickie, które zazwyczaj nie dysponują wiedzą na temat oczekiwań przedsiębiorców. Współpraca z naukowcami sprzyja tworzeniu innowacyjnych

rozwiązań, które przyczyniają się do rozwoju i poprawy wyników finansowych przedsiębiorstw, rozwoju eksportu.

Władze gminy Rawicz podejmą próby tworzenia warunków do kojarzenia potencjału i oczekiwań przedsiębiorców z potencjałem intelektualnym ośrodków naukowo badawczych, celem wspierania rozwoju innowacyjności przedsiębiorstw i kreowania rozwoju gospodarczego. Rola samorządu jest w tym względzie pomocnicza, polega na ułatwianiu kontaktów przedstawicieli biznesu z ośrodkami badawczo rozwojowymi specjalizującymi się w prowadzeniu działań w sferze B+R. Jednym z obszarów, jakie należy w tym względzie monitorować, jest udział i poziom aktywności rawickich przedsiębiorców w spotkaniach i seminariach z udziałem sektora B+R.

I.3.4. Zacieśnienie współpracy biznesu ze szkołami w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego oraz tworzenia pro biznesowych kierunków kształcenia i opracowywania programów dydaktycznych

Wiemy, że system edukacji w Polsce nie w pełni odpowiada potrzebom rynku pracy. Problem ten dotyczy zwłaszcza szkolnictwa zawodowego i technicznego, w którym szkoła powinna przygotowywać uczniów do wykonywania określonego zawodu. Z wyników badań ankietowych oraz rozmów z rawickimi przedsiębiorcami wynika, że mają oni trudności ze znalezieniem wykwalifikowanych pracowników, co ogranicza rozwój przedsiębiorczości. Zmiana tej sytuacji nie nastąpi bez współpracy przedsiębiorców ze szkołami. Korzystając z dotychczasowych doświadczeń i osiągnięć, władze gminy Rawicz będą wspomagać nawiązywanie współpracy pomiędzy środowiskiem przedsiębiorców, a szkołami w celu lepszego dopasowania kierunków i programów kształcenia do potrzeb lokalnego biznesu. Szczególnie cenna jest współpraca w organizowaniu i realizacji zajęć warsztatowych w warunkach symulujących stanowiska pracy oraz staży, jako instrumentów aktywizacji zawodowej, podczas których przedsiębiorcy, już na etapie edukacji, mogą kształtować umiejętności potencjalnych pracowników. W zakresie swoich kompetencji gmina będzie promować szkolnictwo zawodowe na poziomie szkół gimnazjalnych wdrażając projekt „Dobry zawód pewna przyszłość”, którego zadaniem jest propagowanie szkolnictwa zawodowego wśród młodzieży i ich rodziców. Nawiązanie współpracy pomiędzy środowiskiem przedsiębiorców, a szkołami przyczyni się do lepszej realizacji Gminnych Standardów Doradztwa Edukacyjno-Zawodowego. Już teraz szczególnie cenna jest inicjatywa zajęć technicznych w dobrze wyposażonych pracowniach technicznych oraz możliwość obserwacji stanowisk pracy u przedsiębiorców.

Tabela nr 4. Cel strategiczny I.3 - Przykładowe działania:

<i>Współorganizowanie konkursów dla IOB na najlepsze usługi doradcze i szkoleniowo warsztatowe dla przedsiębiorstw</i>
<i>Wspieranie organizacji konferencji, sympozjów, prelekcji, warsztatów i szkoleń służących rozwojowi przedsiębiorczości i innowacyjności</i>
<i>Inicjowanie porozumień uczelni (katedry, wydziały) z organizacjami przedsiębiorców w celu wspierania współpracy nauki z biznesem</i>
<i>Inicjowanie działań mających na celu kształtowanie świadomości młodzieży i rodziców dotyczących wyboru ścieżki kariery</i>
<i>Wspieranie władz Powiatu Rawickiego i lobbowanie na rzecz tworzenia klas profilowanych zgodnie z potrzebami lokalnych przedsiębiorstw</i>
<i>Lobbowanie na rzecz tworzenia miejsc stażowych w lokalnych przedsiębiorstwach</i>
<i>Współpraca ze szkołami wyższymi regionu na rzecz tworzenia kierunków studiów zgodnych z potrzebami lokalnych firm.</i>

Cel strategiczny I.4. Wsparcie rozwoju branż i produktów o silnej identyfikacji z gminą i subregionem

I.4.1. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości w sektorach opartych o lokalne dziedzictwo gospodarcze i kulturowe

W Europie wzrasta zainteresowanie niestandardowymi, zindywidualizowanymi produktami. Coraz większą popularność uzyskują wyroby i usługi bazujące na miejscowej tradycji (stylizyce, metodach wykonania, recepturze, tradycji, zwyczajach, itp.). Władze gminy Rawicz kontynuować będą działania służące identyfikacji produktów (wyrobów i usług) charakterystycznych dla obszaru gminy i miasta, które mogą stanowić atrakcję zarówno dla mieszkańców, jak i turystów. Wspierać będą producentów i usługodawców bazujących na lokalnych surowcach, dziedzictwie kulturowym i gospodarczym, dzięki czemu ich oferta uzyska unikatowy charakter.

I.4.2. Zintegrowany system promocji produktów lokalnych wśród mieszkańców, przyjezdnych oraz podmiotów zewnętrznych

Czynnikiem sprzyjającym skutecznemu wypromowaniu lokalnej oferty wyrobów i usług jest przemyślana strategia promocji. Władze Rawicza podejmą starania celem utworzenia, wraz z innymi gminami, spójnego systemu promowania lokalnych i subregionalnych produktów, aby przekonać zarówno mieszkańców, jak i turystów do korzystania z oferty miejscowych wyrobów i usług.

Tabela nr 5. Przykładowe działania – Cel strategiczny I.4:

<i>Podjęcie próby opracowania wraz z sąsiednimi gminami strategii promocji produktów lokalnych i subregionalnych</i>
<i>Organizowanie konkursów na najlepszy produkt lokalny i subregionalny</i>
<i>Tworzenie stanowisk sprzedaży produktów lokalnych i subregionalnych (m.in. poprzez organizowanie bazarów, kramów artystycznych), rewitalizacja lub rozbudowa istniejących targowisk</i>
<i>Promowanie produktów lokalnych podczas festynów, imprez plenerowych, koncertów, itp.</i>
<i>Wprowadzenie bioproduktów do menu szkół podstawowych</i>

Cel strategiczny I.5. Wsparcie procesów zrzeszania się i współpracy lokalnych przedsiębiorstw

I.5.1. Budowanie forum współpracy przedsiębiorców z instytucjami publicznymi

Oczekiwania przedsiębiorców wobec władz samorządowych często nie uwzględniają uwarunkowań prawnych i kompetencji urzędu gminy. Rola gminy sprowadza się w zasadzie do inspiracji i tworzenia klimatu do rozwoju przedsiębiorczości, skracania czasokresu wydawania decyzji administracyjnych do minimum wymaganego prawem, stosowania ulg i zwolnień od lokalnych podatków, udostępniania terenów inwestycyjnych, itp. Ważną rolą władz gminy jest tworzenie forum współpracy organizacji zrzeszających przedsiębiorców i organizacji około biznesowych.

I.5.2. Wspieranie inicjatyw klastrowych

Czynnikiem sprzyjającym rozwojowi gospodarki są różnorodne formy współpracy między środowiskiem przedsiębiorców, w tym w formie tzw. „klastrow”. W ramach klastra funkcjonują przedsiębiorstwa i instytucje tego samego lub pokrewnych sektorów, związane wielostronnymi zależnościami, współpracujących i jednocześnie rywalizujących ze sobą.

Władze gminy Rawicz wspierać będą inicjatywy służące tworzeniu i rozwijaniu przedsięwzięć klastrowych, w szczególności w wiodących branżach gminy i subregionu.

Tabela nr 6. Przykładowe działania – Cel strategiczny I.5:

<i>Organizowanie spotkań z przedsiębiorcami, informowanie o planach samorządu w kwestiach istotnych dla funkcjonowania przedsiębiorstw</i>
<i>Zachęcanie przedsiębiorców i Instytucji Otoczenia Biznesu do tworzenia i rozbudowy klastrów subregionalnych, wspieranie inicjatyw klastrowych („Klaster Leszczyńskie smaki”, „Klaster IT”)</i>

Cel strategiczny I.6. Podnoszenie efektywności działalności oświatowej

I.6.1. Zapewnianie dostępności placówek żłobkowych i przedszkolnych

Dostępność placówek opieki nad dziećmi bardzo istotnie wpływa na jakość życia, między innymi poprzez zwiększenie możliwości podejmowania pracy. Władze gminy Rawicz podejmować będą inicjatywy na rzecz monitorowania potrzeb odnośnie opieki nad dziećmi do lat 3, przedszkoli i innych form opieki przedszkolnej celem zwiększenia dostępności tych placówek. W ramach rządowych i lokalnych programów inicjować będą działania na rzecz świadczenia usług opiekuńczych dla dzieci do lat 3 oraz wychowania przedszkolnego.

I.6.2. Podnoszenie jakości i efektywności nauczania poprzez stosowanie innowacyjnych metod i technologii w placówkach oświatowych

W czasach powszechnego dostępu do treści multimedialnych programy szkolne są w dalszym ciągu oparte na dawnych technikach i metodach nauczania. Konieczne jest przejście w procesie nauczania od przekazywania wiedzy, do nauki uczenia się krytycznego myślenia i wyciągania wniosków, prezentacji własnych pomysłów, udoskonalania umiejętności współpracy w grupie.

Władze gminy Rawicz podejmą działania na rzecz uatrakcyjnienia procesu edukacyjnego w placówkach oświatowych poprzez zmianę formuły uczenia, wyposażenie szkół w nowoczesne pomoce dydaktyczne, pracownie przedmiotowe. Konieczna będzie współpraca samorządu nie tylko z władzami szkół i nauczycielami, ale również z uczniami i ich rodzicami. Szczególne znaczenie ma systematyczne i konsekwentne wprowadzanie do procesów nauczania innowacyjnych metod dydaktycznych wykorzystujących technologie informatyczne oraz zajęcia praktyczne. Metody takie przyczyniają się do podniesienia atrakcyjności i efektywności prowadzonych zajęć, podnoszą również poziom atrakcyjności absolwentów na rynku pracy.

I.6.3. Wdrożenie projektów edukacyjnych dla uczniów szczególnie uzdolnionych oraz dzieci ze specyficznymi potrzebami edukacyjnymi wraz ze wsparciem przygotowania nauczycieli do pracy z dziećmi o szczególnych potrzebach edukacyjnych

Zmieniające się uwarunkowania społeczne i kulturowe sprawiają, że o efektywności procesu nauczania w dużej mierze decyduje indywidualizacja podejścia do ucznia. Władze gminy Rawicz będą wspierać działania służące wdrażaniu projektów edukacyjnych do pracy z dziećmi i młodzieżą wybitnie uzdolnioną, grupami o szczególnych potrzebach edukacyjnych oraz przygotowaniu nauczycieli do realizacji nowych zadań. Wspieranie tych

procesów może przybierać formę systemu zachęt dla nauczycieli, tworzenia zasad promocji osiągnięć i najlepszych praktyk. Władze gminy podejmą działania na rzecz wprowadzania atrakcyjnych zajęć rozwijających zainteresowania uczniów, zajęć wyrównawczych i opiekuńczo-wychowawczych.

I.6.4. Wspieranie szkół i przedszkoli w realizacji koncepcji pracy skierowanej na rozwój ucznia

Samorząd Gminy tworzyć będzie warunki pozwalające na realizację takich kompetencji pracy szkół i przedszkoli, które uwzględniać będą potrzeby rozwojowe dzieci i młodzieży, a procesy edukacyjne organizować będą w sposób sprzyjający uczeniu, aktywności i kształtowaniu postaw dialogu. Zmiany w świecie zewnętrznym, na rynku pracy, w gospodarce, polityce, kulturze, czy nawet w relacjach międzyludzkich, powodują, że rola szkoły nie może ograniczać się do przekazywania wiedzy, lecz powodować, by była ona miejscem tworzenia informacji i ich krytycznej analizy.

Tabela nr 7. Przykładowe działania – Cel strategiczny I.6:

<i>Powołanie zespołu zadaniowego ds. opracowania wytycznych dotyczących optymalizacji funkcjonowania oświaty w gminie Rawicz</i>
<i>Powołanie „Lokalnego Forum Oświaty”</i>
<i>Przyjęcie „Gminnej Strategii Zrównoważonego Rozwoju Edukacji”</i>
<i>Wspieranie przedsięwzięć służących tworzeniu niepublicznych form opieki nad dziećmi do lat 3, niepublicznych przedszkoli i szkół</i>
<i>Przekazywanie zainteresowanym podmiotom informacji o dostępnych źródłach finansowania dla placówek sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3, przedszkolnych i szkół, dla których organem prowadzącym jest gmina Rawicz (dotacje unijne, programy ministerialne)</i>
<i>Tworzenie bazy informacji o osobach zainteresowanych prowadzeniem nieodpłatnych zajęć dodatkowych dla uczniów (np. przedsiębiorcy, hobbyści, pasjonaci)</i>
<i>Wspieranie przedsięwzięć służących podnoszeniu efektywności nauczania (np. autorskie programy nauczania, innowacje pedagogiczne, klasy autorskie, itp.)</i>
<i>Informowanie o dostępnych źródłach dofinansowania zajęć dodatkowych i wyrównawczych dla uczniów</i>
<i>Nagradzanie najaktywniejszych nauczycieli, za wyniki osiągnięte przez ich uczniów na olimpiadach przedmiotowych, organizowanie konkursów, autorskie projekty edukacyjne, itp.</i>
<i>Wprowadzenie nowej formy wyróżnienia najlepszych nauczycieli - Tytuł Nauczyciela Roku</i>

Cel strategiczny I.7. Podnoszenie jakości przygotowania uczniów do funkcjonowania na rynku pracy

I.7.1. Zapewnienie powszechnego doradztwa edukacyjno-zawodowego w szkołach gimnazjalnych

Młodzi ludzie nie zawsze potrafią rozpoznać swoje mocne strony i predyspozycje, kierują się modą, naśladują zachowania rówieśników, itp. Często prowadzi to do przypadkowych wyborów ścieżki edukacyjnej, a następnie zawodowej, co może skutkować niedostosowaniem do rynku pracy i tym samym marnotrawstwem potencjału młodych ludzi. Bardzo ważnym i skutecznym narzędziem pomocnym w rozwiązywaniu tego problemu jest kształtowanie świadomości rodziców, dzieci i młodzieży w zakresie wyboru ścieżki kształcenia oraz zapewnienie im możliwości konsultacji wyborów z profesjonalnym doradcą zawodowym, który pomoże w podejmowaniu optymalnych decyzji. Kolejnym, ważnym elementem edukacji jest uczenie się w warunkach zbliżonych do późniejszego środowiska pracy, na maszynach i urządzeniach wykorzystywanych w przedsiębiorstwach. W tym celu gmina ściśle współpracuje z powiatem oraz lobbuje u lokalnych przedsiębiorców.

Władze gminy Rawicz zapewniają doradcę zawodowego na szczeblu gimnazjalnym. Wspierają inicjatywy na rzecz dopasowania profili kształcenia i programów nauczania do zapotrzebowań lokalnego i subregionalnego rynku pracy, wspomagać będą działania na rzecz

współpracy przedsiębiorców ze szkołami ponadgimnazjalnymi służące lepszemu przygotowaniu uczniów do pracy zawodowej.

Gmina wspierać będzie inicjatywy w zakresie kształtowania postaw przedsiębiorczych, rozwijania świadomości potencjału uczniów, budowania odpowiedzialności za dokonywane wybory, rozwijania umiejętności planowania i radzenia sobie w sytuacji konieczności dokonywania wyboru.

Tabela nr 8. Przykładowe działania – Cel strategiczny I.7:

<i>Nadzorowanie prac zespołu ds. opracowania gminnych standardów doradztwa edukacyjno-zawodowego</i>
<i>Wspieranie działalności placówek doradztwa zawodowego dla młodzieży uczącej się w gimnazjach</i>
<i>Wspieranie szkół w realizacji Gminnych Standardów Doradztwa Zawodowego</i>
<i>Wspieranie inicjatyw szkół w urządzaniu szkolnych pracowni technicznych i realizacji modułów kształcenia umiejętności praktycznych</i>
<i>Wspieranie inicjatyw na rzecz dostosowywania profili kształcenia i programów nauczania do potrzeb subregionalnego rynku pracy</i>
<i>Promowanie współpracy między przedsiębiorcami, a szkołami gimnazjami w zakresie przygotowania uczniów do wyboru ścieżki dalszego kształcenia</i>
<i>Wspieranie inicjatyw służących tworzeniu punktów doskonalenia umiejętności zawodowych w zakładach pracy lub/i pracowniach symulujących rzeczywiste stanowiska pracy</i>

Cel strategiczny I.8. Wzrost potencjału kapitału społecznego poprzez wspieranie idei kształcenia ustawicznego i wykorzystywanie umiejętności twórczych

Kapitał ludzki o odpowiednio wysokich kompetencjach i kwalifikacjach dostosowanych do wyzwań otaczającej nas rzeczywistości stanowi jeden z warunków dynamicznego rozwoju gospodarczego oraz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Składają się na niego takie czynniki, jak: wiedza, umiejętności, zdolności i inne cechy jednostki, które pozwalają na wytwarzanie osobistego, społecznego i ekonomicznego dobrobytu. Wysoka jakość kapitału ludzkiego znacznie zwiększa szanse na zatrudnienie, prowadzi do poprawy zdrowia społeczeństwa oraz podnosi ogólną jakość życia.

Władze gminy Rawicz wspierać będą inicjatywy zwiększające jakość kapitału ludzkiego, podejmowane działania zmierzające będą do zwiększenia partycypacji mieszkańców w życiu publicznym, podnoszenia kompetencji i kwalifikacji ludności, jak również minimalizowania poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego.

I.8.1. Monitorowanie potrzeb w zakresie kształcenia ustawicznego i jego promowanie

Szczególne znaczenie w nowoczesnych społeczeństwach ma idea kształcenia ustawicznego, według której człowiek przez całe życie nabywa coraz to nowe umiejętności i kompetencje. Współczesny rynek pracy coraz częściej wymaga od pracowników umiejętności szybkiego przekwalifikowywania się.

Władze gminy Rawicz, wspólnie z organizacjami około biznesowymi i organizacjami zrzeszającymi pracodawców, będą monitorowały zapotrzebowanie na kierunki i zakres doksztalcania się osób dorosłych, zebrane informacje posłużą do wyłonienia obszarów, które wymagają interwencji. Wspieranie idei kształcenia ustawicznego powinno uwzględniać zarówno oczekiwania społeczne, jak również potrzeby kadrowe lokalnych przedsiębiorców. Warto również wspierać umiejętności rękodzielnicze, artystyczne, kulinarne, itp., które odpowiednio skomercjalizowane przyczynią się do wzrostu dochodu oraz poszerzenia oferty turystycznej.

I.8.2. Zapewnienie lepszego dostępu do nauki języków obcych dla dzieci, młodzieży i osób korzystających z oferty systemu kształcenia ustawicznego

Znajomość języków obcych jest wymogiem współczesnej rzeczywistości. Umiejętność ta zwiększa szanse na znalezienie dobrze płatnej pracy, umożliwia szerszy dostęp do wiedzy oraz stwarza lepsze możliwości rozwoju osobistego.

Władze gminy Rawicz wspierać będą wszystkie działania mające na celu zapewnienie dostępu do nauki języków obcych dla uczniów szkół i przedszkoli. Szczególny nacisk należy położyć na naukę języka angielskiego, który jest obecnie najważniejszym językiem umożliwiającym porozumiewanie się na całym świecie. Warto także poszerzać możliwości nauki języków obcych od najmłodszych lat, bowiem zwiększa to szanse kształtowania kompetencji komunikacyjnych już w okresie szkolnym. Zasadnym jest także podjęcie działań służących wspieraniu procesu nauki języków obcych w trakcie procesu kształcenia ustawicznego.

I.8.3. Zapewnienie doradztwa edukacyjno-zawodowego w szkołach gimnazjalnych

Doradztwo edukacyjno-zawodowe jest procesem świadczenia pomocy w zakresie planowania, tworzenia i rozwoju kariery zawodowej zarówno uczniów, jak i dorosłych. Uwzględniając możliwości psychofizyczne i sytuację życiową danej osoby, jak również aktualne potrzeby rynku pracy i możliwości systemu edukacyjnego pomaga w wyborze zawodu, kierunków kształcenia i szkolenia.

W odpowiedzi na problemy lokalnego rynku pracy władze gminy Rawicz podejmą działania w zakresie wsparcia młodzieży w dokonywaniu wyborów dotyczących ścieżki kształcenia i kariery zawodowej. Doradztwo obejmować będzie uczniów szkół gimnazjalnych i ich rodziców, którzy pełnią istotną rolę w podejmowaniu decyzji przez młodych ludzi.

Dla spójności działań i kompleksowej wiedzy, gmina będzie monitorować dostęp do poradnictwa zawodowego osób dorosłych, które pozostają bez zatrudnienia, czy lobbować

na rzecz wzmocnienia punktów doradztwa zawodowego funkcjonujących w rawickich instytucjach rynku pracy.

I.8.4. Promocja i rozwój kształcenia zawodowego i technicznego na potrzeby lokalnego i subregionalnego biznesu

Ogólnopolski kryzys szkolnictwa zawodowego spowodowany był powszechną opinią, że wyższe wykształcenie gwarantuje lepszy start w życiu, jednak rosnące bezrobocie wśród absolwentów szkół wyższych sprawiło, że obecnie kształcenie zawodowe zapewniające praktyczne przygotowanie do wykonywania określonego zawodu zyskuje na wartości. W celu walki z bezrobociem i emigracją młodzieży należy lobbować na rzecz poszerzenia wachlarza działań na rzecz rozwoju kształcenia zawodowego i technicznego odpowiadającego zapotrzebowaniom lokalnego rynku pracy oraz oczekiwaniom uczniów. Kluczowa jest promocja kształcenia zawodowego i technicznego wśród młodych ludzi, którzy stoją przed wyborem ścieżki kariery. Działania te przyczynią się do wzbogacenia lokalnego rynku o wykwalifikowanych pracowników, co z jednej strony umożliwi rozwój lokalnego i subregionalnego biznesu, z drugiej zaś wpłynie na sukcesywne zmniejszenie się problemu bezrobocia i emigracji młodych ludzi do dużych ośrodków.

Tabela nr 9. Przykładowe działania – Cel strategiczny I.8:

<i>Prowadzenie, we współpracy z partnerami samorządów wyższego szczebla i lokalnymi społecznościami, cyklicznych działań monitoringowych służących określeniu potrzeb w sferze kształcenia ustawicznego</i>
<i>Promowanie wśród mieszkańców gminy idei kształcenia zawodowego i ustawicznego</i>
<i>Prowadzenie i wspieranie akcji służących nabywaniu i rozwijaniu przez mieszkańców gminy umiejętności rękodzielniczych, artystycznych, kulinarnych, itp.</i>
<i>Wprowadzenie do przedszkoli programów edukacyjno - sportowych</i>
<i>Wspieranie inicjatyw na rzecz wprowadzenia w szkołach elementów nauki języków obcych podczas lekcji z innych przedmiotów, czy prowadzenia klas językowych</i>
<i>Wsparcie dla organizacji międzynarodowej wymiany młodzieży szkolnej w celu podnoszenia kompetencji językowych</i>
<i>Zapewnianie dodatkowych zajęć językowych umożliwiających zdobycie zewnętrznych certyfikatów językowych</i>
<i>Współpromowanie nauki języków obcych w ramach kształcenia ustawicznego</i>
<i>Wspieranie prowadzenia poradnictwa zawodowego przez pedagogów szkolnych, lobbowanie na rzecz tworzenia punktów doradztwa zawodowego w szkołach średnich i zawodowych</i>
<i>Wspieranie funkcjonowania punktów doradztwa zawodowego. Wspieranie działalności szkolnych ośrodków kariery. Współpraca z punktami doradztwa zawodowego w instytucjach rynku pracy</i>
<i>Wspieranie działalności szkół zawodowych i technicznych w dostosowywaniu kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego i subregionalnego rynku pracy</i>
<i>Popularyzacja wśród młodzieży i rodziców kształcenia zawodowego i technicznego</i>
<i>Wspieranie inicjatyw mających na celu poprawę sytuacji materialnej i zawodowej osób dorosłych, ze szczególnym uwzględnieniem ubogich i wykluczonych społecznie</i>
<i>Wykorzystanie możliwości współpracy instytucjonalnej z organizacjami pozarządowymi i dotowania ich działalności na mocy ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie</i>

Cel strategiczny I.9. Wsparcie rozwoju turystyki na terenie gminy Rawicz

I.9.1. Opracowanie strategii działań promujących turystykę

Profesjonalnie przygotowana strategia marketingowa oraz przeprowadzenie przemyślanej akcji promocyjnej decyduje o sukcesie gminy na rynku turystycznym. Nagromadzenie ciekawych ofert turystycznych powoduje wzrost konkurencji w drodze o pozyskanie odwiedzających/podróżujących. Pojawiają się nowe grupy potencjalnych turystów krajowych i zagranicznych o zróżnicowanych oczekiwaniach i możliwościach finansowych. W ślad za zmieniającym się poziomem zamożności do potencjalnych turystów krajowych i zagranicznych dociera coraz szersza, i coraz bardziej zróżnicowana oferta wypoczynkowa.

W celu skutecznego promowania oferty turystycznej gminy Rawicz oraz wspierania rozwoju turystyki władze gminy, wspólnie z gminami ościennymi i organizacjami turystycznymi, podejmą działania mające na celu opracowanie strategii promocji potencjału turystycznego gminy i subregionu.

I.9.2. Opracowanie zintegrowanej oferty turystycznej gminy i subregionu zakładającej koordynację przedsięwzięć turystycznych różnych podmiotów

Inwentaryzacja miejsc i wydarzeń atrakcyjnych dla turystów stanowi jedno z głównych działań służących wsparciu branży turystycznej. Obok inicjatyw służących inwentaryzacji i promocji oferty turystycznej, istotnym elementem działań strategicznych jest takie dopasowanie różnych jej elementów, aby niepotrzebnie ze sobą nie konkutowały (np.: odbywające się w tych samych terminach, w sąsiednich miejscowościach, koncerty, wystawy, festiwale, kiermasze, itp.). Władze gminy Rawicz wspierać będą działania na rzecz opracowania zintegrowanej oferty turystycznej gminy i subregionu celem wspólnego jej promowania. Popularyzować będą działania służące zharmonizowaniu przedsięwzięć turystycznych realizowanych przez rozmaite podmioty.

I.9.3. Identyfikacja i wsparcie przedsięwzięć służących wydłużeniu sezonu turystycznego na terenie gminy Rawicz

Okres pozasezonowy wiąże się ze znaczącym zmniejszeniem liczby turystów, co przekłada się na zmniejszenie przychodów branży turystycznej i branż z nią powiązanych (handel, usługi). Wydłużenie sezonu pozwoliłoby utrzymać zainteresowanie ofertą turystyczną gminy Rawicz i subregionem, tym samym zwiększyć dochody ludności. Celowym jest intensywne promowanie tego okresu na zwiedzanie obiektów historycznych i muzeów, podglądanie przyrody (obserwacja ptaków i zwierzyny leśnej), przejażdżki konne i rowerowe, itp.

Władze gminy Rawicz będą wspierać inicjatywy mające na celu przedłużenie okresu aktywności turystycznej na jej obszarze poprzez identyfikację i wsparcie przedsięwzięć mających na celu przedłużenie okresu turystycznego oraz rozbudowę całorocznej bazy turystycznej.

I.9.4. Wykorzystanie potencjału obiektów hotelowych do rozwijania turystyki biznesowej

Na terenie gminy Rawicz działa kilka obiektów hotelowych odpowiednich do organizowania turystyki biznesowej (szkolenia, konferencje, wyjazdy integracyjne i motywacyjne, itp.), które w połączeniu z atrakcyjnością turystyczną gminy i subregionu, niewielką odległością od dużych ośrodków miejskich (Poznań, Wrocław) oraz dobrymi połączeniami komunikacyjnymi ułatwiają rozwój turystyki biznesowej. Władze gminy Rawicz lobbować będą na rzecz poszerzenia oferty lokalnych obiektów turystycznych o oferty adresowane do turystów biznesowych.

I.9.5. Wspieranie aktywności mieszkańców gminy Rawicz w rozwoju oferty agroturystycznej i pensjonatowej

Baza noclegowa gminy Rawicz i subregionu powinna obejmować obiekty, dla klientów o różnych potrzebach i zasobności. Poza droższymi obiektami noclegowymi – takimi, jak hotele - konieczne jest budowanie atrakcyjnej oferty dla mniej zamożnych klientów (młodzież, seniorzy). Władze gminy Rawicz wspierać będą mieszkańców w działaniach służących tworzeniu pensjonatów i rozwoju usług placówek agroturystycznych. Działania te mogą polegać na informowaniu o możliwościach pozyskania dofinansowania z funduszy zewnętrznych (środki unijne, fundusze szwajcarskie, fundusze norweskie, itp.).

I.9.6. Budowa parku tematycznego

Jednym z efektywnych sposobów podnoszenia atrakcyjności miast i gmin jest organizowanie stref rozrywki i parków tematycznych. Są to tereny i obiekty przeznaczone do prowadzenia działalności związanej z edukacją, rozrywką i rekreacją, które charakteryzuje obecność motywu przewodniego, nawiązującego do historii, obszarów geograficznych, przyrodniczych, itp. W celu poprawy atrakcyjności oferty gminy Rawicz, planuje się utworzenie parku tematycznego połączonego z parkiem rozrywki i rekreacji. Ze względu na uwarunkowania lokalne zasadne jest, np.: utworzenie parku o tematyce historycznej z elementami infrastruktury sportowo rekreacyjnej. Parki tematyczne pełnią ważne funkcje społeczno-dydaktyczne poprzez udostępnianie zbiorów szerokiej publiczności w celach edukacyjnych, a także rekreacyjnych. Oferta parku tematycznego może być wzbogacona o skansen, domki tematyczne, teren na którym zbudowane zostaną całoroczne ekologiczne domki campingowe (zasilanie geotermalne, słoneczne, wiatrowe) jako baza noclegowa. Szczególne znaczenie będą miały obiekty świadczące usługi w trybie całorocznym.

Tabela nr 10. Przykładowe działania – Cel strategiczny I.9:

<i>Opracowanie wspólnie z innymi gminami strategii promocji turystycznej gminy Rawicz i subregionu</i>
<i>Inwentaryzacja atrakcji turystycznych gminy Rawicz i subregionu</i>
<i>Koordinacja działań promocyjnych w sferze turystyki prowadzonych przez gminę Rawicz i organizacje turystyczne działające na terenie subregionu</i>
<i>Promocja gminy Rawicz i subregionu jako atrakcyjnego miejsca do organizowania turystyki biznesowej</i>
<i>Zorganizowanie plebiscytu na inicjatywy, które pozwolą wydłużyć sezon turystyczny na obszarze gminy i subregionu</i>
<i>Opracowanie koncepcji wykorzystania terenu byłego poligonu pod budowę parku tematycznego z elementami infrastruktury sportowo rekreacyjnej i hotelowej</i>
<i>Promocja Rawickich Jarmarków Historycznych oraz Rawickiego Festiwalu Sportu jako cyklicznych flagowych imprez upowszechniających historię, kulturę, sport i produkty regionalne; opracowanie spójnej koncepcji sztanदारowych imprez gminnych</i>
<i>Opracowanie koncepcji wykorzystania 200-letniej historii Zakładu Karnego do nauki współczesnej historii Polski i Europy. Kino letnie na murach ZK Rawicz (tematyka historii Polski), itp.</i>
<i>Powołanie Miejskiego Biura Wystaw Artystycznych</i>
<i>Opracowanie programu rewitalizacji Domu pod Przyporami z przeznaczeniem na Dom Pracy Twórczej z zapleczem hotelowo - konferencyjnym (galeria sztuki, plenery, edukacja artystyczna i historyczna)</i>
<i>Realizacja projektu poszerzenia oferty Muzeum Ziemi Rawickiej o punkt informacji turystycznej, punkt sprzedaży wyrobów artystycznych i produktów regionalnych, otwarty sezonowy salon wystawienniczy (w ramach projektu rewitalizacji centrum miasta)</i>
<i>Realizacja zadań wynikających z przystąpienia gminy Rawicz do Lokalnej Grupy Działania „Gościnna Wielkopolska”, inicjowanie działań mających na celu komercjalizację i promocję produktów lokalnych oferowanych przez indywidualnych wytwórców i organizacje (np.: „Sąsiedzka pyra”, „Śladami kuchni Adama Mickiewicza”, itp.)</i>
<i>Informowanie o dostępnych formach wsparcia dla przedsiębiorstw oferujących miejsca noclegowe (pensjonaty, obiekty agroturystyczne)</i>
<i>Inicjowanie oraz tworzenie wiosek i parków tematycznych(turystyka edukacyjna)</i>

Cel strategiczny I.10. Promocja zatrudnienia

I.10.1. Wspieranie aktywności instytucji rynku pracy na rzecz wzrostu zatrudnienia i ochrony praw pracowniczych, prowadzenie działań informacyjnych promujących społeczną odpowiedzialność biznesu

Spółeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw oznacza, że firmy niezależnie od uregulowań prawnych podejmują działania na rzecz społeczeństwa i środowiska. Odpowiedzialne

zatrudnianie pracowników stanowi jeden z istotnych elementów społecznej odpowiedzialności biznesu. Ze względu na dominującą pozycję pracodawców na rynku pracy, konieczne jest zachęcenie ich do stosowania oraz egzekwowanie przepisów prawa dotyczących zatrudniania pracowników.

Władze gminy Rawicz będą wspierać uczciwe praktyki w zakresie zatrudnienia, które gwarantują poszanowanie praw człowieka. Inicjować akcje promujące niedyskryminujące zasady zatrudniania (bez względu na wiek, płeć, poglądy, wyznanie, itp.), stosowanie zgodnych z prawem form zatrudniania (etaty zamiast umów cywilnoprawnych), respektowanie przepisów o długości czasu pracy, przerw i liczby nadgodzin. Władze gminy Rawicz zdają sobie sprawę z korzyści, które przynosi przestrzeganie prawa w zakresie zatrudnienia – przekłada się to m.in.: na lepsze zabezpieczenie społeczne mieszkańców, wyższe dochody budżetowe z udziału w podatku PIT, niższe wydatki na pomoc społeczną.

Władze gminy Rawicz podejmować będą starania na rzecz wzmocnienia aktywności instytucji wspierających wzrost zatrudnienia, dbających o prawa pracownicze oraz respektowanie zasad odpowiedzialnego zatrudniania pracowników. Działania te przyniosą również korzyści dla przedsiębiorców, przyczynią się do zmniejszenia rotacji pracowników oraz zwiększenia ich zaangażowania w wypełnianie zlecanych obowiązków.

I.10.2. Wykorzystanie preferencji i ulg podatkowych do wspierania przedsiębiorstw generujących nowe miejsca pracy

Działania inwestycyjne przedsiębiorstw powinny przekładać się na poprawę zamożności i jakości życia mieszkańców. Wpływ na te elementy uzależniony jest m.in. od charakteru przedsięwzięć, ich oddziaływania na otoczenie, a także na liczbę, rodzaj i trwałość utworzonych stanowisk pracy.

Władze gminy Rawicz dysponują narzędziami pozwalającymi na wspieranie przedsięwzięć korzystnych dla mieszkańców, wprowadzają nowe formy wsparcia dla przedsięwzięć wiążących się z tworzeniem nowych miejsc pracy (m.in.: stosowanie ulg w podatku od nieruchomości, ograniczenie do minimum czasu wydawania decyzji administracyjnych, itp.).

I.10.3. Organizowanie kampanii informacyjnych na temat korzyści ze współpracy przedsiębiorców ze szkołami zawodowymi

Nawet najlepsi absolwenci dobrych szkół i uczelni bez odpowiedniego przygotowania praktycznego nie staną się od razu cenionymi pracownikami. Czynnikiem sprzyjającym zdobywaniu przydatnych umiejętności są rzetelnie przeprowadzane praktyki zawodowe w przedsiębiorstwach oraz stypendia dla wyróżniających się uczniów i studentów. Zjawiska te dostrzegają najwięksi pracodawcy, wspierając tworzenie profilowanych, pod swoje wymagania, klas w szkołach zawodowych. Podobne podejście jest jednak rzadko spotykane wśród mniejszych przedsiębiorców. Widząc w tych postawach potencjał dla rozwoju gospodarczego gminy, władze będą wspierały kampanie informacyjne służące zachęceniu pracodawców do nawiązania współpracy z instytucjami edukacyjnymi w zakresie wdrażania programów stypendialnych i praktyk zawodowych.

Tabela nr 11. Przykładowe działania – Cel strategiczny I.10:

<i>Współpromowanie kampanii informacyjnych dla osób bezrobotnych i zagrożonych bezrobociem</i>
<i>Prowadzenie kampanii informacyjnych o korzyściach z odpowiedzialnego zatrudniania pracowników</i>
<i>Promowanie prospołecznych postaw wśród przedsiębiorców</i>
<i>Opracowanie modelu zachęt (procedur, kryteriów oceny) uzależnionych od tworzenia nowych trwałych miejsc pracy</i>
<i>Wspieranie akcji i inicjatyw promujących społeczną odpowiedzialność przedsiębiorstw (publikacje, akcje promocyjne, wybór „Pracodawcy Roku”, itp.)</i>
<i>Inicjowanie i współdziałanie w prowadzeniu akcji informacyjnych na rzecz podejmowania współpracy przedsiębiorstw ze szkołami zawodowymi</i>

OBSZAR PRIORYTETOWY II. Infrastruktura

Cel strategiczny II.1. Poprawa stanu infrastruktury komunikacyjnej

II.1.1. Zapewnienie poparcia dla inwestycji drogowych i kolejowych służących poprawie zewnętrznej dostępności gminy Rawicz

O atrakcyjności gminy Rawicz, w wymiarze gospodarczym, inwestycyjnym i turystycznym, w dużej mierze decyduje dostępność komunikacyjna oraz bliskość ważnych szlaków komunikacyjnych. Istotnym atutem Rawicza jest położenie na przecięciu istotnych, w skali regionu, dróg, a także dostęp do kolei. Jakość drogowej i kolejowej infrastruktury systematycznie się poprawia. Sfinalizowano strategiczne inwestycje, jak m.in.: budowa drogi ekspresowej S5 pełniącej funkcję zachodniej obwodnicy Rawicza, drogi krajowej DK 36 stanowiącej północną obwodnicę gminy i miasta. Modernizowana jest linia kolejowa E 59, co wraz ze zmodernizowanym dworcem kolejowym oraz planowaną przebudową jego otoczenia poprawi dostęp do nowoczesnych usług kolejowych. Ponieważ władze gminy Rawicz nie są właścicielami wymienionej infrastruktury drogowej i kolejowej, działania gminy powinny koncentrować się na tworzeniu przyjaznego klimatu dla inwestycji sprzyjających poprawie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy i miasta. Istotną rolę odegrają więc działania polegające na lobbowaniu na szczeblu centralnym i regionalnym na rzecz realizacji inwestycji drogowych i kolejowych sprzyjających podniesieniu atrakcyjności gminy i miasta Rawicz.

II.1.2. Łączenie lokalnych układów komunikacyjnych

Planowane działania w obszarze strategicznych dla gminy Rawicz inwestycji komunikacyjnych powinny być skoordynowane z działaniami sąsiednich samorządów celem zwiększania drożności układów komunikacyjnych na poziomie subregionu i regionu. Władze gminy Rawicz, wspólnie z władzami sąsiednich gmin i miast, prowadziły będą starania o to, by projektowane zmiany w przebiegach i przebudowie strategicznych połączeń komunikacyjnych respektowały istotne interesy mieszkańców gminy i subregionu.

Realizowane będą przedsięwzięcia związane z budową i modernizacją dróg gminnych i powiatowych oraz organizacją ruchu, których efektem będzie lepsze połączenie lokalnego układu transportowego z infrastrukturą regionalną. Duże znaczenie będą miały przedsięwzięcia służące połączeniu różnych systemów transportowych, wspierające multimodalny model transportu.

II.1.3. Intensyfikacja starań na rzecz poprawy bezpieczeństwa na drogach krajowych, wojewódzkich i powiatowych przebiegających przez gminę Rawicz

Jednym z problemów, z jakim spotykają się mieszkańcy Rawicza i przyjezdni, jest zbyt niski poziom bezpieczeństwa na drogach. Wiąże się to w znacznej mierze z ich historycznym przebiegiem, a także niewłaściwym oznakowaniem, oświetleniem, niedostatkiem a niekiedy wręcz brakiem poboczy, parkingów, ścieżek rowerowych. Ponieważ drogi krajowe,

wojewódzkie i powiatowe znajdują się poza zarządem władz gminy Rawicz, nie jest możliwe podejmowanie bezpośrednich działań służących poprawie ich standardu i tym samym poprawy poziomu bezpieczeństwa. Działania władz gminy Rawicz i subregionalnych partnerów powinny koncentrować się na wspieraniu wszelkich inicjatyw rządu i samorządu województwa sprzyjających poprawie bezpieczeństwa na drogach przebiegających przez teren subregionu i gminy Rawicz oraz lobbowaniu na rzecz tego rodzaju przedsięwzięć.

II.1.4. Remont i modernizacja nawierzchni oraz rozbudowa sieci dróg gminnych

Podstawowy układ drogowy Rawicza stanowią drogi o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym, tj. drogi gminne i powiatowe. Ich zły stan techniczny na wielu odcinkach bezpośrednio wpływa na poziom bezpieczeństwa kierowców i pieszych, a także obniża komfort jazdy. Władze gminy Rawicz dążyć będą do podnoszenia standardów bezpieczeństwa na drogach będących w ich zarządzie poprzez stałe monitorowanie potrzeb i dokonywanie niezbędnych inwestycji. W szczególności realizowane będą remonty i modernizacje dróg i ulic łączących poszczególne osiedla i sołectwa. Niezwykle istotne będą inwestycje polegające na modernizacji i rozbudowie istniejącej sieci dróg i ulic, co poprawi tzw. wewnętrzną dostępność komunikacyjną gminy. W tym zakresie, bez możliwości wsparcia w postaci środków zewnętrznych, dokumentem wiodącym co do realizacji inwestycji będą: bieżący w danym roku Budżet Gminy Rawicz oraz Wieloletnia Prognoza Finansowo - Budżetowa Gminy Rawicz.

II.1.5. Zmniejszenie obciążenia układów drogowych w centrum Rawicza

Znaczne obciążenie komunikacyjne centrum Rawicza stanowi dla mieszkańców gminy istotny problem. Znaczny ruch samochodowy ogranicza sprawne i bezpieczne poruszanie zarówno pieszych, jak i kierowców. Dlatego też realizowane będą inwestycje pozwalające na zmniejszenie obciążenia i poprawę bezpieczeństwa układu drogowego w centrum miasta. Gmina stopniowo uzupełniać będzie bazę miejsc parkingowych w centrum. Budowa parkingów powinna uwzględniać zasady kształtowania ładu przestrzennego określone w dokumentach planistycznych gminy oraz wymogi konserwatorskie dotyczące *starego miasta*.

Tabela nr 12. Przykładowe działania – Cel strategiczny II.1:

<i>Lobbowanie na rzecz rozwoju krajowej i wojewódzkiej infrastruktury drogowej z uwzględnieniem interesów mieszkańców gminy Rawicz i subregionalnych partnerów</i>
<i>Wspieranie planów rozwoju infrastruktury kolejowej</i>
<i>Wspieranie rozwoju systemów transportu multimodalnego</i>
<i>Wspieranie i podejmowanie działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa na drogach</i>
<i>Remontowanie i modernizowanie dróg gminnych</i>
<i>Rozbudowa i modernizacja sieci ulic oraz dróg lokalnych z uwzględnieniem połączeń pomiędzy miasta, jego osiedlami i sołectwami</i>
<i>Przebudowa/modernizacja układów komunikacyjnych w centrum Rawicza</i>
<i>Budowa miejsc parkingowych w Rawiczu</i>

Cel strategiczny II.2. Rozbudowa infrastruktury rowerowej i pieszo-rowerowej

II.2.1. Rozwój sieci ścieżek rowerowych na terenie gminy Rawicz

Gmina Rawicz dysponuje ograniczoną siecią ścieżek i dróg rowerowych. Jest to ważny element infrastruktury komunikacyjnej umożliwiający bezpieczne korzystanie z rowerów jako alternatywy dla ruchu samochodowego. Ścieżki i drogi rowerowe stanowią również ważny element oferty turystycznej gminy i subregionu.

Działania władz gminy Rawicz w zakresie rozwoju sieci ścieżek i dróg rowerowych przebiegać będą dwutorowo. Przede wszystkim realizowane będą inwestycje polegające na budowie nowych ścieżek łączących istniejące odcinki, co umożliwi nieprzerwane przemieszczanie się rowerem w obszarze gminy Rawicz i subregionu. Niezwykle istotna będzie analiza i uwzględnienie przebiegu ścieżek rowerowych tak, aby ułatwiały komunikację mieszkańcom gminy i zarazem ułatwiały dostęp turystów do atrakcyjnych miejsc zarówno na terenie gminy jak i subregionu. Należy przeanalizować możliwości budowy ścieżek w ciągach powstających i remontowanych dróg, jak również opcje wytyczenia ich alternatywnych tras. Opracowany zostanie plan rozbudowy siatki ścieżek rowerowych wspierających transport mieszkańców i turystów po subregionie. Równoległe prowadzone będą przedsięwzięcia polegające na tworzeniu rowerowej infrastruktury w postaci m.in.: miejsc postojowych dla rowerów, ławek wzdłuż istniejących i nowopowstających ścieżek, itp.

Działania władz gminy Rawicz ukierunkowane będą na zapewnienie komfortu i bezpieczeństwa podróżujących rowerem mieszkańców gminy i turystów. Rozwój sieci ścieżek rowerowych sprzyjać będzie odciążeniu komunikacyjnemu wpisując się w rozwój idei tzw. transportu zrównoważonego, korzystnego pod względem ekonomicznym i środowiskowym.

Tabela nr 13. Przykładowe działania – Cel strategiczny II.2:

<i>Budowa nowych i łączenie istniejących ścieżek i dróg rowerowych</i>
<i>Tworzenie i przebudowa rowerowych szlaków turystycznych, budowa szlaków historyczno-edukacyjnych</i>
<i>Tworzenie, we współpracy z sąsiednimi gminami, spójnego systemu ścieżek i dróg rowerowych umożliwiających mieszkańcom i turystom przemieszczanie się po gminie, czy subregionie</i>
<i>Łączenie ścieżek i dróg rowerowych oraz rowerowych szlaków turystycznych poszczególnych osiedli i sołectw</i>
<i>Budowa rowerowej infrastruktury towarzyszącej (miejsca postojowe, ławki wzdłuż ścieżek)</i>
<i>Budowa i modernizacja ciągów pieszych</i>
<i>Budowa infrastruktury zwiększającej bezpieczeństwo pieszych (sygnalizacji świetlnej i oświetlenia ulicznego, monitoringu)</i>

Cel strategiczny II.3. Rozwój systemów transportu zbiorowego

II.3.1. Prowadzenie badań i analiz służących określeniu potrzeb oraz możliwości w zakresie zapewnienia transportu zbiorowego pomiędzy osiedlami i sołectwami gminy Rawicz

Odpowiednio działający system transportu zbiorowego przynosi korzyści mieszkańcom i turystom, sprzyja środowisku naturalnemu ograniczając przynajmniej częściowo korzystanie ze środków transportu indywidualnego. Władze gminy Rawicz mogą angażować się w tworzenie własnej sieci transportu miejskiego lub animować aktywność prywatnych firm transportowych.

Władze gminy Rawicz podejmą działania mające na celu określenie zasadności oraz oszacowanie kosztów uruchomienia własnego transportu miejskiego.

II.3.2. Rozwój sieci połączeń z wykorzystaniem transportu zbiorowego służących poprawie mobilności mieszkańców i podniesieniu atrakcyjności oferty Rawicza dla przyjezdnych

Istnienie połączeń transportowych jest istotne dla możliwości podejmowania zatrudnienia poza miejscem zamieszkania, ale także dla atrakcyjności wydarzeń kulturalnych i turystycznych organizowanych na terenie gminy Rawicz. Kluczowym elementem oceny systemu transportu zbiorowego przez użytkowników jest gęstość sieci połączeń, częstotliwość przewozów, komfort jazdy oraz koszt przejazdu. Władze gminy Rawicz podejmą starania mające na celu rozwój połączeń transportu zbiorowego oraz poprawę jakości świadczonych usług. Sprawnie funkcjonujący, nowoczesny system transportowy pozwoli podnieść poziom życia mieszkańców poprzez zwiększenie ich mobilności i podniesienie atrakcyjności gminy. Działaniom modernizacyjnym w zakresie taboru, infrastruktury i organizacji przewozów powinna towarzyszyć kampania informacyjna skierowana do obecnych, czy potencjalnych pasażerów. W momencie podjęcia decyzji o uruchomieniu

własnego transportu zbiorowego władze gminy Rawicz będą inicjować i wspierać akcje promocyjne nastawione na jego popularyzację.

Tabela nr 14. Przykładowe działania – Cel strategiczny II.3:

<i>Prowadzenie analizy potrzeb oraz możliwości w sferze rozwoju i modernizacji transportu zbiorowego na obszarze gminy Rawicz</i>
<i>Modernizacja przystanków komunikacji miejskiej dzięki komercjalizacji funkcji reklamowych</i>
<i>Lobbowanie na rzecz tworzenia nowych i modernizacji istniejących połączeń komunikacji zbiorowej</i>
<i>Publikowanie wyników analiz wskazujących na potrzeby tworzenia połączeń komunikacyjnych o charakterze stałym i okresowym w celu zachęcenia przewoźników do modernizacji taboru oraz tworzenia nowych połączeń</i>
<i>Inicjowanie i przeprowadzanie kampanii informacyjno promocyjnych na rzecz korzystania z transportu zbiorowego</i>

Cel strategiczny II 4. Tworzenie warunków do rozwoju budownictwa mieszkaniowego

II.4.1. Opracowanie dokumentacji na potrzeby rozbudowy budownictwa mieszkaniowego

Czynnikiem sprzyjającym rozwojowi gospodarczemu jest występowanie pozytywnych trendów demograficznych. Władze lokalne mogą wpływać na liczbę ludności m.in. poprzez poprawę salda migracji, tj. zachęcenie większej liczby osób do osiedlenia się w gminie i zmniejszenie liczby wyjeżdżających. Korzystnym ruchom migracyjnym sprzyjają m.in. dobre warunki mieszkaniowe związane z przemyślaną polityką przestrzenno-planistyczną. Rozsądne planowanie przestrzenne pozwala również zmniejszyć koszty uzbrajania i późniejszego utrzymania powstałej infrastruktury dzięki racjonalnej koncentracji zabudowy mieszkaniowej. Władze gminy Rawicz podejmować będą działania na rzecz poprawy warunków do rozwoju budownictwa mieszkaniowego, m.in. poprzez tworzenie planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających tereny przeznaczone pod mieszkalnictwo.

Władze gminy Rawicz rozważą zasadność i opłacalność utworzenia funduszu inwestycyjnego zamkniętego (FIZ). Fundusz inwestycyjny zamknięty posiada osobowość prawną, jest tworzony, zarządzany, administrowany i reprezentowany przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych, działające jako organ funduszu. Formuła realizacji inwestycji przez FIZ pozwala na uelastycznienie polityki mieszkaniowej gminy – wspieranie budownictwa socjalnego, komunalnego i społecznego z wykorzystaniem jednej, regulowanej ustawowo struktury organizacyjno-prawnej. Pozwala realizować projekty adresowane do budownictwa społecznego: socjalnego i komunalnego o umiarkowanych czynszach. Proponowana formuła pozwala również na realizację projektów inwestycyjnych w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP). Zaangażowanie środków własnych gminy może mieć różne formy, np.:

wniesienie aportem działki budowlanej (lub projektu inwestycji) do wspólnego przedsięwzięcia, współuczestnictwo w finansowaniu przedsięwzięcia, dopłaty do czynszu za udostępniony lokal dla określonego najemcy, itp. Formuła realizacji inwestycji przez FIZ pozwala na tworzenie warunków pozyskiwania mieszkań na wynajem bez zwiększania zadłużenia gminy. Gmina, zamiast angażować środki bezpośrednio w budowanie mieszkań, może zawrzeć umowę na ich wieloletni najem od funduszu. Jest to również instrument umożliwiający nabycie wynajmowanego mieszkania na drodze systematycznego oszczędzania w ramach tzw. „ścieżki dojścia do własności”.

II.4.2. Uzbrajanie terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe

Posiadanie planów zagospodarowania przestrzennego z terenami przeznaczonymi na rozwój budownictwa mieszkaniowego jest elementem sprzyjającym rozwojowi osadnictwa, ale nie decydującym. Bardzo ważne jest przygotowanie terenów pod względem technicznym, nawet atrakcyjnie położone tereny bez uzbrojenia nie znajdą wielu nabywców.

Władze gminy Rawicz podejmować będą działania sprzyjające wyznaczaniu i przygotowaniu terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe.

Tabela nr 15. Przykładowe działania – Cel strategiczny II.4:

<i>Przygotowanie dokumentacji technicznych na potrzeby uzbrajania terenów mieszkaniowych</i>
<i>Tworzenie dokumentów planistycznych dla terenów przeznaczonych pod indywidualne i zbiorowe budownictwo mieszkaniowe</i>
<i>Opracowywanie koncepcji zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem potrzeb rozwoju mieszkalnictwa</i>
<i>Uzbrajanie terenów przeznaczonych pod indywidualne i zbiorowe budownictwo mieszkaniowe (sieci wodno-kanalizacyjna i drogi gminne)</i>
<i>Przeprowadzenie analiz zasadności i opłacalności utworzenia funduszu inwestycyjnego zamkniętego (FIZ) na rzecz rozwoju budownictwa socjalnego, komunalnego i społecznego.</i>

Cel strategiczny II.5. Rozbudowa systemu usług komunalnych

II.5.1. Rozwój systemów służących zapewnieniu dostępu do sieci kanalizacyjnych i wodociągowych

Uporządkowana gospodarka wodno - kanalizacyjna tworzy podstawy dla rozwoju gospodarczego danego obszaru, funkcjonujące na terenie gminy Rawicz systemy powinny być monitorowane, modernizowane i rozwijane. Rozwój sieci powinien odbywać się w zgodzie z przyjętymi rozwiązaniami planistycznymi oraz z rozwojem terenów inwestycyjnych i osadniczych.

II.5.2. Rozwój systemów wodno-kanalizacyjnych uwzględniający potrzeby zachowania standardów ekologicznych na obszarach szczególnej troski o środowisko

Na terenie gminy Rawicz niektóre sołectwa pozbawione są dostępu do sieci wodno-kanalizacyjnych i gazowych. Zasięg rawickiej sieci wodno-kanalizacyjnej i gazowej ograniczony jest względami prawnymi, technicznymi oraz finansowymi i efektywnościowymi. W przypadku braku możliwości włączenia sołectw do sieci gminnej należy poszukiwać rozwiązań alternatywnych, takich jak np.: budowa ekologicznych przydomowych bądź zbiorowych oczyszczalni ścieków, a w przypadku braku wodociągów, do ich budowy.

II.5.3. Podnoszenie jakości systemu zbiórki i unieszkodliwiania odpadów komunalnych celem minimalizacji obciążeń dla środowiska naturalnego

Zgodnie z Ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, gospodarka odpadami komunalnymi stanowi domenę samorządów na szczeblu gminnym. Wprowadzenie systemu spowodowało przynajmniej częściowe polepszenie skuteczności systemu zbiórki i utylizacji odpadów oraz poprawę bezpieczeństwa ekologicznego.

Celem udoskonalenia sprawności systemu gospodarowania odpadami komunalnymi władze gminy Rawicz kontynuować będą działania na rzecz bardziej efektywnej segregacji odpadów i ich utylizacji oraz zapobiegania powstawaniu dzikich wysypisk.

II.5.4. Podjęcie starań o zmaksymalizowanie dostępu mieszkańców do sieci gazowej, energetycznej, teleinformatycznej oraz ciepłowniczej

Inwestycje takie jak: budowa i rozbudowa gazociągu, sieci energetycznej, teleinformatycznej, czy ciepłowniczej są kosztochłonne, zatem istotne jest, aby ich realizacja odpowiadała na rzeczywiste zapotrzebowanie potencjalnych użytkowników. Władze gminy Rawicz dążą do tego, aby jak największa liczba mieszkańców miała dostęp do ww. sieci, dlatego występują w roli inspiratora i mediatora pomiędzy zainteresowanymi mieszkańcami, a operatorami sieci. Duże znaczenie, dla lokalnych odbiorców gazu ziemnego, może mieć odkrycie i eksploatacja złóż gazu w rejonie Szymanowa. Szacowana wielkość wydobycia na poziomie 10% zapotrzebowania krajowego oraz szansa na uzyskanie znaczących rabatów cenowych dla rawickich odbiorców tworzą nową perspektywę rozwoju opartego o energię gazu ziemnego.

Tabela nr 16. Przykładowe działania – Cel strategiczny II.5:

<i>Budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnych i wodociągowych</i>
<i>Wspieranie rozwoju przydomowych i zbiorowych oczyszczalni ścieków</i>
<i>Edukacja ekologiczna mieszkańców</i>
<i>Zachęcanie mieszkańców do pełnej segregacji odpadów komunalnych</i>
<i>Monitorowanie systemu zbiórki i utylizacji odpadów komunalnych</i>
<i>Gromadzenie informacji o potrzebach mieszkańców w zakresie przyłączy gazowych, energetycznych, teleinformatycznych i ciepłowniczych</i>
<i>Wspieranie rozbudowy i modernizacji sieci gazowych, energetycznych, teleinformatycznych i ciepłowniczych</i>

Cel strategiczny II.6. Podnoszenie dostępności do nowoczesnych technologii teleinformatycznych

II.6.1. Wspieranie rozwoju sieci teleinformatycznych umożliwiających mieszkańcom korzystanie z technologii cyfrowych

Dostępność rozwiniętej infrastruktury teleinformatycznej stanowi jeden z najważniejszych czynników rozwoju nowoczesnej gospodarki. Powszechny i łatwy dostęp do szerokopasmowego Internetu powoduje, że coraz większa część obywateli ma możliwość uczestniczenia w budowie społeczeństwa informacyjnego i gospodarki opartej na wiedzy.

W życiu społecznym i gospodarczym gminy Rawicz nie w pełni wykorzystywane są możliwości technologii cyfrowych. Przeszkodą jest słabo rozwinięta infrastruktura sieci szerokopasmowej oraz skromna oferta w zakresie usług cyfrowych w obszarze edukacji, administracji oraz prowadzenia działalności gospodarczej. Brakuje również spójnej, świadomej i długofalowej polityki rozwijającej kompetencje cyfrowe i kreującej popyt na usługi i technologie, które mają znaczący wpływ na podnoszenie aktywności edukacyjnej, zawodowej, gospodarczej, kulturalnej i obywatelskiej mieszkańców gminy.

Aby osiągnąć stan, w którym większość mieszkańców gminy Rawicz będzie miała łatwy i tani dostęp do Internetu, ważne jest zaprogramowanie oraz wdrożenie ułatwień dla lokalnych operatorów telekomunikacyjnych, którzy zainteresowani są dostarczaniem użytkownikom końcowym tzw. „ostatniej mili”. Ułatwienia dotyczyć powinny możliwości lokowania obiektów telekomunikacyjnych na terenach i obiektach samorządowych w połączeniu z obniżeniem opłat dzierżawnych lub opłat za użytkowanie terenu. Wśród innych rozwiązań, mogących wesprzeć rozwój sieci teleinformatycznych, warto rozważyć inwestycje oparte na zasadach partnerstwa publiczno-prywatnego, celem pozyskiwania środków zewnętrznych na rozwój infrastruktury dostępowej.

II.6.2. Identyfikacja problemów z dostępnością do sieci teleinformatycznych, angażowanie wspólnot samorządowych w upowszechnianie dostępu do tych sieci

Rozwój sieci teleinformatycznych uzależniony jest przede wszystkim od aktywności sektora komercyjnego, który podejmuje decyzje w oparciu o analizę opłacalności inwestycji.

Zadaniem władz gminy Rawicz jest monitorowanie obecnych i przyszłych potrzeb mieszkańców, zwłaszcza w obszarach oddalonych od centrum miasta, zagrożonych marginalizacją. Informacja o potrzebach rynku winna być udostępniana operatorom, w sytuacji braku zainteresowania ze strony operatorów należy rozważyć zasadność wdrożenia projektu budowy sieci tzw. „*Internetu socjalnego*”.

II.6.3. Cyfryzacja usług publicznych

Podstawowym zadaniem cyfryzacji w administracji publicznej jest polepszenie jakości, szybkości i sprawności funkcjonowania usług publicznych. Uruchomianie e-usług publicznych powoduje tzw. „*odmiejscowienie*” usług, dzięki czemu możliwe jest załatwienie spraw bez konieczności fizycznej obecności w urzędzie gminy.

Cyfryzacja usług publicznych na terenie gminy Rawicz, to jedno z priorytetowych zadań władz samorządowych. Należy wspierać wszelkie inicjatywy związane z uruchamianiem i rozwijaniem e-usług w postaci wprowadzenia formularzy elektronicznych, śledzenia statusu załatwianej sprawy i oceny sposobu załatwiania spraw, utworzenia cyfrowych katalogów atrakcji turystycznych, itp.

II.6.4. Podnoszenie świadomości mieszkańców gminy Rawicz w zakresie wykorzystania technologii informatycznych

Nowoczesna i łatwo dostępna infrastruktura teleinformatyczna, to podstawa do budowania społeczeństwa informacyjnego. Jak szybko będzie się ono rozwijać, zależy przede wszystkim od wiedzy potencjalnych użytkowników, zatem rozwojowi technologii powinien towarzyszyć rozwój świadomości i umiejętności korzystania z nowoczesnych technologii informatycznych.

Władze gminy Rawicz szczególną uwagę poświęcać będą środowiskom zagrożonym wykluczeniem cyfrowym, w których prowadzona będzie edukacja informatyczna mająca na celu przełamywanie obaw przed korzystaniem z nowych technologii, podnoszenie kompetencji wśród użytkowników e-usług. Powyższe zadania powinny być realizowane we współpracy z sektorem reprezentującym interesy społeczne (Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, kluby, stowarzyszenia, fundacje, szkoły, IOB).

Tabela nr 17. Przykładowe działania – Cel strategiczny II.6:

<i>Udostępnianie obiektów samorządowych na potrzeby rozwoju sieci teleinformatycznych</i>
<i>Wspieranie rozwoju infrastruktury teleinformatycznej na obszarach tzw. „białych plam” dostępu do Internetu</i>
<i>Monitorowanie dostępności usług telekomunikacyjnych dla mieszkańców gminy Rawicz</i>
<i>Cyfryzacja usług publicznych i procesów w administracji publicznej</i>
<i>Rozbudowa systemów informatycznych administracji samorządowej</i>
<i>Promowanie wśród mieszkańców korzystania z e-usług administracji publicznej</i>
<i>Wspieranie walki z wykluczeniem cyfrowym</i>

Cel strategiczny II.7. Podnoszenie jakości i dostępności infrastruktury sportowej i rekreacyjnej

Atrakcyjność turystyczną gminy Rawicz i subregionu tworzą walory przyrodnicze w połączeniu z nowoczesną infrastrukturą sportowo-rekreacyjną. Ta ostatnia wymaga ciągłego, systematycznego udoskonalania, będącego odpowiedzią na zwiększające się zapotrzebowania społeczności.

II.7.1. Wykorzystanie elementów infrastruktury sportowej do promocji gminy i subregionu

Rośnie liczba osób, które poszukują możliwości uprawiania sportu w możliwie najlepszych warunkach. Posiadanie odpowiedniej klasy obiektów sportowych i terenów rekreacyjnych jest ważne zarówno dla rozwoju lokalnych środowisk sportowych, jak i dla efektywnej promocji gminy i subregionu.

Władze gminy Rawicz wykorzystają potencjał terenów rekreacyjnych i obiektów sportowych zarówno do promocji sportu wśród mieszkańców i turystów, jak również do zewnętrznej promocji gminy i subregionu. Szczególne znaczenie będzie miała odpowiednia promocja istniejących obiektów sportowo rekreacyjnych, jak również promocja wybranych terenów pod inwestycje w tym sektorze.

Duże znaczenie będzie miała selekcja wiodących atrakcji i obiektów sportowo rekreacyjnych celem właściwego doboru „unikatowej oferty Rawicza”.

II.7.2. Zapewnianie dostępu do otwartych obiektów sportowych i rekreacyjnych

Sport i rekreacja stanowią ważny wyznacznik stylu życia. Zarówno mieszkańcy gminy Rawicz, jak i przyjezdni, są zainteresowani możliwościami aktywnego spędzania czasu wolnego i uprawiania różnorodnych dyscyplin sportowych.

Najważniejszym zadaniem w obszarze sportu i rekreacji, jakie stawia przed sobą samorząd gminy Rawicz, jest rozwijanie możliwości uprawiania sportów masowych. W celu rozwoju turystyki oraz promocji sportu wśród mieszkańców i turystów podjęte zostaną działania

w zakresie rozbudowy i modernizacji obiektów sportowych zlokalizowanych na terenie gminy Rawicz. Uwzględnią one specjalizacje i potencjał miasta, poszczególnych sołectw oraz oczekiwania lokalnych społeczności. Władze gminy wspierać będą inicjatywy tworzenia obiektów sportowych, które umożliwią uprawianie sportu oraz aktywny wypoczynek, m.in.: ścieżki spacerowe, orliki, *skate parki*, parki tematyczne, zbiorniki wodne, plaże, stadiony, czy tory do rozgrywania zawodów i treningu. Podniesienie standardu obiektów sportowych i rekreacyjnych sprzyjać będzie promocji aktywności fizycznej i popularyzacji sportu wśród lokalnej społeczności, będzie dodatkową atrakcją dla turystów. Działania w tym obszarze powinny być prowadzone we współpracy z organizacjami pozarządowymi, mieszkańcami i przedsiębiorcami. Oferta publiczna i prywatna powinny się uzupełniać.

II.7.5. Rozbudowa oferty zajęć sportowych dla mieszkańców i przyjezdnych

W trosce o zdrowie i dobre samopoczucie mieszkańców oraz ich oczekiwania władze gminy Rawicz wspierać będą wszelkie inicjatywy służące rozwojowi kultury fizycznej. Cel ten można osiągnąć m.in. poprzez rozbudowę oferty zajęć sportowych dostępnych w placówkach edukacyjnych i obiektach sportowo-rekreacyjnych zlokalizowanych na terenie gminy. W trosce o prawidłowy rozwój fizyczny dzieci i młodzieży zaleca się przede wszystkim poszerzenie i urozmaicenie oferty zajęć sportowych w placówkach edukacyjnych. Ponadto w ramach tego zadania organizowane będą wszelkiego rodzaju imprezy plenerowe sprzyjające popularyzacji sportu oraz promocji zdrowego stylu życia wśród przyjezdnych i mieszkańców gminy.

Tabela nr 18. Przykładowe działania – Cel strategiczny II.7:

<i>Modernizacja i rozbudowa obiektów sportowych i sportowo rekreacyjnych</i>
<i>Zapewnienie wysokich standardów utrzymania infrastruktury sportowej i rekreacyjnej</i>
<i>Udostępnianie obiektów sportowych do amatorskiego uprawiania sportu</i>
<i>Wspieranie rozbudowy infrastruktury sportowo rekreacyjnej i edukacyjnej w rejonie Poligonu</i>
<i>Wspieranie i organizowanie imprez sportowo-rekreacyjnych oraz akcji promujących aktywny styl życia</i>
<i>Wspieranie inicjatyw służących poszerzeniu oferty zajęć sportowych i rekreacyjnych w szkołach oraz innych placówkach świadczących usługi dla mieszkańców gminy</i>
<i>Tworzenie warunków do rozwoju sportu szkolnego w ramach zajęć pozalekcyjnych, w tym propagowanie i wspomaganie organizowania zajęć sportowych i rekreacyjnych oraz zawodów szkolnych</i>
<i>Zapewnienie aktywności sportowo-rekreacyjnej dzieciom i młodzieży w ramach wakacyjnych programów rekreacyjno-szkoleniowych</i>

Cel strategiczny II.8. Podnoszenie funkcjonalności obszarów zurbanizowanych

II.8.1. Podnoszenie estetyki obiektów publicznych oraz dążenie do zapewnienia wysokiego poziomu estetyki przestrzeni publicznej

Przestrzeń publiczną, to obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia, sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych, itp. Głównymi elementami składowymi przestrzeni publicznej są: ulice, place, parkingi, parki, obiekty muzealne, budynki i budowle stanowiące własność publiczną, itp. Zaburzenia estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej są często wynikiem wieloletnich zaniedbań, zniszczeń wojennych, jak również brakiem kontroli nad reklamą zewnętrzną itp..

Samorząd gminy Rawicz dysponuje narzędziami w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzeni, dzięki czemu ma wpływ na kształtowanie przestrzeni publicznej. Władze gminy podejmą aktywne działania mające na celu nie tylko rewitalizację zdewastowanych obiektów oraz likwidację wieloletnich zaniedbań inwestycyjnych, ale również ograniczania zjawiska zawłaszczania przestrzeni publicznej przez nieuprawnione podmioty. Działania w obszarze modernizowania infrastruktury technicznej powinny być koordynowane z planami i procesami rewitalizacji społecznej oraz gospodarczej.

II.8.2. Budowa obiektów małej infrastruktury na potrzeby rekreacji mieszkańców i turystów

Obiekty małej architektury stanowią uzupełnienie zagospodarowania osiedli, parków, terenów rekreacyjnych, itp. Optymalizują wykorzystanie przestrzeni, zwiększają potencjał rekreacyjny i turystyczny tych terenów. Dostęp mieszkańców do obiektów małej infrastruktury, takich jak np.: place zabaw, siłownie plenerowe, meble miejskie, altany, ogródki rekreacyjne, muszle koncertowe, itd. pozytywnie wpływa na jakość życia.

Tabela nr 19. Przykładowe działania – Cel strategiczny II.8:

<i>Wykorzystanie przepisów prawa budowlanego i tzw. ustawy krajobrazowej do dbania o estetykę przestrzeni publicznej</i>
<i>Likwidacja barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej</i>
<i>Tworzenie obiektów małej architektury (place zabaw, ogródki rekreacyjno edukacyjne, siłownie plenerowe, ławki parkowe, stojaki rowerowe, altany, tablice informacyjne, itp.).</i>

Cel strategiczny II.9. Ochrona obiektów zabytkowych, rewitalizacja

Celem nadrzędnym programu rewitalizacji ekonomiczno gospodarczej i społecznej jest poprawa warunków życia oraz umacnianie lokalnej gospodarności poprzez przedsięwzięcia związane z aktywizacją NGO i instytucji samorządowych na rzecz współpracy z grupami mieszkańców. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego definiuje rewitalizację jako: „kompleksowy, skoordynowany, wieloletni, prowadzony na określonym obszarze proces przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych, inicjowany przez

samorząd lokalny w celu wyprowadzenia tego obszaru ze stanu kryzysowego, poprzez nadanie mu nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do jego rozwoju, w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania endogeniczne”⁸. Zasadniczym podmiotem programu rewitalizacji jest baza materialna i społeczność danej ulicy, kwartału ulic, osiedla, miasta, itp..

II.9.1. Rewitalizacja i zagospodarowanie centrum Rawicza zgodnie z posiadanym potencjałem oraz oczekiwaniami mieszkańców i turystów

Zadbane i odpowiednio wyeksponowane zabytki przyciągają turystów, tym samym przyczyniają się do rozwoju lokalnej gospodarki. Jednym z ważnych problemów, wymagających pilnego rozwiązania, jest zdegradowana i niefunkcjonalna przestrzeń centrum Rawicza. Mimo niewątpliwych walorów architektonicznych i unikatowych w skali kraju wartości historycznych, centrum miasta nie oferuje usług przyjaznych mieszkańcom i atrakcyjnych dla turystów. Obszar ten cechuje brak funkcjonalnej organizacji ruchu kołowego i pieszego, zdegradowana infrastruktura wielu budynków oraz uboga oferta usług. Postępujący proces niszczenia historycznych obiektów wyklucza ich wykorzystanie do pełnienia funkcji komercyjnych, kulturalnych, społecznych, rekreacyjnych i turystycznych. Wywołuje niezadowolenie społeczne mieszkańców starych zniszczonych kamienic. Szereg terenów i obiektów znajdujących się w centrum Rawicza posiada unikatowe walory turystyczne, kwalifikuje się do wykorzystania z korzyścią dla rozwoju różnych form turystyki i wypoczynku.

Na terenie gminy Rawicz znajduje się wiele innych atrakcyjnych miejsc i obiektów, nie są one jednak należycie skatalogowane i profesjonalnie promowane. Często ich stan techniczny, będący wynikiem wieloletnich zaniedbań powoduje, że ich potencjał nie jest należycie wykorzystywany. Władze gminy Rawicz, wraz z partnerami społecznymi, kontynuować będą działania zmierzające do identyfikacji miejsc i obiektów wymagających rewitalizacji oraz wykorzystania dostępnych środków na ich rewitalizację i komercjalizację.

Aby wykorzystać potencjał tkwiący w licznych zabytkach gminy Rawicz należy podjąć pilne działania zmierzające do ich pełnej inwentaryzacji, wytypować priorytetowe działania inwestycyjno-rewitalizacyjne.

II.9.2. Gromadzenie i dystrybucja informacji o obiektach historycznych wśród mieszkańców i przyjezdnych

Gromadzenie i właściwie zarządzanie informacjami o obiektach historycznych i produktach regionalnych gminy Rawicz powinno być wykorzystane do promocji nie tylko gminy, ale również subregionu. Zaleca się utworzenie spójnego systemu informacji opartego na systemie informacji geograficznej (GIS⁹) o obiektach zabytkowych zlokalizowanych na terenie gminy Rawicz, który będzie dostępny zarówno dla mieszkańców, jak i przyjezdnych. Przyczyni się to do rozwoju funkcji turystycznej gminy oraz do podniesienia jego konkurencyjności, co ma kluczowe znaczenie dla promocji zarówno Rawicza, jak i subregionu.

⁸ Wytyczne Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 13.08.2008r.

⁹ Ang. *Geographic Information System*

Tabela nr 20. Przykładowe działania – Cel strategiczny II.9:

<i>Inwentaryzacja miejsc i obiektów najbardziej cennych pod względem historycznym i kulturowym do wykorzystania w celu rozbudowy oferty turystycznej gminy</i>
<i>Przygotowywanie i realizacja programów rewitalizacji terenów i obiektów o szczególnym znaczeniu historycznym</i>
<i>Stworzenie spójnego systemu informacji geograficznej (GIS) o obiektach zabytkowych, atrakcjach turystycznych, produktach regionalnych, trasach turystycznych, usługach, terenach inwestycyjnych, planach zagospodarowania, itp.</i>
<i>Promowanie obiektów zabytkowych wśród mieszkańców i turystów (m.in. w katalogach i ulotkach, na stronach internetowych, aplikacjach mobilnych)</i>
<i>Lobbowanie na rzecz pozyskiwaniu środków na finansowanie rewitalizacji centrum Rawicza</i>
<i>Rozbudowa i oznaczanie tras rowerowych łączących obiekty składające się na ofertę turystyczną i sportową Rawicza i subregionu</i>
<i>Wykorzystywanie przepisów prawa budowlanego i tzw. ustawy krajobrazowej do dbania o estetykę przestrzeni publicznej</i>
<i>Rozwój i odnowa terenów zielonych, rewitalizacja obiektów małej architektury (plenty, muszla koncertowa, wieża ciśnień przy dworcu PKP, itp.)</i>
<i>Rewitalizacja społeczna i techniczna zdegradowanych obszarów miasta ze szczególnym uwzględnieniem zabytkowego centrum</i>

Cel strategiczny II.10. Poprawa efektywności energetycznej

II.10.1. Opracowanie i realizacja planów gospodarki niskoemisyjnej

Gospodarowanie energią docelowo ma odbywać się w powiązaniu z planowaniem energetycznym, którego kształt określa Ustawa z 15.04. 2011r. o efektywności energetycznej oraz Ustawa z 20.02.2015r. o odnawialnych źródłach energii. Ponieważ rozwiązywanie problemów energetycznych powinno odbywać się między innymi w oparciu o planowanie gospodarki niskoemisyjnej, władze gminy finalizują prace nad „Planem gospodarki niskoemisyjnej gminy Rawicz”.

II.10.2. Racjonalizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej

Wykorzystywanie przestarzałych rozwiązań energetycznych w obiektach użyteczności publicznej przyczynia się do nadmiernego zużycia energii cieplnej i elektrycznej. Zużycie energii w obiektach publicznych można ograniczyć poprzez wdrażanie energooszczędnych technologii. Należy zatem kontynuować termomodernizację budynków użyteczności publicznej oraz wdrażać projekty racjonalizacji zużycia energii związane z wymianą źródeł ciepła oraz instalacją urządzeń regulujących zużycie energii. Racjonalizacja zużycia energii przez obiekty publiczne może nastąpić w wyniku modernizacji technologii (wymiana

rozwiązań na bardziej energooszczędne), bądź poprzez zwiększenie wykorzystania źródeł odnawialnych.

Władze gminy Rawicz będą dążyć do maksymalizacji wykorzystania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych.

II.10.3. Wspieranie działań służących poprawie standardów energetycznych w budynkach prywatnych

Problem nieefektywnego gospodarowania energią, głównie w zakresie ogrzewania i energii elektrycznej, dotyczy zarówno obiektów publicznych, jak i prywatnych. Władze gminy Rawicz będą wspierać i inicjować działania mające na celu popularyzację wśród właścicieli budynków prywatnych wiedzy na temat sposobów efektywnego ograniczania zużycia energii, w tym wdrażania rozwiązań opartych na źródłach odnawialnych (OZE).

II.10.4. Promocja wykorzystania bezpiecznych źródeł energii odnawialnej

Rozwój energetyki odnawialnej przyczynia się do poprawy stanu bezpieczeństwa energetycznego danego obszaru. Niezwykle istotna jest w tym zakresie promocja wykorzystania OZE, zarówno w instalacjach przemysłowych, jak i w postaci rozproszonej, np.: w gospodarstwach domowych.

Władze gminy Rawicz będą sprzyjały budowaniu instalacji do produkcji energii, w szczególności solarnych oraz popularyzowały wiedzę na temat energetyki odnawialnej zarówno wśród mieszkańców, jak i przedsiębiorców.

Tabela nr 21. Przykładowe działania – Cel strategiczny II.10:

<i>Przygotowanie i wdrażanie planów gospodarki niskoemisyjnej</i>
<i>Realizacja inwestycji służących zmniejszeniu zużyciu energii elektrycznej i ciepłej w budynkach użyteczności publicznej</i>
<i>Zwiększanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej</i>
<i>Zachęcanie mieszkańców do obniżania zużycia energii w budynkach prywatnych</i>
<i>Promowanie wykorzystania przez osoby i podmioty prywatne OZE nieoddziałujących negatywnie na środowisko naturalne</i>

Cel strategiczny II.11. Utrzymanie i rozwój obiektów edukacyjnych

II.11.1. Modernizacja placówek edukacyjnych na terenie gminy Rawicz

W celu podnoszenia jakości kształcenia władze gminy Rawicz podejmować będą działania sprzyjające rozwojowi bazy edukacyjnej. Podjęte w tym zakresie działania uwzględnią będą zmieniające się potrzeby uczniów, nauczycieli i rodziców oraz trendy demograficzne. Kontynuowane będą działania w zakresie informatyzacji szkół celem usprawnienia procesu nauczania oraz monitorowania i zarządzania placówkami edukacyjnymi. Podejmowane

działania przyczynią się do rozwijania kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych.

Tabela nr 22. Przykładowe działania – Cel strategiczny II.11:

<i>Rozbudowa i modernizacja budynków szkolnych</i>
<i>Wyposażenie szkół podstawowych w gabinety stomatologiczne¹⁰</i>
<i>Zapewnienie szkołom dostępu do nowoczesnej infrastruktury teleinformatycznej</i>
<i>Wyposażenie placówek oświatowych w pomoce multimedialne, oprogramowanie, komputery</i>
<i>Organizowanie konkursów dla nauczycieli na najlepszy program nauczania wykorzystujący technologie informatyczne</i>

¹⁰ W ciągu najbliższych lat popyt na usługi dentystycznych w Polsce będzie wzrastał w tempie 6-8% rocznie, w 2020 roku osiągnie wartość ponad 12,6 mld zł. („Rynek usług dentystycznych w Polsce – prognozy rozwoju na lata 2015-20120”, PMR Ltd, Kraków 2015r.)

OBSZAR PRIORYTETOWY III. Wysoka jakość życia

Cel strategiczny III.1. Poprawa jakości współpracy instytucji publicznych z lokalną społecznością, budowanie postaw obywatelskich

III.1.1. Współpraca gminy z organizacjami społecznymi

Współdziałanie samorządu z organizacjami pożytku publicznego polega między innymi na przekazywaniu części zadań ze szczebla samorządowego na pozarządowy. W gminie Rawicz organizacje społeczne wspierają władze samorządowe w wykonywaniu stawianych przed nimi obowiązków ustawowych. Władze gminy Rawicz kontynuować będą działania na rzecz poprawy przepływu informacji o planowanych działaniach, wypracują nowe standardy współpracy, które przyczynią się do wzrostu efektywności współdziałania. Dobra współpraca władz gminy z organizacjami społecznymi przyczyni się do podniesienia efektywności usług publicznych dostępnych na terenie gminy Rawicz. Wspólna realizacja działań społecznie użytecznych zwiększy poziom akceptacji społecznej, pozwoli także samym organizacjom na zwiększenie wiarygodności, wzrost kompetencji i poprawę efektywności.

III.1.2. Partycypacja mieszkańców w polityce rozwoju lokalnego

Wdrażanie założeń idei otwartości na współpracę z mieszkańcami nakłada na samorządy dodatkowe obowiązki. Coraz częściej sięgają one po różnorodne narzędzia wspomagające, szczególnie narzędzia informatyczne, które sprawiają, że oddanie głosu lub wyrażenie opinii jest łatwiejsze, szybsze i bardziej efektywne. Władze gminy Rawicz są otwarte na partycypację obywateli, aktywnie zachęcają mieszkańców do dyskusji na temat kierunków rozwoju gminy. Zestawy narzędzi pomocnych w przeprowadzaniu konsultacji z mieszkańcami gminy takie jak: internet, badania ankietowe, itp. nie zastąpią jednak sprawdzonych i skutecznych form jakimi są bezpośrednie spotkania i rozmowy z mieszkańcami.

III.1.3. Promocja aktywności społecznej mieszkańców gminy Rawicz

Relatywnie niski poziom aktywności społecznej, szczególnie widoczny przy porównaniu z innymi krajami europejskimi, wynika m.in. z niedoceniań tej formy działalności oraz zaniku tradycji działań dla wspólnego dobra. Podstawowym zadaniem władz gminy Rawicz oraz organizacji społecznych jest promocja aktywności społecznej wśród młodzieży, która posiada zapał do działania oraz naturalną skłonność dokonywania zmian. Promocja aktywności społecznej powinna obejmować również osoby starsze, aktywność seniorów pozwala im przedłużyć okres sprawności fizycznej i intelektualnej, zwiększa samodzielność, itp.. Władze gminy Rawicz będą inicjować i wspierać projekty służące mobilizowaniu dzieci i młodzieży do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, promować aktywność społeczną seniorów.

III.1.4. Promocja współczesnych form patriotyzmu

Tradycyjny model patriotyzmu opierał się głównie na wartościach takich jak: honor, ojczyzna, walka o wolność, itp. Współczesny patriotyzm polega m.in. na realizacji działań służących lokalnemu dobru wspólnemu, uczestnictwie w wyborach, poczuciu dumy z gminy, miasta i regionu, produktów lokalnych, przywiązaniu do miejsca pochodzenia, itp. Władze gminy Rawicz będą podejmować i wspierać inicjatywy służące nauczaniu nowoczesnego patriotyzmu dostosowanego do oczekiwań współczesnej młodzieży. W ramach tego działania promowane będą postawy związane z patriotyzmem regionalnym i lokalnym.

III.1.5. Wspieranie procesów partycypacji mieszkańców w podejmowaniu decyzji o kierunkach działania instytucji publicznych

Wkład społeczności lokalnej w rozwiązywanie lokalnych problemów nie ogranicza się do wyboru władz samorządowych. Duża część mieszkańców ma potencjał i wiedzę odpowiednią do wyznaczania kierunków działania instytucji publicznych w sprawach istotnych dla lokalnej społeczności.

Władze gminy Rawicz wspierać będą wszelkie działania służące zachęcaniu mieszkańców gminy do bardziej intensywnego uczestnictwa w działaniu władz samorządowych oraz tworzeniu mechanizmów takiej współpracy. Szczególnymi formami interakcji obywateli z władzami samorządowymi są budżety partycypacyjne (np.: budżet obywatelski, inicjatywa lokalna). Poprzez aktywny udział w uchwalaniu takich budżetów mieszkańcy uświadamiają sobie zakres obowiązków i możliwości gminy, stają się świadomymi uczestnikami procesów decyzyjnych.

Tabela nr 23. Przykładowe działania – Cel strategiczny III.1:

<i>Wspieranie organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej w rozwiązywaniu problemów społecznych na terenie gminy Rawicz („Centrum Wolontariatu przy Miejsko- Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej”, „Klub Integracji Społecznej”, „Centrum Integracji Społecznej”, Spółdzielnie Socjalne”, itp.)</i>
<i>Poszerzenie współpracy z partnerami społecznymi przy diagnozowaniu potrzeb mieszkańców gminy i koordynowaniu podejmowanych przez nich działań</i>
<i>Podejmowanie działań służących aktywizacji społecznej mieszkańców gminy Rawicz</i>
<i>Wspieranie rozwoju funduszy sołeckich jako narzędzia służącego realizacji wspólnych przedsięwzięć</i>
<i>Wspieranie inicjatyw na rzecz edukacji i aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w szczególności osób starszych</i>
<i>Popularyzowanie nowoczesnych form patriotyzmu narodowego, regionalnego i lokalnego („Aleja Gwiazd - zasłużonych mieszkańców Rawicza”)</i>
<i>Zachęcanie mieszkańców do włączania się w budowanie i funkcjonowanie wspólnot lokalnych</i>
<i>Wsparcie inicjatywy utworzenia „Centrum Wsparcia Aktywności Lokalnej”</i>
<i>Realizacja zadań wynikających z przyjętego „Programu współpracy gminy Rawicz z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami działającymi w sferze działalności pożytku publicznego”</i>
<i>Realizacja „Gminnej Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych”</i>
<i>Realizacja „Planu Rozwoju Ekonomii Społecznej w Gminie Rawicz”</i>

Cel strategiczny III.5. Wsparcie instytucji kultury i promocja

III.5.1. Modernizacja infrastruktury i wyposażenia instytucji kultury, zapewnienie dostępności do zasobów cyfrowych

Institucje kultury stanowią centrum kulturalno-oświatowe lokalnej społeczności, ich zadaniem jest między innymi rozbudzanie i zaspakajanie zainteresowań oraz potrzeb kulturalnych, kształtowanie wzorów aktywnego uczestnictwa w kulturze, animowanie zróżnicowanych form działalności artystycznej, organizowanie imprez kulturalnych. Jakość i różnorodność oferowanych produktów i usług w dużej mierze decyduje o poziomie rozwoju kulturalnego lokalnych społeczności, potencjale turystycznym i gospodarczym. Ze względu na ogromną rolę instytucji kultury w rozbudzaniu i zaspakajaniu potrzeb kulturalnych konieczne jest ich stałe dostosowywanie do zwiększających się i zmieniających oczekiwań mieszkańców i turystów. Władze gminy Rawicz kontynuować będą działania w zakresie modernizacji infrastruktury instytucji kultury oraz unowocześniania ich wyposażenia, co skutkować będzie podniesieniem jakości oferty instytucji kultury, ułatwieniem dostępu do oferowanych usług. Realizacja tych przedsięwzięć zwiększy zainteresowanie ofertą kulturalną i turystyczną gminy

Rawicz, przyczyni się do wzrostu uczestnictwa mieszkańców i turystów w masowych imprezach i wydarzeniach kulturalnych.

Szerokie możliwości technologii informatycznych wykorzystywane są w gminie Rawicz w niewielkim stopniu. Mankamentem są ograniczone możliwości efektywnego wykorzystania baz danych tworzonych w ramach programów regionalnych i ogólnokrajowych jako danych podkładowych do tworzenia serwisów informacyjnych dla wybranych grup użytkowników (inwestorów, turystów, rowerzystów, mieszkańców) w oparciu o zintegrowane dane zapisane w jednej bazie danych systemu informacji przestrzennej (GIS).

W celu zwiększenia zainteresowania ofertą gospodarczą, kulturalną, turystyczną gminy Rawicz podjęte zostaną działania w zakresie zapewniania dostępu do oferowanych dóbr w formie elektronicznej. Władze gminy Rawicz, wspólnie z partnerami społecznymi, dążyć będą do tego, aby w jednej bazie zintegrowano wszystkie bazy danych i zbiory istotnych informacji istniejących na terenie gminy Rawicz i subregionu. Wykluczy to powielanie danych lub ponowne ich zbieranie, zapewni ich aktualność oraz łatwość wykorzystywania przez wszystkich użytkowników.

III.5.2. Koordynacja działań publicznych i prywatnych instytucji kultury

Władze gminy Rawicz podejmą starania na rzecz koordynacji kalendarza imprez kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych zarówno na poziomie gminy, jak i subregionu. Działania te przyczynią się do wzrostu atrakcyjności Rawicza i subregionu.

Na terenie gminy Rawicz działalność prowadzi wielu lokalnych twórców, ich aktywność skupia się na wytwarzaniu tradycyjnych wyrobów użytkowych, artystycznych, naturalnych artykułów spożywczych oraz przedmiotów kolekcjonerskich. Władze gminy Rawicz wspólnie z instytucjami kultury oraz organizacjami pozarządowymi wspierać będą działalność twórczą mieszkańców poprzez działania promocyjne, inicjowanie działań mających na celu komercjalizację produktów i usług oraz popularyzację produktów lokalnych.

Tabela nr 24. Przykładowe działania – Cel strategiczny III.5:

<i>Modernizacja infrastruktury instytucji kultury</i>
<i>Cyfryzacja zasobów placówek kulturalnych, turystycznych, sportowych, gospodarczych, itp.</i>
<i>Doposażanie instytucji kultury w sprzęt komputerowy</i>
<i>Konsultowanie z mieszkańcami potrzeb w zakresie oferty kulturalnej i sportowo rekreacyjnej</i>
<i>Animowanie współpracy pomiędzy instytucjami kulturalnymi z organizacjami pozarządowymi na rzecz promocji lokalnych produktów i usług</i>
<i>Tworzenie i promowanie wspólnej oferty kulturalnej dla gminy Rawicz i subregionu</i>
<i>Udział w opracowaniu wspólnego kalendarza imprez kulturalnych na terenie gminy i subregionu</i>
<i>Opracowanie zasad koordynacji terminów wydarzeń kulturalnych organizowanych przez różne jednostki na terenie gminy i subregionu</i>
<i>Inicjowanie i organizowanie przedsięwzięć kulturalnych promujących gminę Rawicz i subregion</i>
<i>Wykorzystywanie różnorodnych form współpracy pomiędzy instytucjami kulturalnymi i organizacjami pozarządowymi w celu zapewnienia możliwie najlepszej oferty kulturalnej</i>
<i>Popularyzacja działalności wytwórczej mieszkańców gminy i subregionu</i>
<i>Promocja aktywnego korzystania z dóbr kultury przez mieszkańców gminy i turystów.</i>

Cel strategiczny III.6. Promocja aktywności fizycznej

III.6.1. Organizowanie zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży

Aktywność fizyczna stanowi jeden z głównych czynników warunkujących prawidłowy rozwój społeczeństwa. Dzieciom i młodzieży, w wieku szkolnym, konieczne jest zapewnienie podstawowych warunków do uprawiania sportu w postaci lekcji wychowania fizycznego oraz możliwości uczestniczenia w zajęciach pozalekcyjnych pozwalających rozwijać zainteresowania i sportowe pasje.

W trosce o prawidłowy rozwój ludzi młodych władze gminy Rawicz podejmą działania w zakresie urozmaicenia oferty zajęć sportowych w szkołach. W celu podniesienia atrakcyjności zajęć placówki edukacyjne wyposażone będą w nowoczesny sprzęt treningowy. Uzupełniana i modernizowana będzie infrastruktura obiektów sportowych. Poprzez organizację różnego rodzaju zawodów, olimpiad i konkursów z udziałem gwiazd sportu prowadzone będą akcje promujące zajęcia sportowe, aktywność ruchową i zdrowy tryb życia. Wzmacniana będzie rola wychowania fizycznego i sportu na rzecz podnoszenia jakości kapitału ludzkiego poprzez wykorzystanie zajęć wychowania fizycznego do propagowania postaw rawickich sportowców osiągających znakomite wyniki na zawodach krajowych, międzynarodowych i olimpiadach. Organizowanie zajęć sportowych oraz czasu wolnego dzieci i młodzieży przyczyni się do stymulacji rozwoju umysłowego, emocjonalnego, psychomotorycznego i fizycznego, zmniejszy ryzyko występowania zjawisk niepożądanych.

III.6.2. Wspieranie aktywności mieszkańców i organizacji w zakresie promocji kultury fizycznej i sportu

Popularyzacja kultury fizycznej i sportu stanowi jeden z czynników szeroko pojętej edukacji zdrowotnej, jej celem jest kształtowanie postaw dbałości o zdrowie własne i innych.

Władze gminy Rawicz wspierać będą wszelkie formy aktywności sportowej mieszkańców, zarówno amatorskiej, jak i profesjonalnej. Wsparcie otrzymają przedsięwzięcia służące promocji kultury fizycznej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych, pomoc kierowana będzie również do lokalnych organizacji sportowych, których działalność przyczynia się do popularyzacji sportu w gminie. Władze gminy Rawicz wspierać będą wszelkiego rodzaju inicjatywy mające na celu promocję aktywności fizycznej, obejmować patronatem wybrane imprezy i wydarzenia sportowe.

III.6.3. Promocja wykorzystania istniejących obiektów sportowych oraz terenów rekreacyjnych

Aby efektywnie wykorzystać istniejącą infrastrukturę sportową, władze gminy Rawicz podejmą starania w zakresie informowania o dostępności obiektów i terenów sportowo-rekreacyjnych. Wspierać będą organizowanie w tych obiektach i na tych terenach imprez sportowych, rekreacyjnych, kulturalnych, itp.. Prowadzona będzie szeroko zakrojona promocja tego typu przedsięwzięć.

Tabela nr 25. Przykładowe działania – Cel strategiczny III.6:

<i>Poszerzanie oferty pozalekcyjnych zajęć sportowych w szkołach</i>
<i>Modernizacja i rozbudowa szkolnej infrastruktury sportowej</i>
<i>Organizowanie szkolnych i międzyszkolnych zawodów sportowych</i>
<i>Wspomaganie akcji promujących aktywność fizyczną i amatorskie uprawianie sportu wśród mieszkańców</i>
<i>Promowanie korzystania z istniejących i budowanych obiektów sportowych i rekreacyjnych</i>
<i>Promowanie wśród mieszkańców aktywnego spędzania wolnego czasu, wykorzystanie oferty organizacji sportowych</i>

Cel strategiczny III.7. Poprawa jakości i dostępności usług profilaktyki i ochrony zdrowia

III.7.1. Wdrażanie, we współpracy z partnerami społecznymi, projektów profilaktyki zdrowotnej

Profilaktyka zdrowotna, to ogół działań mających na celu zapobieganie chorobom poprzez ich wczesne wykrycie i leczenie oraz utrwalanie prawidłowych wzorców zdrowego stylu życia. Środkiem do osiągnięcia tego celu jest edukacja zdrowotna, czyli proces w którym jednostka zaczyna dbać o własne zdrowie dzięki uświadomieniu relacji między zdrowiem a

prowadzonym stylem życia. W świadomości społecznej leczenie jest ważniejsze, niż profilaktyka oraz ochrona i promocja zdrowego trybu życia. Ograniczone zainteresowanie mieszkańców profilaktyką zniechęca do podejmowania tego rodzaju inicjatyw, większość władz samorządowych jest przekonana, że ochrona i promocja zdrowia nie należą do ich obowiązków. Elementy finansowania działań profilaktycznych pojawiają się więc wśród innych zadań gminy (w dziedzinie oświaty, kultury fizycznej, opieki społecznej).

W ramach promocji zdrowia i popularyzacji zdrowego stylu życia na terenie gminy Rawicz realizowane będą projekty mające na celu wspieranie przedsięwzięć związanych z edukacją prozdrowotną mieszkańców. Działania te realizowane będą we współpracy gminy z placówkami edukacyjnymi, organizacjami pozarządowymi i powiatem. Promowane i wspierane będą profilaktyczne programy zdrowotne prowadzone przez placówki ochrony zdrowia, gminę i jej jednostki organizacyjne.

III.7.2. Wspieranie procesów modernizacji szpitali oraz poprawy standardów obsługi pacjentów

Dostępność i poziom usług ochrony zdrowia stanowi jeden z kluczowych czynników decydujących o jakości życia mieszkańców. W celu polepszenia poziomu i jakości usług z zakresu ochrony zdrowia konieczne jest ciągłe modernizowanie placówek opieki zdrowotnej oraz podnoszenie standardów obsługi pacjentów.

W trosce o zdrowie mieszkańców władze gminy Rawicz wspierać będą działania zmierzające do poprawy jakości usług świadczonych w jednostkach systemu opieki zdrowotnej. Działania podnoszące jakość usług medycznych skupiać się będą na lobbowaniu, u podmiotów do tego uprawnionych na rzecz modernizacji placówek służby zdrowia oraz polepszania standardów obsługi pacjentów poprzez podnoszenie kompetencji personelu. W celu ułatwienia dostępu do specjalistycznej opieki lekarskiej władze gminy Rawicz podejmą działania służące budowaniu systemu równego dostępu do opieki zdrowotnej dla wszystkich mieszkańców gminy. Kluczowym w tym zakresie będzie rozwój elektronicznych systemów informowania pacjentów o dostępnych usługach medycznych świadczonych w poradniach specjalistycznych. Podjęte działania lobbujące na szczeblu powiatu i regionu sprzyjać będą wyrównywaniu szans w dostępie do placówek ochrony zdrowia, co wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców gminy.

III.7.3. Wspieranie działań w zakresie poprawy jakości świadczeń w przychodniach podstawowej opieki zdrowotnej

Podstawowa opieka zdrowotna świadczona jest w zakładach opieki zdrowotnej (ZOZ). Odgrywają one ważną rolę. Właśnie tam ma miejsce pierwszy kontakt pacjenta z placówką medyczną, co rzutuje na całościową ocenę służby zdrowia. W trosce o zdrowie mieszkańców władze gminy Rawicz będą wspierać, w miarę swoich kompetencji i możliwości, działania z zakresu podnoszenia kwalifikacji i umiejętności personelu medycznego ZOZ oraz wzrost standardu ich wyposażenia.

III.7.5. Prowadzenie działań mających na celu poprawę dostępności do wykwalifikowanego personelu medycznego

Jakość usług medycznych determinuje z jednej strony stan dostępnej infrastruktury, z drugiej zaś umiejętności personelu medycznego. Aby możliwe było świadczenie usług medycznych na wysokim poziomie oba elementy muszą iść w parze, aby sprostać oczekiwaniom i wymaganiom pacjentów.

Władze gminy Rawicz wspierają będą działania, których celem jest pozyskanie przez placówki medyczne odpowiedniej liczby wysoko wyspecjalizowanych lekarzy. Poprzez działania informacyjne władze gminy, wspólnie z władzami powiatu, dążyć będą do pozyskania młodych lekarzy.

Tabela nr 26. Przykładowe działania – Cel strategiczny III.7:

<i>Wspieranie i promowanie przedsięwzięć z zakresu profilaktyki i edukacji zdrowotnej</i>
<i>Wspomaganie rozwoju kompetencji pracowników służby zdrowia i poprawy wyposażenia placówek ochrony zdrowia</i>
<i>Współdziałanie w tworzeniu systemów służących informowaniu pacjentów o dostępności usług medycznych</i>
<i>Wspomaganie inicjatyw na rzecz poprawy jakości i dostępności usług podstawowej opieki zdrowotnej</i>
<i>Wspieranie działań służących zapewnieniu odpowiedniej liczby lekarzy specjalistów w placówkach zdrowotnych na terenie gminy</i>
<i>Popieranie inicjatyw wspomagających rozwój tzw. „umiejętności miękkich” wśród pracowników służby zdrowia</i>

Cel strategiczny III.8. Rewitalizacja społeczna

III.8.1. Określenie obszarów występowania zjawisk wykluczenia społecznego

Wykluczenie społeczne, to dynamiczny i wielowymiarowy proces pełnego odcięcia lub częściowego ograniczania dostępu do społecznych, gospodarczych, kulturowych i politycznych systemów, które pomagają jednostce w integracji ze społeczeństwem. Wykluczeniem społecznym określa się stan, w którym jednostka pozbawiona jest możliwości uczestnictwa w aspektach życia uznawanych za istotne, przy czym ograniczenie to znajduje się poza kontrolą wykluczonej jednostki. Wykluczenie społeczne, to proces swoistej erozji uznania i szacunku dla praw obywatelskich, od których zależą środki do życia i jego poziom. Zjawisko wykluczenia jest problemem nie tylko danej osoby bądź grupy osób, lecz całego społeczeństwa.

Władze gminy Rawicz, poprzez instytucje wsparcia społecznego, wskażą obszary występowania zjawiska wykluczenia społecznego i podejmą działania w zakresie włączania grup i osób wykluczonych do społeczności. Istotną będzie również walka z ubóstwem

i aktywizacja zawodowa, gdyż bieda i bezrobocie są częstym korelatem wykluczenia społecznego.

III.8.2. Wspieranie organizacji szkoleń na rzecz aktywizacji społecznej oraz zawodowej osób zagrożonych różnymi formami wykluczenia

Wykluczenie społeczne oznacza izolację jednostki wymuszoną uwarunkowaniami zewnętrznymi. Wśród grup społecznych najbardziej zagrożonych wystąpieniem tego problemu wymienia się przede wszystkim długotrwale bezrobotnych, bezdomnych, uzależnionych, niepełnosprawnych, chorych psychicznie, opuszczających zakłady karne i poprawcze, schroniska dla nieletnich, ofiary patologii życia rodzinnego oraz osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych. Jednostki te często cechuje bezradność, pasywność i brak pewności siebie. Aby móc poradzić sobie z sytuacją, w jakiej się znaleźli, zwykle potrzebują wsparcia.

Władze gminy Rawicz, wspólnie z Miejsko Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej oraz organizacjami pożytku publicznego, wspierać będą wykorzystanie aktywizacji zawodowej i społecznej do walki z problemem wykluczenia społecznego.

III.8.3. Organizowanie zajęć dla dzieci oraz rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym

Rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym są szczególną grupą wymagającą specjalistycznej, kompleksowej pomocy w radzeniu sobie z trudną sytuacją życiową. Działania podejmowane przez instytucje pomocowe i organizacje pożytku publicznego powinny brać pod uwagę wszelkie aspekty życia rodziny, być dostosowane do indywidualnych potrzeb jej członków.

Władze gminy Rawicz podejmą współpracę z organizacjami pozarządowymi w zakresie stworzenia kompleksowego, spójnego systemu wsparcia osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym. Wspierać będą realizację programów przeciwdziałania zjawiskom niepożądanym w rodzinach korzystających z pomocy oraz działań zmierzających do podnoszenia szans rozwoju dzieci i młodzieży ze środowisk patologicznych.

III.8.4. Podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie możliwości wynikających z wykorzystania zasobów cyfrowych do rozwoju własnych kompetencji

Obok wykluczenia społecznego poważny problem współczesnej rzeczywistości stanowi tzw. „*wykluczenie cyfrowe*”, przejawia się ono ograniczonymi możliwościami korzystania z nowoczesnych form komunikacji spowodowanymi brakiem dostępu do technologii informacyjnych. Osoby wykluczone cyfrowo mają utrudniony dostęp do informacji i wiedzy, zmagają się z problemami w komunikowaniu się z otoczeniem, cechuje je niska mobilność.

Władze gminy Rawicz, wspólnie z organizacjami społecznymi i władzami szkół, prowadziły będą działania informacyjne mające na celu poszerzenie wiedzy mieszkańców o możliwościach, jakie niesie za sobą wykorzystanie zasobów cyfrowych w rozwijaniu własnych kompetencji. Wsparcie w tym zakresie powinno zostać adresowane zarówno do

młodzieży, jak i osób starszych, a także wobec jednostek zagrożonych wykluczeniem społecznym.

III.8.5. Promowanie wsparcia szkoleniowo-doradczego dla osób zakładających własną działalność gospodarczą oraz poszukujących zatrudnienia

Problemem gminy Rawicz jest bezrobocie wśród kobiet. Jednym z najbardziej efektywnych sposobów jego przezwyciężenia jest ustawiczne kształcenie i aktywizacja zawodowa osób pozostających bez zatrudnienia.

W celu poprawy sytuacji na rynku pracy władze gminy Rawicz pomogą promować działania w zakresie organizowania wsparcia dla osób poszukujących zatrudnienia i planujących założenie własnej działalności gospodarczej. Usługi realizowane przez publiczne służby zatrudnienia, takie jak: pośrednictwo pracy, czy poradnictwo zawodowe, będą na bieżąco dostosowywane do zapotrzebowań rynku pracy. Realizowane będą usługi doradcze i szkoleniowe mające na celu uzupełnienie oraz doskonalenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych niezbędnych do wykonywania pracy. Osoby podejmujące i rozwijające działalność gospodarczą otrzymają wsparcie merytoryczne ze strony Urzędu Miejskiego Gminy Rawicz i ułatwienia ze strony urzędu pracy, ośrodka pomocy społecznej. Zakres pomocy zależny będzie od aktualnych możliwości prawnych i finansowych oraz kompetencji poszczególnych instytucji.

Tabela nr 27. Przykładowe działania – Cel strategiczny III.8:

<i>Identyfikacja obszarów występowania zjawiska ubóstwa lub wykluczenia społecznego na terenie gminy</i>
<i>Podjęcie działań na rzecz przywracania do społeczności osób ubogich lub wykluczonych społecznie</i>
<i>Intensyfikacja działań służących zwalczaniu ubóstwa i bezrobocia</i>
<i>Wspieranie projektów aktywizacji zawodowej i walki z bezrobociem ze szczególnym uwzględnieniem bezrobocia wśród młodzieży i kobiet</i>
<i>Wspieranie inicjatyw na rzecz integracji oraz aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców gminy</i>
<i>Poszerzenie współpracy z instytucjami i organizacjami w zakresie wspierania i aktywizacji dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym</i>
<i>Promowanie wykorzystania narzędzi i zasobów informatycznych do rozwoju osobistego i zawodowego</i>
<i>Organizowanie różnorodnych form wsparcia dla osób bezrobotnych i planujących założenie działalności gospodarczej</i>

Cel strategiczny III.9. Pomoc społeczna

III.9.1. Współpraca władz gminy Rawicz z partnerami społecznymi w celu racjonalizacji oferty usług dla mieszkańców wymagających korzystania z systemu pomocy społecznej

Realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej jest ważną formą działalności gminy. Wraz ze zwiększającymi się obowiązkami i potrzebami gminy, rosną koszty ponoszone na wspieranie osób będących w trudnej sytuacji życiowej. Działania samorządu wspierają organizacje pozarządowe, które przejmują część obowiązków gminy, dzięki czemu pomoc jest bardziej efektywna i ma szansę trafić do szerszego grona odbiorców.

Władze gminy Rawicz, we współpracy z partnerami społecznymi, podejmą działania w zakresie racjonalizacji i synchronizacji systemów wsparcia dla potrzebujących pomocy, dążyć będą do przejścia ze świadczeń społecznych na aktywizację zawodową i społeczną. Prowadzony będzie monitoring efektywności realizowanych zadań, co pozwoli dostosowywać wsparcie do zmieniających się potrzeb osób korzystających z pomocy instytucjonalnej.

III.9.2. Realizacja zadań z zakresu polityki społecznej

Polityka społeczna polega na umiejętnym kształtowaniu warunków pracy i bytu celem optymalnego zaspokojenia indywidualnych i społecznych potrzeb ludności. Wśród głównych jej celów znajdują się: poprawa jakości życia, kształtowanie kapitału ludzkiego oraz dążenie do ładu społecznego. Rozwój społeczny na terenie gminy Rawicz uwarunkowany jest między innymi poziomem integracji lokalnej społeczności z uwzględnieniem środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Władze gminy Rawicz, we współpracy z organizacjami pozarządowymi, kontynuować będą działania służące realizacji głównych celów polityki społecznej określonych w „Gminnym Programie Aktywności Lokalnej na lata 2014-2020”.

Tabela nr 28. Przykładowe działania – Cel strategiczny III.9:

<i>Inspirowanie współpracy organizacji społecznych i partnerów instytucjonalnych w zakresie poprawy jakości systemu pomocy społecznej</i>
<i>Koordinowanie polityki społecznej mającej na celu integrację i aktywizację zawodową oraz społeczną</i>
<i>Wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej (stowarzyszenia, fundacje, spółdzielnie socjalne, wolontariaty, kluby i centra integracji społecznej, itp.)</i>
<i>Wspieranie rozwoju usług społecznych (np. utworzenie placówki wsparcia dziennego, klubu samopomocy, ośrodka usług pielęgnacyjnych i psychoterapeutycznych, itp.)</i>
<i>Wspieranie inicjatyw na rzecz budowania i rozwoju wspólnot lokalnych</i>
<i>Monitorowanie skuteczności podejmowanych działań w sferze pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej bezrobotnych</i>

Cel strategiczny III.10. Edukacja ekologiczna i ochrona środowiska

III.10.1. Wspieranie działań na rzecz ochrony i zachowania cennych przyrodniczo obszarów i obiektów

Dbłość o środowisko przyrodnicze, w tym ochrona obszarów i obiektów szczególnie cennych przyrodniczo, stanowi jeden z filarów zrównoważonego rozwoju, w którym zasoby przyrody traktuje się jak ograniczone zasoby gospodarcze i wykorzystuje je w sposób pozwalający na zachowanie funkcji ekosystemów w perspektywie długookresowej. Wyniki badań potwierdzają smutną prawdę, że: „...grupą w najmniejszym stopniu stosującą poszczególne działania proekologiczne są dzieci i młodzież. Ponad połowa dzieci i młodzieży nie stosuje selektywnej zbiórki odpadów, nie ogranicza zużycia wody oraz nie chroni przyrody wokół siebie. Działania proekologiczne w największym stopniu stosują urzędnicy samorządowi oraz edukatorzy”¹¹.

Dziedzictwo przyrodnicze na terenie gminy Rawicz jest bogate, ale jednocześnie zagrożone działaniami człowieka. Dlatego władze gminy, we współpracy z partnerami społecznymi, będą prowadzić działania uświadamiające mieszkańców, zwłaszcza dzieci i młodzież w zakresie sposobów ochrony dziedzictwa przyrodniczego.

III.10.2. Wdrażanie rozwiązań ograniczających emisję oraz zużycie energii w przedsiębiorstwach, gospodarstwach domowych, przestrzeni publicznej.

Skuteczność rozwiązań ukierunkowanych na szeroko rozumianą ochronę środowiska w największym stopniu zależy od poziomu społecznej świadomości ekologicznej.

¹¹ „Badanie świadomości osobistego wpływu człowieka na środowisko”, Ośrodek Badań Społecznych, Poznań, czerwiec 2014

Władze gminy Rawicz będą inicjować i prowadzić akcje informacyjne na temat negatywnego wpływu tzw. „niskiej emisji” na zdrowie człowieka i konieczności jej ograniczania. Elementem tych akcji będzie prezentacja zalet nowoczesnych źródeł energii i wypracowanie systemu zachęt do modernizacji przestarzałych systemów grzewczych, wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Doskonalone będą systemy gospodarki odpadami komunalnymi i przemysłowymi.

III.10.3. Inspirowanie do działań na rzecz ograniczania oddziaływania akustycznego ciągów komunikacyjnych oraz innych źródeł hałasu

Oddziaływanie akustyczne w postaci hałasu komunikacyjnego, czy przemysłowego, może być skutecznie ograniczane między innymi poprzez implementację barier dźwiękochłonnych a także dzięki przemyślanemu lokowaniu inwestycji uciążliwych ze względu na generowany hałas. Aby minimalizować oddziaływanie hałasu na terenie gminy Rawicz projekty z zakresu organizacji ruchu i przebudowy układów jezdnych będą ze szczególną uwagą analizowane pod kątem zapewnienia maksymalnej ochrony mieszkańców przed hałasem.

Tabela nr 29. Przykładowe działania – Cel strategiczny III.10:

<i>Promowanie postaw proekologicznych wśród osób zamieszkujących i odwiedzających gminę Rawicz. Prowadzenie akcji edukacyjnych, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży, nt. właściwego postępowania z odpadami i ściekami komunalnymi</i>
<i>Prowadzenie edukacji ekologicznej w szkołach i przedszkolach</i>
<i>Zachęcanie mieszkańców do modernizowania w budynkach mieszkalnych instalacji technicznych przyczyniających się do niekorzystnego wpływu na środowisko przyrodnicze</i>
<i>Podejmowanie działań na rzecz promocji korzyści wynikających z wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE)</i>
<i>Realizacja inwestycji na rzecz ograniczania szkodliwego oddziaływania hałasu na człowieka i otoczenie</i>
<i>Realizacja planów budowy naturalnych, tzw. „zielonych ekranów akustycznych”</i>

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA, WDRAŻANIE, MONITORING, EWALUACJA I AKTUALIZACJA STRATEGII

Mechanizm monitorowania, ewaluacji oraz aktualizacji „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Rawicz na lata 2015 – 2020” stanowi podstawę gwarancji osiągnięcia założonych w niej celów, realizacji wizji oraz misji. Opracowanie strategii „nie zamyka możliwości wprowadzania zmian, prowadzenia konsultacji społecznych i składania propozycji działań inwestycyjnych, zgodnie z pojawiającymi się uzasadnionymi potrzebami lokalnymi”¹². Monitoring strategii umożliwi szybkie reagowanie na pojawiające się zagrożenia w osiąganiu założonych celów i dokonanie niezbędnych korekt.

Na etapie wdrażania „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Rawicz na lata 2015 – 2020” przeprowadzany będzie coroczny monitoring i ewaluacja. Jeśli wyniki procesu monitoringu i ewaluacji wskazywać będą na konieczność zmiany zapisów strategii, będą one wprowadzane Uchwałą Rady Miejskiej Gminy Rawicz.

Źródła finansowania

Źródłami finansowania działań realizowanych w ramach „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Rawicz na lata 2015 – 2020” będą:

- środki własne gminy
- dotacje z budżetu państwa
- fundusze celowe
- środki z budżetu Unii Europejskiej na lata 2014-2020
- pożyczki i kredyty
- inne (Partnerstwo Publiczno Prywatne, Norweski Mechanizm Finansowy, Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Szwajcarsko-Polski Program Współpracy, itp.) .

W czasie tworzenia dokumentu strategii rozpoczął się okres programowania Funduszy Europejskich na lata 2014-2020, stawiając nowe wyzwania i wyznaczając nowe kierunki rozwoju w oparciu o fundusze UE.

¹² T. Domański, „Strategiczne planowanie rozwoju gospodarczego gminy”, Agencja Rozwoju Komunalnego, Warszawa 1999r.

Wdrażanie strategii

O sukcesie strategii rozwoju decyduje system jej wdrażania. Wdrażanie działań strategicznych, monitorowanie efektów ich realizacji oraz ewaluacja są działaniami związanymi z procesem planowania strategicznego.

„Wdrażaniem strategii rozwoju jednostki samorządu terytorialnego jest zespół czynności służących:

- osiągnięciu postawionych w tej strategii celów, w tym szczególnie przez realizację zawartych w niej przedsięwzięć inwestycyjnych, usługowych, administracyjnych, organizacyjnych i prawotwórczych;
- koordynacji w czasie i przestrzeni realizacji ww. przedsięwzięć;
- monitorowaniu realizacji ww. przedsięwzięć i weryfikacji stopnia osiągnięcia celów postawionych w strategii;
- monitorowaniu i korygowaniu czynności służących wdrażaniu strategii;
- monitorowaniu aktualności strategii i korygowaniu jej w odpowiednich momentach¹³.

Odpowiedzialnymi za wdrażanie, koordynowanie i realizację poszczególnych przedsięwzięć zawartych w dokumencie strategii będą komórki organizacyjne Urzędu Miejskiego Gminy Rawicz, jednostki organizacyjne gminy, gminne instytucje kultury, spółki komunalne i inne podmioty w zakresie swoich kompetencji. Realizacja strategii wymagać będzie również współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prywatnymi.

Monitoring

Istotnym elementem realizacji zapisów zawartych w „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Rawicz na lata 2015 – 2020” jest bieżący monitoring zmian sytuacji społeczno-ekonomicznej zarówno gminy Rawicz, jak i jej otoczenia.

Monitoring realizacji zapisów strategii przedstawiany będzie w corocznych raportach dotyczących:

- sytuacji społeczno-ekonomicznej gminy, na podstawie wskaźników ilościowych;
- realizacji celów szczegółowych i zadań inwestycyjnych oraz możliwości finansowania.

Roczny monitoring sytuacji społeczno-ekonomicznej gminy Rawicz opierał się będzie na analizie łatwo dostępnych wskaźników.

---

¹³ A. Sztando, „Wdrażanie strategii rozwoju jednostki samorządu terytorialnego”, w „Dylematy rozwoju lokalnego i regionalnego na początku XXI wieku 2010”, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, 2010 r.

Tabela nr 30. Wskaźniki i źródła danych

WSKAŹNIK NARZĘDZIE KONTROLI	POŻĄDANY KIERUNEK ZMIAN (R/R)	ŹRÓDŁO DANYCH
Liczba ludności	Wzrost	GUS
Przyrost naturalny	Wzrost	GUS
Przyrost naturalny na 1000 ludności	Wzrost	GUS
Saldo migracji na pobyt stały (liczba osób)	Wzrost	GUS
Saldo migracji na 1000 osób	Wzrost	GUS
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Spadek	GUS
Liczba urodzeń żywych	Wzrost	GUS
Urodzenia żywe na 1000 ludności	Wzrost	GUS
Liczba zgonów	Spadek	GUS
Zgony na 1000 ludności	Spadek	GUS
Wskaźnik G - dochody podatkowe na jednego mieszkańca gminy służące do obliczania subwencji wyrównawczej	Wzrost	MF
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców	Wzrost	GUS
Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w sektorze prywatnym – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	Wzrost	GUS
Spółki prawa handlowego na 1000 mieszkańców	Wzrost	GUS
Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w sektorze prywatnym – spółki handlowe	Wzrost	GUS
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 000 ludności	Wzrost	GUS
Spółki prawa handlowego z udziałem kapitału zagranicznego na 1000 mieszkańców	Wzrost	GUS
Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w sektorze prywatnym – spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	Wzrost	GUS
Ilość nowych inwestorów w gminie Rawicz (liczba nowych miejsc pracy, wielkość zainwestowanego kapitału)	Wzrost	UG
Ilość i powierzchnia terenów inwestycyjnych wprowadzonych do bazy terenów inwestycyjnych	Wzrost	UG
Liczba bezrobotnych	Spadek	GUS
Liczba długotrwale bezrobotnych	Spadek	GUS
Pracujący w gospodarce narodowej (liczba osób)	Wzrost	GUS
Pracujący na 1000 mieszkańców	Wzrost	GUS
Udział powierzchni objętej PZP w powierzchni geodezyjnej ogółem (%)	Wzrost	UG
Liczba mieszkań oddanych do użytkowania	Wzrost	GUS
Liczba mieszkań przypadająca na 1000 mieszkańców	Wzrost	GUS
Średnia powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	Wzrost	GUS
Ilość nowo powstałych mieszkań komunalnych i socjalnych	Wzrost	UG